

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

WILLIAM SAROYAN

En Güzel Günlerin

OYUN

WILLIAM SAROYAN

En Güzel Günlerin

İngilizceden çeviren: Ece Eroğlu

u s u l g e r e ğ i

Bu metin 2003 yılında, Aras tarafından, iki oyunu tek ciltte bir araya getiren *Yüreğim Dağlardadır / Yaşamak Vakti* adlı kitapta yayımlanmıştır.

Bugün bu iki oyunu, gözden geçirilmiş çevirileriyle ayrı başlıklar halinde sunuyoruz. O tarihte *Yaşamak Vakti* adıyla yayımlanan oyunun adı, özgün başlığı olan *The Time of Your Life*'ı daha iyi yansıttığı düşüncesiyle *En Güzel Günlerin* olarak değiştirildi.

Bu eserin çevirisi, 1940 yılında, ABD'de,
Harcourt, Brace and Company tarafından yayımlanan
Three Plays: My Heart's in the Highlands, The Time of Your Life,
Love's Old Sweet Song'dan yapıldı.

En Güzel Günlerin, 2005-2006 ve 2006-2007 sezonlarında
Ankara Devlet Tiyatrosu tarafından *Yaşamak Vakti* adıyla sahnelendi.

Türkçe yazımda Ömer Asım Aksoy'un *Ana Yazım Kılavuzu*
(Epsilon Yay.) temel alındı, Necmiye Alpay'ın
Türkçe Sorunları Kılavuzu'ndan (Metis Yay.)
yardımcı kaynak olarak yararlanıldı.

y a y ı n c ı n ı n n o t u

EN GÜZEL GÜNLERİN

Aras Yayıncılık
İstiklal Caddesi, Hıdivyal Palas 231/Z
34430 Tünel, Beyoğlu-İstanbul
Tel: (0212) 252 65 18 - 243 06 02
Fax: (0212) 252 65 19
info@arasyayincilik.com
www.arasyayincilik.com
Sertifika No: 10728

ARAS - UUUU 234

Yaşamak Vakti
William Saroyan
The Time of Your Life

© 1940 William Saroyan

© 2019 Aras Yayıncılık

Bu kitabın yayım hakları
AnatoliaLit Ajansı aracılığıyla alınmıştır

Yayıma Hazırlayan

Lora Sarı

Kapak Fotoğrafı

Boğos Boğosyan

Kapak Tasarımı

Aret Gıcı

Kapak Uygulama

Melisa Arsenyan

ISBN 9786052100448

Baskı ve Cilt

Sena Ofset, 2. Matbaacılar Sitesi 4NB7-9-11 Topkapı-İstanbul

Tel: (0212) 613 38 46 / Sertifika No: 12064

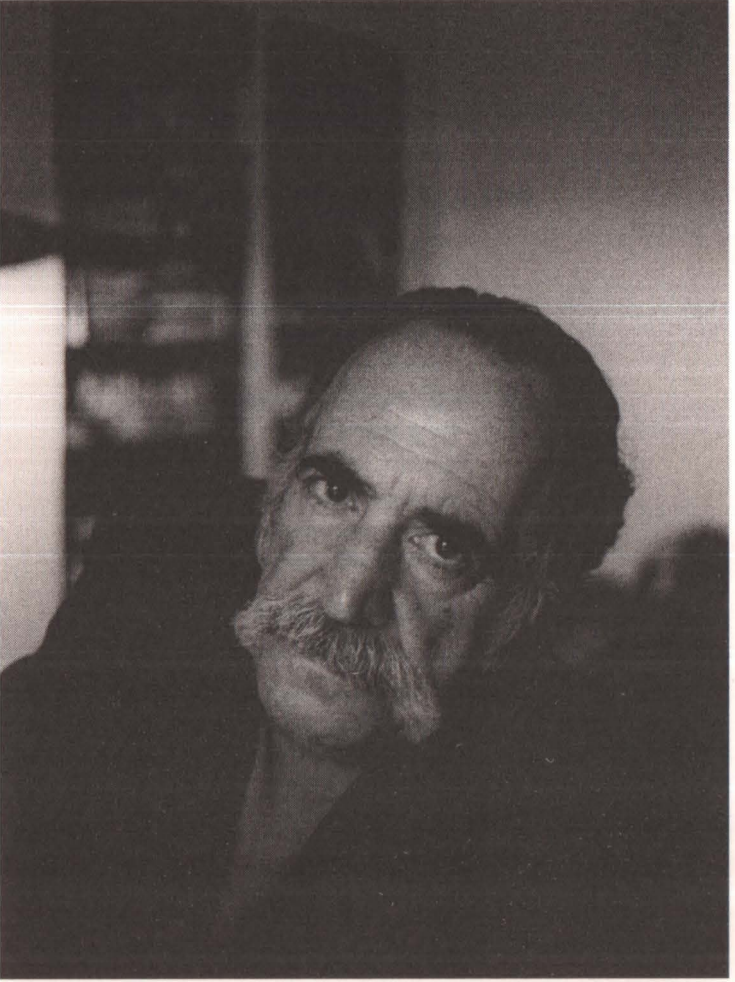
Haziran 2019, İstanbul

EN GÜZEL GÜNLERİN

WILLIAM SAROYAN

İNGİLİZCEDEN ÇEVİREN
ECE EROĞLU

Fotoğraf: Ara GÜLER

WILLIAM SAROYAN
1908-1981

William Saroyan

William Saroyan, Bitlis'ten Amerika'ya göç etmiş Ermeni bir ailenin, orada doğan ilk ferdi olarak 31 Ağustos 1908'de California eyaletinin Fresno kasabasında dünyaya geldi. Bir Presbiteryen rahibi olan babası, Saroyan üç yaşındayken ölünce, annesi, onu ve üç kardeşini yetimhaneye vermek zorunda kaldı. Yetimhanede geçirilen beş yıldan sonra çocuklar annelerine kavuşarak Fresno'da yeniden bir araya geldiler.

Eğitim sistemiyle yıldızı bir türlü barışmayan Saroyan on beş yaşında okulu terk etti. Aralarında cenaze işlerinin de bulunduğu, insana pek de ilham vermeyen birçok işte çalıştı. Asıl hedefi yazar olmaktı, bunun için bir yandan da öyküler yazmayı sürdürüyordu. Öyküleri birçok editör tarafından geri çevriliyordu. Yazmaktan neredeyse vazgeçmek üzereyken, açlıktan ölmek üzere olan genç bir yazarı anlatan "The Daring Young Man on the Flying Trapeze" adlı öyküsü *Story* dergisi tarafından 1933 yılında kabul edildi. Bu, Saroyan için bir dönüm noktasıydı. Derginin editörlerinden hiçbir davet almadığı halde, onlara, 1934 yılının Ocak ayı boyunca her gün yeni bir öykü göndereceğini yazdı. Gönderdi de. Kısa sürede öyküleri *The American Mercury*, *Harper's*, *The Yale Review*, *Scribner's*, *The Atlantic Monthly* gibi dergilerde yayımlanmaya başladı. 1934 yılının Ekim ayında Random House yayınevi Saroyan'ın *The Daring Young Man on the Flying Trapeze, and Other Stories* isimli kitabını yayımlamaya hazırdı artık. Kitap o yılın

en çok satan öykü kitabı oldu. Saroyan edebiyat dünyasına bomba gibi düşmüştü. Bundan sonra hep yazdı, yazmaktan ve gezmekten başka şey yapmadı. Bir süre Paris'te yaşadı. Elli seneyi aşan kariyeri içki ve kumar alışkanlığı yüzünden inişli çıkışlı da olsa Saroyan hep başarılı ve üretkendi. Yazar 1939'da *The Time of Your Life* (2003'te Aras tarafından *Yaşamak Vakti* adıyla yayımlanan oyun 2019'daki gözden geçirilmiş yeni baskısında *En Güzel Günlerin* adını almıştır) oyunuyla Pulitzer Ödülü'nü kazandı ancak sanatın zenginlerin hâkimiyetinde olmasından rahatsız olduğunu belirterek bu ödülü reddetti.

Saroyan ömrü boyunca altmışı aşkın kitap –öykü, oyun ve roman– yazdı. Düzyazıda kendine özgü bir tarz yarattı. Akıcı, konuşur gibi, coşku dolu bu edebi tarz kendi adıyla “*Saroyanesque*” olarak anılır oldu.

Kendisinin de söylediği gibi, öykülerinde tek bir şeyi anlattı Saroyan: insanı. Yazarken içten ve yalındı. Onun eserlerinde, süslü tabirler, söz oyunları aramak boşunadır; aslolan, öykünün bütünü ve konudur.

William Saroyan, klasik tabirle hızlı bir hayat yaşadı. Dünyayı ve 1964'te geldiği Türkiye'de ata yurdu Bitlis'i gezdi, evlendi, boşandı, sonra aynı kadınla tekrar evlendi, sonra yine boşandı. 1981 yılında, doğduğu yerde, Fresno'da öldüğünde, adı Amerikan edebiyatının en iyi kısa öykü, roman ve oyun yazarları arasına çoktan yazılmıştı.

Köklerine ve atalarının kültürüne bağlılığıyla, 1935'te, Avrupa gezisinin bir durağı olarak Sovyet Ermenistanı'nı ziyaret etti. 1978'deki üçüncü ve son ziyaretinde, yetmişinci yaş gününü de dostlarıyla birlikte orada kutladı. Vasiyeti üzerine, naaşının bir bölümü Erivan'daki ünlüler panteonuna gömüldü.

William Saroyan'ın Oyunları Üzerine

William Saroyan tiyatro üzerine görüşlerini (daha açıkça söylemek gerekirse, zamanın tiyatro anlayışına karşı oldukça sert bir meydan okuyan görüşleri) *Yüreğim Dağlardadır* ve *En Güzel Günlerin* oyunlarına yazdığı önsözde açıkça ortaya koyduğu için burada bunları tamamlayıcı bazı bilgiler vermekle yetineceğim.

Yüreğim Dağlardadır ve *En Güzel Günlerin*, Saroyan'ın yazdığı en önemli iki oyun olarak kabul edilir. İkinci Dünya Savaşı patlak vermek üzereyken yazılan bu oyunlar, sırayla 1914 ve 1939 yıllarının sonbaharında geçmektedir (bu dönemlerin gelişigüzel seçilmediğini belirtmeye sanırım gerek yok).

İki oyunda da ana rol, yazarı çağrıştıran karakterlere verilmiştir: Toz-dumana boğulmuş (hatta tozutmuş diyelim şuna) bir dünyaya karşı sözcüklere yaslanarak direnen genç bir adam. *Dağlardadır*'da Ben Alexander, *En Güzel Günlerin*'de Joe, uygar tabakanın onayladığı anlamda meslek sahibi olmayan, ama kendileri için büyük önem taşıdığı anlaşılan uğraşlara sarılmış kişilerdir. Bu seçimlerinden ötürü herhangi bir utanç ya da eziklik duymazlar. (Ben, kimsenin yayımlamadığı şiirler yazmaktadır, Joe ise egemen sınıflarca "marjinal" olarak adlandırılabilir bir avuç insanı yönlendirmeyi kendine iş edinmiş görünür.) *Yüreğim Dağlardadır*'ı okurken Saroyan'ın ilk kitabında rastladığımız, tamtakır bir odada aç biilaç öykü yazan "Genç Trapezci"yi anımsamamak olanaksız. Buna karşılık ikinci oyunda

Joe'nun maddi bir sorunu yoktur, fakat yine de parayı önemsemez; ileride hemen hemen eline ne geçtiyse içkiye, kumara (ve "bir de palto"ya) yatırmış olmakla övünecek Saroyan'ın habercisi gibidir. Bu tiplerden hareketle, yazarın *En Güzel Günlerin*'e 1940 yılında verilen Pulitzer Ödülü'nü (varsılların sanatı beslemesine ilke olarak karşı olduğunu belirterek) reddetmesi pek şaşırtıcı değil.

Yüreğim Dağlardadır ilk kez Saroyan'ın 1938'de basılan *Three Times Three* adlı yapıtında yer alan bir öykü olarak karşımıza çıkar. Öyküden oyuna geçişte eklenen ayrıntılardan biri, ailenin Ermeni olmasıdır. Böylece oyunun yalın olay örgüsüne hâkim olan barınsızlık temasına yeni bir boyut kazandırılmış olur. Bu elbette akla o anda geliverip iliştilmiş önemsiz bir "etnik renk" değil: Saroyan, *Obituaries* adlı kitabında oyunun (ve öykünün) İskoçyalı karakteri Jasper Mac Gregor'u (yani "yüreği dağlarda olan adam"ı) da Ermeni kimliğinin bir uzantısı olarak gördüğünü, bu ismi arzu edersek "Kaspar der Krikor" olarak okuyabileceğimizi yazıyor. Bu bilgiyi Saroyan'ın yapıtlarını derinlemesine inceleyen birçok makalesi bulunan akademisyen David Stephen Calonne'un aktarmasına borçluyum; Calonne'un *En Güzel Günlerin* üzerine yazdıklarıysa okur için önemli bir özet oluşturuyor:

Saroyan, en büyük oyunu olan *En Güzel Günlerin*'i, kendi tasavvurundaki hayatın acı dolu komedisini tiyatroya aktarma girişimi olarak gördü. 1939'da yazılan ve modern hayatın kafa karışıklıklarıyla paradokslarını resmeden oyun absürd tiyatronun habercisi oldu. (*Godot*'yu Beklerken 1952'de, Ionesco'nun *Kel Şarkıcı*'sı 1948'de ortaya çıktı.) (...) Felsefi olarak oyunun merkezinde, zaman ile insanın kendi hakiki benliğine ulaşmak için verdiği çaba

arasındaki ilişki yer alıyor. (...) Saroyan'ın detaylarda saklı bazı imalar ve Joe'nun açık bir biçimde zaman sorunu üzerine söyledikleri aracılığıyla, dünya tarafından dayatılan "gerçekliğin" aşılması gerektiğini göstermeye çalıştığı bellidir – oyunun kişileri ancak kendilerini zamanın boyunduruğundan kurtararak hakiki benliklerini yakalayabilirler. Zaman kısıtlayıcı, durağan, steril bir ölüm yolculuğu değil, hayat dolu, sonsuz, akıcı bir yaşam boyutu olarak algılanmalı ve yaşanmalıdır. (...) Oyun hakkında kaleme alınan ilk eleştiri yazılarında bahsi geçen "yapısal ve kurgusal dağınıklıklar" aslında oluş halinin, başkalaşım halindeki bir benliğin dünyasının anlatılamazlığını yakalama çabasından başka bir şey değildir.*

Bu türden irdelemelerle pek sık özdeşleşmeyen Hollywood'un *En Güzel Günlerin*'i 1948 yılında sinemaya uyarladığını, filmde başrolü James Cagney'in oynadığını meraklıları için belirtelim.

Aziz Gökdemir

* Calonne, David Stephen, *William Saroyan: My Real Work Is Being*, (Chapel Hill, North Carolina: University of North Carolina Press, 1983) s. 83-87.

İnsan nasıl ve neden oyun yazarı olur?

İlk izlediğim gösterinin adı *Punch ve Judy*'ydi. Haftalarca *Punch ve Judy* hakkında konuşulanları dinlemiştim. Bütün çocuklar hiç durmadan *Punch ve Judy*'den bahsediyordu ve nihayet Noel'den önceki gün hepimizi gösterinin sahnelendiği yere götürdüler. Işıklar söndü, ben gözlerimi ışığın kuvvetli olduğu yere çevirdim ve ansızın perde aralandı, işte oradaydılar: *Punch ve Judy*. Ahşaptan yapılmış. Çılgın. Ama öylesine de gerçek. Çok komik ve trajik, ve hüznü de.

Haliyle, harika bir şey olduğunu düşünmüştüm.

İzlediğim ikinci gösteriyse, üstü kapalı at arabalı insanların yerlilerle savaştığı bir film di.

O da güzeldi.

Charlie adında bir arkadaş bazen yanıma gelir, bize hikâyeler anlatırdı. O, hepimizin gözünde çok ünlü biriydi. Tam olarak tek kişilik bir gösteri yaptığı söylenemezdi ama iyi bir ses aralığı vardı ve şovuna bir başladı mı, artık oyun, sahne, tiyatro salonu, ne varsa her şey gözümün önünde canlanırdı. Kelimelerle tarif etmesi mümkün değil. Hatta oyuncularını bile görürdüm.

Aslına bakarsanız, bütün bunlardan çok daha önce, birkaçımız çoktan oyuncu olarak kabul görmüştük. Ben-deniz, palyaçoluk veya onun gibi bir şey sayesinde edindiğim şöhretimin tadını çıkarıyordum ama aslında kendimi bu alanda ispatlamak gibi bir amacım hiç olmamıştı. Bir taraftan da bunun başıma gelmesi kaçınılmazdı. Uzun

adımlar atarak yürümem, kollarımın şaşırtıcı uzunluğu ve önüme çıkan bütün sorunları çabucak ele almam (ve çözmem) herkesin hoşuna giderdi. Sanki yaptığım herhangi bir şeyin onları güldürmeme ihtimali yok gibiydi. Söylediğim herhangi bir şeyin de. İşin doğrusu, lanetlenmişim. Pazar Okulu'nda, ansızın –belki de bir duanın tam ortasında– bir kahkaha kopmasına sebep olacağımı bildikleri için beni en arka sıraya koyarlardı.

Bu, doğuştan melankolik, ciddi ve çevresinde ne olup bittiğini öğrenmeye can atan yedi yaşındaki bir çocuk için epey kafa karıştırıcı bir durumdu.

Yani, demeye çalıştığım, resmin bütününe baktığımızda, tiyatroyla, oynayacak roller icat etme sanatıyla, onları oynama sanatıyla ve bunun gibi şeylerle her zaman bir bağım olmuştu. Başlangıçta bunların ne anlama geldiğine dair bir fikrimin olmadığı doğru, ama çok net hatırladığım bir şey var ki, o da sekiz yaşındayken anlamaya başladığımdır. Anladığım, sanata dair özel bir şey olduğu ve benim o şeyi kontrol edebilme ayrıcalığına sahip olduğumdu. Evet, buna sahiptim.

Sekiz yaşındayken hayatımın sınırları fazlasıyla genişledi. Trenle bir yerden başka bir yere iki yüz millik bir yolculuğa çıktım. Bir hayatı bırakıp yerine başka bir hayata başladım. Birkaç yıl okula gittikten sonra, artık dünya nüfusunun aktif bir üyesi ve de bir işçiydim. Gazete satıcılığı başlarda çok da anlamadığım veya çok da sevmediğim türden bir rol olmuştu. Ama iki gün içinde her şeyi kontrol altına almayı başardım, özellikle de sesimi. San Joaquin Vadisi'nin manşet çıkırtkanları arasındaki en saf seslerden biriydi benimki. Sol koltuğumun altında yirmi tane ikinci

gazetesi taşıma sanatını da öğrendim. Ayrıca lakaytlığı, rahatlığı, dengede durmayı, hazırcevap olmayı, giriş ve çıkış yapma sanatını –özellikle de barlara ve kumarhanelere– çabucak öğreniyordum. İlk yedi günün sonunda bir bara girip kalabalığa karışmak için tam anlamıyla soğuk ve ilgisiz olmak gerektiğini öğrendim. Bu fikre dikkatle izlediğim sokak kedileri sayesinde varmıştım. Bir de, birileri sohbet etmek veya gazete almak istemedikçe, hiçbir şey söylememenin, veya satmaya çalışmamanın kesinlikle çok daha akıllıca olduğunu öğrendim.

Dokuzuma geldiğimde, üçüncü sınıftayken, hicivde, parodide, cehaleti veya kendini beğenmişliği alttan alta hor görmede, erdem ve cazibe sahibi olmada –ki akranlarım arasında her ikisinin de daimi destekçisi ve koruyucusuydum– veya erdem ve cazibe yokluğunu incelikle anlama sanatında bayağı yol kat etmiştim.

Bunların hepsi tiyatroydu ve her zaman dediğim gibi, resmin bütününe baktığımızda, hayat da külliye öyleydi. Baştan sona dramdı. Her şey, eğlencenin nadir ve zorlu olduğu bir bölgede kendimi eğlendirmem için ve hayata bu gözle bakabilen insanların eğlenceleri içindi. Bu gruba, bugün de hâlâ dünyanın en sıkıcı, en cahil ve hayal gücü en kıt insanları olduklarını düşündüğüm birkaç öğretmen de dahil.

Kendi oyunculuğuma ek olarak bir de sinema vardı. Takvimler 1918 yılını gösterirken ben on yaşıdaydım, filmlerse sessiz ancak sayıları çok fazlaydı. Sinema salonlarına para vermeden, daha doğrusu gizlice, girebildiğim için bütün filmleri izleyebiliyordum. Doğup büyüdüğüm yer olan California, Fresno'daki bütün sinema salonları-

na, her sirk gösterisine, her ilçe panayırına, sadece yazları şehre gelen çadır tiyatrosu ekibinin her oyununa gizlice girebilmiş olmaktan gurur duyuyorum. Herhangi bir şey için giriş ücreti ödemem asla söz konusu değildi. Aklımın ucundan geçmezdi böyle bir şey ve buna rağmen şehre gelen hiçbir gösteriyi kaçırmak istemiyordum.

Etkilendiklerini saklayacak türden bir insan değilim ben. İzlediğim bütün filmlerden, iyilerinden de kötülerinden de, çok etkilendim. Hipodrom Sahnesi'ndeki vodvil tiyatrosu benim için bitip tükenmez bir zevk kaynağıydı. Yazları yine aynı yerde sahnelenen müzikal komediler de hakeza. Sirkler muhteşemdi. İlçe panayırlarındaki araba yarışları tam anlamıyla bir dramdı: olay örgüsü, karakterler, atmosfer, üslup, belirsizlik, doruk noktası, derin anlam.

Her şeyde bir dram görüyordum, çünkü her şeyde bir dram vardı – çünkü içimde de bir dram vardı. Her zaman, bugün dahi, hakir gördüğüm okul da tam anlamıyla bir dramdı: Öğretmenlerde büyük panik yaratan varlığım sayesinde kuduruk ve şahane bir yere dönüşen okulun kendine has garip, zavallı ve acınası bir dramı vardı. Çiğ-nemediğim kural yoktu. Bu davranış biçimimi hiç kaybetmedim, çünkü bence kurallar sadece onlara ihtiyacı olanlar, onlara sahip olması gerekenler, veya onlar tarafından gözleri korkutulmaya istekli olanlar için var.

12 yaşlarındayken şehre çok iyi bir vodvil tiyatrosu geldi. Orpheum Circuit vodvili. Trixie Friganza'yı, Sophie Tucker'ı ve şu anda isimlerini hatırlayamadığım oyuncuların canlandığı o şahane rollerin hepsi hâlâ aklımda.

Afişine *Otello* olarak yazılan, Ermenice *Othello*'yu izledim. Mükemmel bir deneyimdi – amcamla birlikte git-

memize, ve amcamın bilet paralarını ödemesine, ve üst balkonun en arka sıralarında oturmamıza rağmen iyi bir deneyimdi. Kelimelerin yüzde onundan azını anlamış olsam da, Othello'nun tıslayarak söylediği, harika, hayret verici veya inanılmaz anlamına gelen şu kelime aklıma net olarak kazındı: *sarsapeli*.

On dördümde *Lady Windemere'in Yelpazesi*'ni okudum, ve okuduğum gün, bu oyunun sofistike ve görkemli tarzını taklit ederek çok güzel bir oyun yazdım. Ne var ki, bu bana uygun bir tarz değildi. Bu kadarını görebilecek kadar sağduyum vardı. Fakat bu çok kolay bir işti. Bunun için gerekli olan kıvrak zekâya sahiptim ama bu tarz benim çevreme ters düşüyordu. Benim dünyam, karmaşık ve zengin insanların, şaşıaalı evlerin, seviyeli bir rahatlığın, yalandan bir sağlığın, sofistike ve ihtiyatlı kahkahaların dünyası değil, basit ve fakir insanların, yıkık dökük evlerin, kayıtsızlığın, gerçek sağlığın, yoksulluğun ve insanı rahatsız edecek ölçüde yüksek kahkahaların dünyasıydı. Oscar Wilde'ın tarzında oyun yazmak bana yaramazdı.

Amcam (1916 yılı mezunlarından) Fresno Lisesi'nin sahneye koyduğu İbsen'in *Hayaletler* oyununda yer aldığından, bu olağanüstü sıkıcılıktaki büyük oyun yazarının eserlerini bilirdim. *Bir Bebek Evi*'ni hatırlıyorum, *Denizden Gelen Kadın*'ı da. Bu oyunları okuyup çok iyi anlayamamış olduğumdan olsa gerek, onlara hak ettiklerinden daha yüksek, daha büyük bir değer biçmiştim. Ama bu tarzı taklit etmeye teşebbüs bile etmedim. Bunlar çok tedbirli, kurnaz ve hesaplı oyunlardı. Vodvil daha çok hoşuma gidiyor ve gözüme çok daha gerçek görünüyordu. Vodvil neşeliydi ve zorlama değildi, ve sonuç olarak İbsen'in başaramadığı

birçok şeyi genellikle başarıyordu. Vodvil aynı zamanda Amerikandı da, tabii bu da büyük bir fark yaratıyordu.

İlk anda aklıma gelen bu birkaç hakikat, benim oluşuma ve otuz yaşında oyun yazarı olmama katkı sağladı. Bunları, nasıl oyun yazarı olunur konusuna açıklık getirme yoluyla ifade ettim. Gördüğünüz üzere bu yola çok erken yaşta girilmeli ve aldığınız eğitimin kapsamı geniş olmalıdır. Bu kapsama en son dahil edilmesi gerekense, zaten o güne gelene kadar bunu gözlemlemiş olacaksınız, bu sanatın okuluna gitmektir.

Bana kalırsa oyun yazarı olmak için gidilecek en kötü yol budur – okula gitmek. Bu yol dünyadaki bütün ahmakların seçeceği yoldur ve şüphesiz bir çeşit oyunların yazılmasına sebep olacaktır da ancak öyle zannediyorum ki bu oyunlar yazılmazsalar çok daha iyi olur. Mektepli birkaç iyi adam biliyorum, ama mektep onların aklına başta değil, daha sonraları düşmüştü. Okulda ne öğretildiğini görmek istediler. O'Neill zaten O'Neill olmuştu, diğerleri de kendilerini bulmuştu, dersler onlara hiçbir şey katmadı – tabii onları karmakarışık bir hale sokmadıysa. Ama gördüğüm kadarıyla dersler onları o hale soktu, yani karmakarışık etti. Bence gururlarını ayakaltına hiç almadan, okula aldırış etmemeyi başarabilseydiler halleri çok daha iyi olurdu.

Zaman içinde olduğun şeyi olmaya, başlangıçtan itibaren başlarsın. Sınıfta değil.

“Neden” sorusuna gelecek olursak. Ben kendi nedenimi biliyorum, ve eğer siz de bir yazar veya oyun yazarıysanız, siz de kendi nedeninizi biliyorsunuz, ki bilmeniz gereken tek şey bu. Bütün sebepler bir araya gelir ve tek bir sebebe dönüşür: tek bir sebep. Bu, sıradışı bir biçimde bir

hayatta kalma meselesidir – ve siz bu sayede başkalarının da sıradışı bir biçimde hayatta kalmasını sağlarsınız. Ya da en azından, başkalarıyla birlikte, onların hayatta kalmalarına yardımcı olursunuz. Bu meselenin başka açıları da var. Ama bütüne bakıldığında ortaya çıkan tablo bunun gibi bir şey.

William Saroyan
Çeviren: Lora San

İSTATİSTİKLER

Oyunun ilk taslağı New York'ta, 8 Mayıs 1939 Pazartesi ile 13 Mayıs Cumartesi günleri arasında, altı günde yazıldı. Adı önce "The Light Fantastic"¹ idi. Altı perdelik olacak, her gün bir perde yazılacaktı. Ama sonuçta altı değil beş perde oldu. Beş ya da altı... Önemli olan kaç perde olacağı değil, altı günde, bir işçinin haftalık çalışma süresi içinde yazılıp bitirilmesi idi. Her yazar bir işçidir ne de olsa.

George Jean Nathan² oyunu okudu, beğendi ve *News-week*'te bir eleştiri yazısı kaleme aldı. Eddie Dowling³ oyunu satın aldı.

-
- 1 John Milton'ın "L'Allegro" (1632) adlı şiirinde yer alan "Come, and trip it as you go / On the light fantastic toe" dizelerinden dile "to trip the light fantastic" şeklinde yerleşen deyim, "uçarcasına dans etmek" ya da "kendinden geçmek" anlamında kullanılır. Şiirde ayak parmaklarının [toe] "hafifçe ve hayal gibi" hareketini belirten "light fantastic" ifadesi deyimleşirken, her ne kadar deyimde ayak parmakları olmasa da, şiirdeki anlamını korumuştur. Saroyan'ın oyununun adı da bu deyimden gelir.
 - 2 Amerikalı tiyatro eleştirmeni ve yayıncı (1882-1958). Tiyatroyla ilgili kırktan fazla kitap yazmış, *Smart Set* ve *American Mercury* gibi dergilerin editörlüğünü yapmıştır. Her zaman avangard olanı savunan ve sert eleştirileriyle tanınan Nathan, Amerikan tiyatrosunun gelişimine damgasını vuran, döneminin en etkili eleştirmenlerinden biridir. 1958'den beri her yıl, Nathan'ın mezun olduğu Cornell Üniversitesi yazar adına bir tiyatro eleştirisi ödülü vermektedir.
 - 3 Asıl ismi Joseph Nelson Goucher (1889-1976) olan, İrlanda kökenli Amerikalı tiyatro yönetmeni, oyuncu, yapımcı, yazar, şarkı sözü yazarı ve besteci. Oyunun 25 Ekim 1939'da Broadway'de gerçekleşen ilk gösteriminde, Saroyan'la birlikte oyunu yönetmiş ve Joe rolüyle sahneye çıkmıştır.

Oyun, büyük ölçüde, George Jean Nathan ve John Mason Brown'ın⁴ teşvikleri sonucunda yazıldı. Bu kişiler, 1938-1939 sezonunun en iyi oyunu için yapılan oylamada, tercihlerini benim ilk oyunum olan *My Heart's in the Highlands* [Yüreğim Dağlardadır, İstanbul: Aras, 2019] yana kullanmışlardı; bu durum da, benim, Tiyatro Eleştirmenleri Cemiyeti'nin Algonquin'de⁵ verdiği akşam yemeğine davet edilmemi ve dolayısıyla cemiyete üye olan tüm eleştirmenlerle tanışmamı sağlamıştır. O gece masada karşımda oturan Bay Dowling, saat on sıralarında, bana "Yazdığın her oyunu gözüm kapalı alırım," dedi. Amerikalıların bu tür sözlerini ciddiye alırım. Ona samimi olup olmadığını sordum. Samimi olduğuna beni inandırdı. "Neden?" diye sordum, benim bir oyun yazarı olarak gelecek vaat ettiğimi düşündüğünü söyledi. Kendimi çok iyi hissettim; ona çok kısa zamanda çok iyi bir oyun vereceğimden emindim. Bu yüzden, John Anderson⁶ ve Tallulah Bankhead⁷ de dahil olmak üzere, etrafımda oradan sıvışamayacak durumda olan ne kadar eleştirmen, aktris, oyun yazarı varsa, hepsine kendimi övmeye başladım.

4 Uzun süre *The New York Post*'un tiyatro editörlüğünü yapmış ve birçok kitap yazmış, Amerikalı ünlü tiyatro eleştirmeni (1900-1969). Saroyan için, "gerçeklerden ve mantıktan kaçarak, tiyatroyun ufkunu genişletmiş bir yazar" demıştır.

5 New York, Manhattan'da, 1902 yılında açılmış, halen hizmet vermekte olan büyük ve lüks bir otel. I. Dünya Savaşı yıllarından sonra, otelin lobisi, ünlü oyuncular, yazarlar ve eleştirmenlerin sık sık bir araya geldikleri bir mekâna dönüşmüştür. Ünlü "Algonquin Yuvarlak Masa Toplantıları", 20'li ve 30'lu yıllarda, dönemin edebiyat ve tiyatrosuna yön veren tartışmalara sahne olmuştur.

6 Amerikalı tiyatro eleştirmeni.

7 Amerikalı aktris (1903-1968). Hitchcock'un yönettiği *Lifeboat* (1943) da dahil olmak üzere birçok filmde rol almış, ancak asıl başarısını tiyatro oyuncusu olarak kazanmıştır.

Oyunu yazmaya hemen ertesi sabah başlamadım. Çünkü o zamanlar sosyal bir hayatım vardı. Bir sonraki gün, bu sosyal hayatı bir kenara bıraktım; 8 Mayıs Pazartesi itibarıyla yeniden bir yazar olmak için hazırdım. Yazmaya başladım.

Kafaya koyduğum bir başka şey de, yazarların neden New York'ta yazamadıklarını ortaya çıkarmaktı. Onlara engel olan şey ne olabilirdi? Cevap tabii ki "hiçbir şey"di. Bir yazar her yerde, her koşulda yazabilir. İyi de yazabilir; gerekirse hızlı da yazabilir. Bu oyunun da çok hızlı yazılması gerekiyordu. Hava kapalıydı. Great Northern Oteli'ndeki odamın manzarası yoktu, havalandırması da kötüydü. Bu arada, uzun zamandır ertelediğim, gecikmiş bir İrlanda seyahati söz konusuydu; bunu bir an önce gerçekleştirmek istiyordum. Ayrıca acil olarak paraya ihtiyacım vardı ve biliyordum ki, bir oyun yazıp Bay Dowling'e vermedikçe para kazanamayacaktım.

Oyun, kiralanmış, Royal marka portatif bir daktiloda yazıldı. Bu daktiloyu daha sonra Bayan Sophe Rabson'dan, yani eskiden 56. Cadde'de Great Northern Oteli'nin karşısında olan, şimdilerdeyse 52. Cadde'de yeni bir binaya taşınan Rabson'ın Yeri'nden, 30 dolara satın aldım. Orada, Bayan Robson, büyük bir nezaketle, istediğim bütün plakları, satın alma zorunluluğu olmadan dinlememe izin verir; Billy adındaki tezgâhtar, insan doğası ve bu gibi konularda anlattığım şeyleri dinlemeye hep hazırdır; Bayan Robson'ın erkek kardeşleri, ki sanırım yedi taneydiler, oradaki televizyonları seyretmeme ve günde iki-üç kez yeni ya da elden düşme Capehart radyolarının fiyatlarını sormama, her zaman için seve seve müsaade ederlerdi.

İçtiğim sigaralar Chesterfield marka, purolar ise panatella cinsiydi. Puroların markasını unuttum ama tanesi on sentti. Yemek ihtiyacı otomatik makinelerden alınan hazır yiyeceklerle, genellikle de tavuklu börekle giderildi. Arada bir de, geç vakitte Golden Horn'a⁸ gidip akşam yemeği yedim; bu yemeklerin ardından bir saat falan kestirmem gerekiyordu. İçkim, İskoç viskiydi.

Oyun gece gündüz çalışılarak yazıldı. Çalışmak bana iyi geldi. Sosyal hayat bir yerden sonra bende anlamsızlık hissi yaratıyor. Oysa sadece altı günlük sıkı bir çalışma, yenden bir emekçi onuru ve gururuna kavuşmam için yeterli oluyor.

Bu benim New York'ta yaptığım ilk büyük işti. Ayrıca, herhangi bir yerde yaptığım en uzun işti. Sonuçtan memnundum. Oyun kötü bile olsa (ki öyle olduğunu düşünmem için hiçbir sebep bulunmuyordu) kaybedeceğim hiçbir şey yoktu; en kötü ihtimalle meteliksiz kalırdım. O zaman da mecburen birinden borç alır, Dublin'e gitmek yerine San Francisco'ya dönerdim.

Dediğim gibi, Nathan oyunu beğendi, Dowling benimle bir kontrat imzaladı ve bana avans olarak inanılmaz bir para verdi. Bu arada, oyunun adı artık *The Time of Your Life* (*En Güzel Günlerin*) olarak değişmişti. Oyunu tekrar tekrar ele alıp üzerinde birtakım değişiklikler yaptım. İnsanların oyunu hafif bir salon komedisi zannetmeyeceklerinden emin olamadığım için başka adlar da düşündüm.

8 1934 yılında, California'dan New York'a göçen Aram Salisian tarafından açılmış ve farklı menüsüyle kısa süre içinde isim yapmış, Times Meydanı'na yakın bir yerde bulunan, müdavimlerinin büyük bölümünü dönemin ünlü sanatçılarının oluşturduğu lüks bir Ermeni lokantası.

Bay Nathan'ın önerdiği "Sunset Sonata" [Günbatımı Sonatı] pek uygun değildi. Bazı şeyler oyundan çıkarıldı. Yeni şeyler eklendi. Sonra Dublin'e gittim.

Bunları yazarken, oyun şimdiden dört-beş kere elden geçirilmiş durumda, hâlâ da elden geçirilecek yerleri var. İlk oyunum *Yüreğim Dağlardadır*'da bile yapmak istediğim bazı değişiklikler var. Üç yaşındaki bir çocukta da, otuzundaki bir adamda da, altmışına gelmiş bir kişide de, nasıl her şey mevcutsa, bu oyunda da her şey mevcut elbette. Ama rötuş yapmak her zaman mümkündür.

OYUNUN DÜNYASI

En Güzel Günlerin de, tıpkı *Yüreğim Dağlardadır* gibi, yeni Amerikan tiyatrosunun gelişiminde önemli bir rol oynayacak. Ben bunun nedenini biliyorum, ama her mesleğin kendi işlevini yerine getirme hakkı olduğuna inandığımdan, ayrıntıları eleştirmenlere bırakıyorum. İşin bir boyutuyla, oyunu muhtemelen her zaman için herkesten daha iyi anlayacağım, ama diğer boyutuyla, asla profesyonel ya da amatör eleştirmenler kadar eksiksiz bir kavrama olmayacak benimki. Bir oyunun her gösterimi birbirinden farklıdır, üstelik az buz bir fark da değildir bu. Oyunu izleyen seyirciler topluluğu her gece farklıdır, üstelik az buz bir fark da değildir bu. Seyircilerin hepsi birbirinden farklıdır, üstelik az buz bir fark da değildir bu. Her oyun, içinde yaşayanları, kendi yasaları ve değerleriyle, başlıbaşına bir dünyadır. Gerçek dünya temelde her zaman aynıdır ama aslında dünyanın saati saatine uymaz, o hiçbir zaman tam olarak aynı değildir. Yani, bir şey bugün aynı dün olduğu gibi görünse de, aslında artık farklıdır. Her sabah, bir

dünya bizim için kendini donatır ve biz de her sabah yeni bir dünya için kendimizi donatırız. Dünya hiç değişmez ve sürekli değişir, bizler de hiç değişmeyiz ve sürekli değişiriz. Bir oyunun dünyası ise birazcık daha güvenlidir, çünkü çok daha az karmaşıktır. Çünkü oyunlarda dünyadan yalıtılmışlık söz konusu iken, dünyanın yalıtılabileceği bir şey yoktur. Bir oyunu yazan kişi de kendi içinde değişir, üstelik öyle az buz bir değişim değildir bu. Bir oyundaki bölümler değişir; büyük ya da daha az büyük bir değişikliktir bu. Dünyadan alınıp oyuna konmuş insanlar, yüzeyde çok fazla değişirler, derinde çok az değişirler. Oyundaki oyuncuların kendileri ise oldukça fazla değişirler.

Şiir, deneme, öykü ya da romanın aksine, oyun bütünüyle kendi içinde yaratılmaz. O, bir insanla bir başka insan –yazar ve okur– arasında cereyan eden bir hadise olarak kalmaz. O ancak bir sürü insanın uzun uzun, ince ince çalışması, uyum içinde hareket edebilmek için programlı olarak provalar yapması sonucunda, istenen anlam ve mesajın oyunu izleyen her seyirciye iletilmesi sağlandığında tam olarak yaratılmış olur. Bu iletilen anlam, her seyirci tarafından, az çok aynı şekilde algılanmalıdır.

*En Güzel Günlerin yaşadığımız zamanlara dair bir oyun*dur. Oyundakiler, Amerika'nın hemen her yerinde, en azından birtakım Amerikanvari yerlerde, her gün rastlayabileceğiniz türden kişilerdir. Birçok eleştirmen ilk oyunu mu anlamadığını söylemişti. Aralarından birkaçı bir süre sonra çark etti, anladığını söyledi. Ama eleştirmenler genel olarak oyunu sevmemiş gibi davrandılar, çünkü aslında onu neden sevdiklerini bilmiyorlardı. Bana öyle geliyor ki, bu sefer daha az sayıda eleştirmen oyunu anlayamadığı-

nı farz etme ihtiyacı duyacak. Ve biliyorum ki, birkaç eleştirmen oyunu hiç sevmeyecek, birçoğu da kısmen sevecek. Bu durumun değişmesini ise istemiyorum.

William Saroyan
San Francisco

En Güzel Günlerin

En güzel günlerinde, yaşamana bak –yaşa ki, o güzel günlerde ölüm ve çirkinlik hem senin hayatından hem de seninkiyle kesişen başka hayatlardan uzak olsun. Her yerde iyiliği ara. Bulunca, onu saklandığı yerden çıkar, özgür kıl, çekingenlikten kurtar. İnsana ve maddeye fazla değer verme, çünkü bunlar ölümlü, eninde sonunda bu dünyadan geçecek olan şeylerdir. Her şeyin ışıldayan, bozulmamış bir yönü vardır, onu keşfet. Erdem, dünyanın rezilliği ve korkunçluğu karşısında hangi yüreğe gizlenip kedere bürünmüş olursa olsun, ona güç ve cesaret ver. Aşikâr olan şeyleri boşver, gören gözlerle müşfik kalpleri meşgul etmeye değmez onlar. Ne kimse senin astı ol ne de kimsenin üstü. Unutma ki hiç kimse senden farklı değil. Ne sahipsiz suçlar senindir ne de herhangi birinin masumiyeti. Kötülüğü ve vicdansızlığı küçümse ama vicdansızlarla kötülerini değil. Bunları iyi anla. Müşfik ve nazik olmaktan utanma ama öldürmen gereken bir an gelirse, öldür ve bundan pişmanlık duyma. En güzel günlerinde, yaşamana bak –yaşa ki, dünyanın ıstırap ve kederine tuz biber ekmektense, onun o sonsuz zevklerine ve gizemlerine gülümseyebilesin.

KİŞİLER

JOE, paralı ve iyi yürekli genç bir aylak

TOM, onun hayranı, müridi, ayak işleri bakanı, yordakçısı
ve arkadaşı

KITTY DUVAL, anıları olan genç bir kadın

NICK, Nick'in Pasifik Caddesi Salonu, Lokantası ve Eğ-
lence Sarayı'nın sahibi

ARAP, bir doğu feylesofu ve armonikacısı

KIT CARSON, eski bir Kızılderili avcısı

MC CARTHY, zeki ve okumuş bir liman işçisi

KRUPP, onun çocukluk arkadaşı; işinden nefret eden ama
başka da ne yapabileceğini bilmeyen bir rıhtım polisi

HARRY, sürekli insanları güldürmek isteyen ama bunu ba-
şaramayan bir step dansçısı, dansçılığı doğuştandır

WESLEY, piyanoda sade ve hüznü boogie-woogie ezgile-
ri çalan siyah bir oğlan

DUDLEY, âşık bir genç adam

ELSIE, bir hemşire, onun âşık olduğu kadın

LORENE, çekici olmayan bir kadın

MARY L., çok güzel, vasıflı ama mutsuz bir kadın

WILLIE, bir tilt oyunu hastası

BLICK, pisliğin teki

MA, Nick'in annesi

BİR KATİL KADIN

ONUN CAN DOSTU

BİR AYNASIZ

BAŞKA BİR AYNASIZ

BİR DENİZCİ

SOSYETİK BİR BEYEFENDİ

SOSYETİK BİR HANIMEFENDİ

AYYAŞ
GAZETECİ ÇOCUK
ANNA, Nick'in kızı
SAM

YER

San Francisco'da, Embarcadero Köprüsü'nün ayağında, Nick'in Pasifik Caddesi Salonu, Lokantası ve Eğlence Sarayı; köşedeki New York Oteli'nin üst katında, 21 Numaralı oda.

ZAMAN

1939'un Ekim ayında bir günün ikindisi ve akşamı.

BİRİNCİ PERDE

Nick'in Yeri, San Fransisco'da, Amerikan işi bir rıhtım batakhanesidir.

Bir masada JOE: her zaman sessiz, her zaman sakin, her zaman düşünceli, her zaman hevesli, her zaman canı sıkkin, her zaman mağrur. Üzerinde gençlere özgü bir tarzda, günlük pahalı kıyafetler var. Bu da ona toy bir oğlan çocuğu havası veriyor. Düşüncelere dalmış.

Barın arkasında NICK var. Sağ kolunun iç tarafında kocaman, kırmızı, çıplak bir kadın dövmesi olan, kızıl saçlı, iri cüsseli, İtalyan asıllı bir Amerikalı. The Racing Form'u* çalışıyor.

ARAP, barın sonundaki yerini almış. Eski moda taşra bıyığının uçları yukarı kıvrık; sıska ve yaşlı bir adam. Sol elinin başparmağıyla işaret parmağı arasında, Mekte'ye gitmiş olduğunu gösteren bir İslami dövme var. Birasını yudumluyor.

Sabah on bir buçuk suları. SAM dışarıyı süpürüyor. Yalnızca sırtını görebiliyoruz. Mutfığa girip gözden kayboluyor. Bardaki DENİZCİ içkisini bitirip, yaşamın sırtına erecekmiş gibi düşünceli düşünceli oradan ayrılıyor.

GAZETECİ ÇOCUK içeri girer.

* Chicago'da 1894'te yayımlanmaya başlayan ve günümüzde de yayını sürdüren, Kuzey Amerika'nın günlük olarak yayımlanan tek at yarışı gazetesi.

GAZETECİ ÇOCUK: (Neşeyle) Herkese günaydın. (Kimse-
den cevap gelmez. NICK'e) Gazete, efendim?

(NICK başını olumsuz anlamda sallar. Oğlan JOE'ya
gider)

GAZETECİ ÇOCUK: Efendim, gazete?

(JOE da başını olumsuz anlamda sallar. Oğlan yanla-
rından uzaklaşırken gazeteleri sayar)

JOE: (Onu fark ederek) Kaç tane kaldı?

GAZETECİ ÇOCUK: Beş.

(JOE ona bir çeyreklik verip tüm gazeteleri alır, başlık-
lara tiksintiyle bakar, hepsini fırlatıp atar. GAZETECİ
OĞLAN olup biteni dikkatle izleyip gider)

ARAP: (Gazeteleri alıp başlıklara bakar; kendi söyledikleri dı-
şında, bu dünya hakkında söylenebilecek her şeyi reddeder-
cesine başını sallar) Temelsiz. Baştan aşağı.

(AYYAŞ içeri girer. Telefona gidip içinde bozukluk kal-
mış mı diye bakar, JOE'nun masasına oturur. NICK
onu dışarı çıkarır. AYYAŞ tekrar gelir)

AYYAŞ: (İnsan hakları kahramanı) Burası özgür bir ülke,
öyle değil mi?

(Oyun hastası WILLIE, barın kapılarını çarparak girer
ve sağ elinin işaret parmağıyla bira istediğini gösteren
komik bir hareket yapar. En fazla yirmisindedir. Aya-
ğında kaba ayakkabılar, üzerinde fitilli kadifeden eski,
pis bir pantolon; göğsünde büyük bir "F" harfi olan,
açık yeşil, boğazlı bir kazak; kendisine büyük gelen çift
düğmeli tüvit bir ceket ve gölgesi yukarı kıvrık yeşil bir

şapka vardır. NICK ona bir bardak bira doldurur. Bırayı içer, "Aaah!" diyerek enerjik bir biçimde doğrulur. Ciddi bir ifade takınır, NICK'e tek parmağıyla bir hoşça kal işareti akıp, ruhunu tazelemiş olarak bardan ayrılır. Makinanın yanından geçerken aniden durur, döner, tilt makinesini şöyle bir inceler, "Yok, uzak durayım!" der gibi bir jest yapar. Gitmek üzere arkasını döner, durur, dnip makineyi tekrar inceler, pantolonunun cebinden bir avuç bozuk para çıkarır, bir tanesini alıp "sadece bir oyun, o kadar" anlamında bir işaret yapar. Parayı deliğe koyar, para tuhaf bir ses çıkararak aşağı doğru kayar)

NICK: O makineyi alt edemezsin.

WILLIE: Yaa, yle mi?

(Makinedeki toplar yuvarlanıp yerlerini alırlar. Kolu aşağı çekerek toplardan birini atış pozisyonuna getirir. Çok derin bir nefes alır, ufak bir tur atar, büyük bir maceranın eşiğindeymiş gibi heyecanlıdır. Yarışma ncesi dimdik ayaktadır. İnanı sağlamdır. WILLIE makineye karşı. WILLIE Kader'e karşı. WILLIE, hüneri ve cesaretiyle, Amerikan endüstrisinin yeni kurnazlıklarına, dalaverelerine ve kendisine meydan okuyan tüm dn-yaya karşı. O, son Amerikan öncüsü; savaşacağı her şey bitmiş, bir tek makine kalmış. Makinenin ışıklarının yanıp sönmesinden ve koyduğu bir bozukluğa karşılık altı bozukluk kazanmaktan başka bir mkfat da yok bu savaşın sonunda. Ondan nceki son şampiyon, makinenin kendisi. Makineye meydan okuyan bir tek o kalmış. Hayatta yapacak hiçbir şeyi olmayan şu gencecik adam. WILLIE kolu nazikçe kavrar, durumu dikkatle tetkik eder, kolu geri çekip bir an öyle tutar, sonra

serbest bırakır. İlk top deliklerin arasından yuvarlanır ve mücadele başlar. Oyunun en başında gramofondan "Missouri Valsi" duyulmaktadır. Tam bu noktada müzik sona erer)

(Bu, oyunun başlama işaretidir)

(JOE daldığı hayallerden aniden sıyrılır. Sokağın bir ucundan taksi çağıran insanların yaptığı gibi bir ısıklık çalar. Onunki biraz daha alçak seslidir, o kadar. WILLIE döner ama JOE ona işine devam etmesini işaret eder. NICK at yarışı bülteninden kafasını kaldırır)

JOE: (Seslenerek) Tom! (Kendi kendine) Ne zaman ihtiyacım olsa bir yerlere kaybolur, hangi cehennemde yine bu? (Sakince etrafına bakınır; köşedeki parayla çalışan gramofona, ankesörlü telefona, sahneye, oyun makinesine, bara ve diğer şeylere. Bu kez daha yüksek sesle) Hey, Tom!

NICK: (Sabah asabiyetiyle) Ne istiyorsun?

JOE: (Hiç düşünmeden) Bana bir karpuz getirmesini istiyorum, işte istediğim bu. Sen ne istiyorsun? Para mı, aşk mı, şöhret mi yoksa başka bir şey mi? Bunları at yarışıyla kazanamazsın.

NICK: Ben zamanın icaplarına uymayı severim.

(TOM telaşla içeri girer. Otuz yaşlarında iriyarı bir adamdır ama yüzündeki yakışıklı, saf, masum, sıkıntılı ve şaşkın ifade yüzünden, olduğundan çok daha genç görünmektedir. Şüphesiz yetişkin biridir, ama aslında bir oğlan çocuğundan farkı yoktur. Beceriksiz, içine kapanık ve yaşına göre fazla iri oğlanlar kadar savunmacıdır. Üzerinde cıfcaflı, ucuz birtakım elbise vardır. JOE

arkasına yaslanıp TOM'u her zamanki gibi hoşnutsuz bakışlarla süzer. TOM adımlarını yavaşlatır, utangaç bir halde, elini kolunu nereye koyacağını bilemeden dikilir, yiyeceğinden emin olduğu zılgıtı bekler)

JOE: (Nesnel, sert, ama biraz da matrak geçerek) Hayatını kim kurtardı senin?

TOM: (İçtenlikle) Sen kurtardın Joe. Sağ olasın.

JOE: (İlgiyle) Nasıl yapmıştım?

TOM: (Afallamış) Ne?

JOE: (Daha da ilgili) Nasıl yapmıştım?

TOM: Yapma Joe, biliyorsun işte.

JOE: (Yumuşak) Senden duymak istiyorum. Hayatını nasıl kurtarmıştım senin? Unuttum da.

TOM: (Hatırlar; yüzünde kederli, kocaman bir tebessüm) Üç yıl önce çok hasta ve aç olduğum o gün koca bir kâse tavuk çorbası ısmarlamıştın bana.

JOE: (Etkilenmiş) Tavuk çorbası ha?

TOM: (İştahla) Yaa...

JOE: Üç yıl mı? O kadar oldu mu?

TOM: (Bu bilgiye sahip olmaktan memnun) Tabii ki. 1937, 1938, 1939. 1939 yılındayız Joe.

JOE: (Keyiflenmiş) Boşver şimdi şu anda hangi yılda olduğumuzu. Sen bana hikâyenin tamamını anlat.

TOM: Beni doktora götürdün. Bana yemek ve giyecek al-mam için para verdin, odamın kirasını ödedin. Aman Joe, bir sürü şey yaptın işte.

(JOE başını sallar; TOM'a sorular sormaya başlar, yanıtları ona bakmadan dinler)

JOE: Şimdi sağlığın yerinde mi?

TOM: Evet, Joe.

JOE: Üzerine giyecek bir şeylerin var mı?

TOM: Evet, Joe.

JOE: Günde üç kere karnın doyuyor mu? Hatta bazen dört kere?

TOM: Evet, Joe. Bazen beş.

JOE: Başını sokacak bir yerin var mı?

TOM: Evet, Joe.

(JOE başını sallar. TOM'u dikkatle süzer)

JOE: O zaman hangi cehenneme kayboldun?

TOM: (Alttan alarak) Dışarıda bizim çocukları dinliyorum Joe. Rihtımdaki mesele hakkında konuşuyorlardı.

JOE: (Sertçe) Sana ihtiyacım olduğunda burada olmanı istiyorum.

TOM: (Fırça faslı bittiği için memnun) Bir daha yapmayacağım, Joe. Çocuklardan biri diyor ki bir şeylerin düzelmesi için devrim olması lazım.

JOE: (Sabırsız) Biliyorum, biliyorum. Bak şimdi, bu parayı al, Emporium'a git. Emporium'un nerede olduğunu biliyorsun değil mi?

TOM: Evet, tabii ki Joe.

JOE: Tamam. Asansöre bin ve dördüncü kata çık. Arka tarafta, oyuncak reyonuna git. Bana birkaç dolarlık oyuncak alıp buraya getir.

TOM: (Şaşırmış) Oyuncak mı? Ne gibi oyuncaklar, Joe?

JOE: Fark etmez. Bu masanın üzerine koyabileceğim küçük oyuncaklar işte.

TOM: Bu oyuncakları ne için istiyorsun, Joe?

JOE: (Biraz kızarak) Ne?

TOM: Peki, peki. Her şeye kızman gerekmez. Benim gibi koca adamı oyuncak alırken görenler ne der?

JOE: Kimler?

TOM: Of Joe, beni sürekli saçma sapan işlere koşuyorsun. Sonra utanan hep ben oluyorum. Sen sürekli burada oturuyorsun, bütün pis işleri de bana yaptırıyorsun.

JOE: (Başka tarafa bakarak) Ne söylüyorsam onu yap.

TOM: Tamam. Ama nedenini öğrenmek isterdim. (Gitmeye hazırlanır)

JOE: Dur bir dakika. Şu bozukluğu al. Gramofona at. Yedi numara. O valse yeniden dinlemek istiyorum.

TOM: Neyse ki kalıp dinlemek zorunda değilim. Ne anlıyorsun o şarkıdan Joe? Günde on kere dinliyoruz. Neden hiç altıyı, ikiyi, ya da dokuzu dinlemiyoruz? Bir sürü başka numara var.

JOE: (Kelimelerin üstüne basa basa) Parayı gramofona at. (Bir an) Otur ve müzik bitene kadar bekle. Sonra gidip bana oyuncak al.

TOM: Tamam, tamam.

JOE: (Yüksek sesle) Hiç öyle mazlum insan pozlarına da girme, uğraştığına değmez.

(TOM, bu işten en ufak bir zevk veya heyecan duymadığını açıkça ortaya koyan sabırsız ve net hareketlerden oluşan bir ritüel sergileyerek parayı makineye atar. Ancak davranışlarından, bu zevk almama meselesinin sahate ve abartılı olduğu da kolayca anlaşılmaktadır. Aslında bu ezgi onu büyülemekte, ama bir yandan da kafasını karıştırmaktadır. Bu yüzden sevmiyormuş gibi davranır)

(Müzik başlar. Bu, "Missouri Valsi"nin başka bir uyarlamasıdır; mükemmel bir orkestra düzeninde üflemlilerin aynı temayı birkaç kez tekrarladığı yumuşak ve hülyalı bir uyarlama)

(TOM, müziği önce kızgınlığa yakın bir tavırla dinler, çünkü bu müziğin JOE'yu bu kadar etkilerken kendisine neden bu kadar acı verdiğini ve kafasını neden bu kadar çok bulandırdığını bir türlü çözememektedir. Ama çok geçmeden, kendini parçanın o nostaljik, kederli ve melankolik havasına kaptırır. İçinde hissettiği o şiirsel güzellik ve karışıklık duygusuyla afallamış olarak ayağa kalkar)

(JOE ise, parçayı duygusuzca, dinlemiyormuş gibi dinlemektedir. Aslında o an ilgisini çeken tek şey TOM'dur. Dönüp TOM'a bir göz atar)

(Köşedeki New York Oteli'nde kalan KITTY DUVAL kapıdan sessizce girip ağır ağır bara doğru ilerler. Onun

varlığı ve ritmi, bu kederli Amerikan müziğiyle tam bir uyum içindedir. Bu parça, TOM'un olduğu kadar onundur da. Hayat ondan bir sürü şey alıp götürmüş, geriye kırgınlıklar ve ruhen malul bir tabiat bırakmıştır. Anlaşılan bunun farkındadır ve öfkeli. Kendine öfkeli. Şu zavallı dünyaya karşı nefretle, o talihsiz, inanılmaz ve şaşkın insanlara karşı da acıma ve küçümseme duygularıyla doludur. Hiçbir kötülüğün ya da çirkin gerçeğin bozamayacağı kadar zarif ve sağlam bir güzelliği olan küçük, güçlü bir kızdır o. Bu, iyi yürekli ve sıradan insanların özünde bulunan, hiç ölmeyen bir güzelliştir; varlığını da, bu dünyaya kazara düşmüş, ya da amaçsızca gelmiş olan bir kısım cins-i latif sayesinde sürdürür. KITTY DUVAL özel biridir. Onda öfkeli bir saflık ve vahşi bir onur vardır. Duruşu, yürüyüşü, zarafet ve gurur doludur. JOE onun müthiş biri olduğunu hemen fark eder. KITTY bara gider)

KITTY: Bira.

(NICK mekanik hareketlerle kadının önüne bir bardak bira koyar)

(KITTY bir dikişte biranın yarısını içer ve müziği dinlemeye devam eder)

(TOM döner ve onu fark eder. Artık, onun için dünya üzerinde bu kadından başka hiçbir şey yoktur. Boş bir çuval gibidir. Kadına karşı hissettiği neredeyse dinsel denebilecek hayranlık yüzünden büyülenmiş, mahvolmuştur. TOM'un durumu JOE'nun gözünden kaçmaz)

JOE: (Yavaşça) Tom.

(TOM, bara, KITTY'nin durduğu yere doğru ilerleme-
ye başlar)

JOE: (Yüksek sesle) Tom.

(TOM durup döner, JOE yanına gelmesini işaret eder.
TOM masaya gider)

JOE: (Sessizce) Söylediklerimi yaptın mı?

TOM: (Dünyadan kopmuş) Ne?

JOE: Ne demek ne? Sana bazı talimatlar vermiştim.

TOM: (Acımacak halde) Ne istiyorsun, Joe?

JOE: Kendine gelmeni istiyorum.

(Sakince ayağa kalkar ve TOM'un başındaki şapkayı
itererek yere düşürür. TOM hemen şapkasını yerden alır)

TOM: Anladım Joe, anladım. Emporium. Dördüncü kat.
Arka taraf. Oyuncak reyonu. İki dolarlık oyuncak. Ma-
sanın üzerine konulabilecek türden.

KITTY: (Kendi kendine) Kim oluyor da koca adamı böyle
oradan oraya koşturuyor bu?

JOE: Yarım saat içinde burada ol. Hiçbir yere takılma. Yal-
nızca sana söylediklerimi yap.

TOM: (Yalvararak) Dört kupon at yarışı da oynayamaz mı-
yım Joe? Uzun bir koşu var. Precious Time kesin on
boy farkla kazanacak. Para lazım.

(JOE sokağı işaret eder. TOM çıkar. NICK aynanın
karşısında saçını taramaktadır)

NICK: Hani karpuz alıracaktın?

JOE: Unuttum. (Bir an KITTY'yi seyrederek. KITTY'ye, net bir biçimde, yavaşça ve büyük bir sevecenlikle) Neyin hayalini kuruyorsun?

KITTY: (JOE'ya yaklaşarak) Ne?

JOE: (Onun hayalini hiç bozmadan) Şu anda kurduğun hayal ne?

KITTY: (Hâlâ yaklaşmakta) Ne hayali?

JOE: Ne hayalimiş! Demin kurduğun hayal işte.

NICK: Diyelim ki sana karpuzu getirdi. Ne yapacaktın?

JOE: (Kızmış) Masanın üzerine koyacaktım. Seyredecektim. Sonra da mideye indirecektim. Ne yapacağımı sanıyordun, kârı için satışa çıkaracağımı mı?

NICK: Nereden bileyim ben senin neyi ne yapacağını? Benim öğrenmek istediğim bir tek şey var, o da bu değirmenin suyunun nereden geldiği. Ne iş yapıyorsun sen?

JOE: (KITTY'ye bakarak) Bize bir şişe şampanya getir.

KITTY: Şampanya mı?

JOE: (Yalın) Yoksa başka bir şey mi tercih edersin?

KITTY: Ne yaptığını sanıyorsun sen?

JOE: Biraz şampanya hoşuna gider diye düşündüm. Ben çok severim de.

KITTY: İyi de, ne yaptığını sanıyorsun? Senin zorbalığın bana sökmez.

JOE: (Nazik ama sert bir biçimde) Başka bir insanoğluna kabalık etmek benim mizacıma ters. Yalnız, ince zekâdan

hiç hoşlanmam. Eğer hoşlansaydım, aşikâr, ve dolayısıyla zalimce olan ancak belki de doğru olmayan bir şey söyleyebilirdim.

KITTY: Hakkımdaki düşüncelerine dikkat et.

JOE: (*Ona bakmadan, yavaşça*) Senin hem şahsına hem de ruhuna karşı yalnızca en soylu duyguları besliyorum.

NICK: (*Dikkatle kulak kabartmış ama söylenenleri anlayamamış*) Ne konuşuyorsunuz siz?

KITTY: Sen kapa çeneni. Seni...

JOE: O buranın sahibi. Yani önemli bir adam. Türlü türlü insan gelip ondan iş ister. Komedyenler. Şarkıcılar. Dansçılar.

KITTY: Umurumda bile değil. O benim adımlı kötüye çıkaramaz.

NICK: Tamam, ablacığım. İki dolarlık orospuların sabahları nasıl olduklarını bilirim ben.

KITTY: (*Öfkeli*) Sakın benim adımlı kötüye çıkarmaya kalkma! Bir zamanlar varyete dansçısıydım ben.

NICK: Sen bir zamanlar varyete dansçısıydıysan, ben de Charlie Chaplin'dim.

KITTY: (*Kızgın ve biraz da acınası*) Öyleydim tabii. Ülkenin bir ucundan öbür ucuna bir sürü yerde sahneye çıktım. Avrupa kraliyet aileleri çiçekler yolluyordu bana. Varlıklı ve yüksek sınıftan genç erkeklerle akşam yemeklerine çıkıyordum.

NICK: Hayal görüyorsun sen.

KITTY: (JOE'ya) Varyetedydim diyorum. Kitty Duval. İsmim buydu. Ülkedeki bütün varyete salonlarının önünde gerçek boyutlarda, kostümlü fotoğraflarım var benim.

JOE: (Tatlilikla, gönlünü alarak) Tamam, ben sana inanıyorum. Al, biraz şampanya iç.

NICK: (Elinde şampanya şişesi ve bardaklarla masaya giderken) İşte yine başlıyor.

JOE: Bayan Duval?

KITTY: (İçtenlikle, aynı şeyi tekrarlayarak) O benim gerçek adım değil. Sahne adım.

JOE: Ben sana sahne adınla hitap edeceğim.

NICK: (Servis yaparken) Tamam ablacığım, haydi ver kararını artık. Onunla şampanya içecek misin içmeyecek misin?

JOE: Hanımefendiye biraz şarap koy.

NICK: Pekâlâ, profesör. Neden şehrin yukarısındaki üst sınıf batakhaneler yerine bu çöplüğe geldiğini anlayabilmiş değilim. Neden gidip St. Francis'te şampanya içmiyorsun? Neden içkini bir hanımefendiyle birlikte içmiyorsun?

KITTY: (Öfkeli) Adımı kötüye çıkarma dedim, seni dışçı!

JOE: Dışçı mı?

NICK: (Şaşırmış, yüksek sesle) Ne biçim küfür o öyle? (Bir an durur. Sersemlemiş bir biçimde önce KITTY'ye, sonra JOE'ya bakar) Burası bu herife uygun değil. Sırf o is-

marlıyor diye şampanya bulunduruyorum. (KITTY'ye)
Bir seninle şampanya içtiğini sanma. Hepsiyle içer. (Bir
an durur) Kafadan kontaklır. Ya da onun gibi bir şey
işte.

JOE: (Bir sır verir gibi) Nick, sanırım kendine gelmen bir-
kaç yüzyıl alacak.

NICK: Kusura bakma, senin ne dediğini anlamıyorum.

(JOE kadehini kaldırır)

(KITTY, ne olup bittiğini pek de anlamadan, yavaşça
kendi kadehini kaldırır)

JOE: (İçtenlikle) Şerefine, Kitty Duval.

KITTY: (Olup biteni anlamaya başlamış, minnettarlıkla ona
bakarak) Teşekkür ederim.

(İçerler)

JOE: (Seslenerek) Nick.

NICK: Hıı?

JOE: Acaba şu makineye tekrar para atmanı rica edebilir
miyim? Şarkının numarası...

NICK: Yedi. Biliyorum, biliyorum. Hay hay, ekselansları;
her ne kadar şahsen müziği çok sevmesem de... (Ma-
kineye doğru giderken) Aslına bakarsanız ben Çaykovs-
ki'nin bir dangalak olduğunu düşünüyorum.

JOE: Çaykovski mi? Sen Çaykovski'yi nereden biliyorsun?

NICK: Dangalağın tekiydi.

JOE: Öyle mi? Niyeymiş?

NICK: Geçen pazar radyoda anlatıyorlardı. Herif enayiymiş. Bir kadın yüzünden kafayı yemiş.

JOE: Anlıyorum.

NICK: Şu barın arkasında durup bütün o zırvalıkları dinledim. Sonra da bebek gibi zırladım. Ah zavallı yalnız kalp!* Dangalağın tekiymiş işte.

JOE: Ne oldu da ağladın?

NICK: Ne?

JOE: (Sert bir biçimde) Seni ağlatan şey neydi, Nick?

NICK: (Kendine kızgın) Bilmiyorum.

JOE: Seni hafife almışım, Nick. Haydi yedi numarayı çal.

NICK: İnsanın canını sıkıyorlar. Hak etmediği şeyler yapıyor bunlar insana.

(NICK makineye parayı atar ve vals yeniden çalmaya başlar. Müziği dinler. Sonra at yarışı bültenine geri döner)

KITTY: (Kendi kendine, hayal kurarak) Şampanyayı se-verim, ona yakışan şeyleri de... Büyük sundurmaları, büyük pencere-li büyük odaları, geniş çimenlikleri ve büyük ağaçları ve her yerinde çiçek biten ve gölgede uyuyan kocaman çoban köpekleri olan büyük evleri.

* "None but the lonely heart": Rus besteci Peter Çaykovski'nin, Goethe'nin *Wilhelm Meisters Lehrjahre* (1796) adlı romanında yer alan "Mignon'un Şarkısı" adlı şiirinden esinlenerek, piyano ve vokal için 1869'da bestelemiş olduğu bir şarkı. Bestecinin Batı dünyasında en çok tanınan eserlerinden biridir.

NICK: Bahis oynamaya yan tarafa, Frankie'nin Yeri'ne gidiyorum. Hemen dönerim.

JOE: Benim için de oyna.

NICK: (JOE'nun yanına gelir) Hangisine oynayayım?

JOE: (Para vererek) Precious Time'a.

NICK: On dolar mı? Tabela bahis mi oynayayım?

JOE: Hayır. Altılı oyna.

NICK: Tamam. (Gider)

(İçeri DUDLEY R. BOSTWICK dalar ve kendini pika-bın arkasındaki ankesörlü telefona atar)

(DUDLEY, yirmi dört-yirmi beş yaşlarında, sıradan ama bir o kadar da sıradışı bir delikanlıdır. Ufak tefek denilen tiplerdendir; ucuzluktan alınmış giysileri temizdir. Çok çalışmaktan yorgun düşmüş, yıpranmış, hayatının sıkıcılığından, tekdüzeliliğinden bıkmıştır. İlk bakışta önemsiz ve değersiz bir şahsiyet gibi görünse de aslında müthiş bir kişiliği vardır. Hakkı yenmiş bir genç adamdır o. Eğitim görmüştür ama gerçek anlamda öğrendiği en ufak bir şey yoktur. Kendisine öğretilen şeylerden sadece ve sadece rahatsızlık duymuş, sıradan bir akıl; onunla canhıraş bir çekişme içinde olan yorgun, sersemlemiş bir beden ve bu beden içinde, akıntıya karşı yüzerek yaşam mücadelesi veren cesur, sessiz bir ruh. O, muhteşem bir kişiliktir, çünkü bütün bu engellere rağmen istediği şey çok temel ve basittir: Bir kadın. Bu acil ve şiddetli ihtiyaç, hayvanın mutsuz doğal ortamı düşünüldüğünde, sıradan fakat kendi içinde mucizevidir ve onu hiç

kimse olmaktan çıkarıp müthiş biri yapan tek güçtür. Bu komik bir müthişliktir, fakat doğaldır ki seyretmesi de pek hoştur. Öğrendiği, inandığı her şey sahtedir, ama o, içindeki bu yok edilemez güç sayesinde hakikidir, hatta fazla hakikidir. Yüzü gülünçtür. Sürekli heyecanlı, sürekli telaşlıdır. Konuşması tiz ve serttir. Hareketleri hiddetlidir. Benliği tutarsız ve epileptiktir. Ama yine de, tüm hayvan türlerinde olduğu gibi, onda da bir ruh bütünlüğü ve dolaysız bir enerji vardır. Ruhunda doğuştan gelen bir incelik yoktur, pek fazla yontulmuş da değildir, fakat o masum hayvani güçten yana bir eksiği yoktur. Bu genç adama, her insan gibi kendisine de bir şans verildiği öğretilmiş, o da buna inanmıştır. Aslına bakılırsa, onun bu hayatta hiç şansı yoktur ve birilerinin ona bunu anlatmış olması, ya da, mevcut haliyle insan ırkının mükemmel ve çekici bir üyesi olan bu genç adamın o doğal ve değerli cehaletinin, eğitimle bozulmaması gerekirdi)

(Telefonun başında birdenbire sinirli bir biçimde numaraları çevirir, bir an duraksar, çevirmeyi değiştirir, tuşlamayı bırakır, ahizeyi öfkeyle yerine koyar, sonra aniden yine çevirmeye başlar. DUDLEY'nin fişek gibi girişinin ardından yarım dakika geçmeden HARRY polka-vals benzeri bir giriş yapar)

(HARRY de başka bir hikâyedir. İçeriye ürkekçe girer, kararsız ve tuhaf hareketlerle dolaşmaya başlar. Nerede dikilse eğreti durmaktadır; üzerindeki modern kostüm ona sıkıntı vermekte, onu utandırmaktadır. Yüreği yaralıdır ve artık bir yerlere kök salmaya karardır. Girişi bir danstan farksızdır. Giysileri vücuduna oturmamak-

tadır. Pantolonu fazla büyüktür. Pantolonla uyumsuz ceketi de oldukça büyük ve boldur. HARRY şapşal bir delikanlıdır ama aklında bazı fikirler vardır. Daha doğrusu bir hayat felsefesi vardır. Bu felsefe son derece basit ve güzeldir: Dünyada çok fazla acı var. Dünyamızın ihtiyacı olan şey kahkaha. HARRY komiktir. Demek ki dünyanın HARRY'ye ihtiyacı var. HARRY dünyanın yüzünü güldürecek kişidir. Muhtemelen lisede bir iki yıl okumuştur. Bilardo salonlarında geçen muhabbetleri dinlemişliği de vardır)

(NICK'i aramaktadır. ARAP'a gidip "Nick sen misin?" diye sorar. ARAP başını hayır anlamında sallar. O da barda beklemeye başlar. Telaşlı bir bekleyiştir bu)

HARRY: (NICK döndüğünde) Nick sen misin?

NICK: (Çok yüksek sesle) Nick benim.

HARRY: (Rol yaparak) Büyük bir komedyen işine yarar mı?

NICK: (Barın arkasından) Kim, mesela?

HARRY: (Neredeyse kızgın) Ben.

NICK: Sen mi? Senin neren komik?

(DUDLEY telefonda numaraları çevirmektedir. Makinadaki bir anıza yüzünden çevirme işi oldukça gürültülüdür)

DUDLEY: Alo. Sunset 7349 mu? Bayan Elsie Mandelspiegel'le görüşebilir miyim acaba?

(Sessizlik)

HARRY: (*Coşkuyla, paldır küldür dans ederek*) Dans ederim, fıkra anlatırım, daha bir sürü şey yaparım.

NICK: Kostümle mi? Yoksa üzerindeki zaten kostümün mü?

HARRY: İhtiyacım olan tek şey bir puro.

KITTY: (*Güzel hayalini kurtmaya devam ederek*) Evden dışarı çıkardım, sonra verandada durup ağaçları seyrederdim, sonra çiçekleri koklardım, sonra çimenlerin üzerinde koşardım, sonra bir ağacın altına uzanırdım, sonra da kitap okurdum. (*Bir an durur*) Mesela bir şiir kitabı.

DUDLEY: (*Çok ama çok net*) Elsie Mandelspiegel. (*Sabırsızca*) Odası dördüncü katta. Güney Pasifik Hastanesi'nde hemşirelik yapıyor. Elsie Mandelspiegel. Gecele-ri çalışıyor. Elsie. Evet. (*Yeniden beklemeye başlar*)

(*Siyah bir delikanlı olan WESLEY içeri girer, bara gelip HARRY'nin yanında beklemeye başlar*)

NICK: Bira mı?

WESLEY: Hayır, efendim. Sizinle konuşmak istiyorum.

NICK: (HARRY'ye) Pekâlâ. Haydi yap bir komiklik.

HARRY: (*Bambaşka bir insana, hem ses gücü hem de fiziksel jestlerinin hızı ve kuvveti bakımından müthiş enerjik bir aktöre dönüşerek komikliğe başlar*) Şimdi, Çarşı'yla Üçüncü Cadde'nin kesiştiği köşede duruyorum. Etrafa bakıyorum. Onu fark ediyorum. İşte orada. Tam önümde. Bütün şehir. Bütün dünya. İnsanlar önümden geçiyor. Bir yerlere gidiyorlar. Nereye bilmiyorum, ama bir yerlere gidiyorlar işte. Ben hiçbir yere gitmiyorum. Hangi

cehenneme gidebilir ki insan? Bunun farkına varıyorum. Tamam, ben bir vatandaşım. Şişko bir herifin göbeği yaşlı bir hanımefendinin yüzüne çarpıyor. Aceleleri var. Şişko ile yaşlı. Çarpıştılar. Güüm. Bilmiyorum. Bu belki de savaş demek. Savaş. Almanya. İngiltere. Rusya. Emin değilim. *(Yakınındakilere dramatik bir selam verir. Kollarını kaldırır, nişan alır ve ateş eder. Yüksek sesle)* SAVAAAAŞ!

(Tüm ordulara bir çağrı uçarur. NICK bütün bunlara gıcık olmuştur. HARRY'ye durmasını işaret eder ve WESLEY'nin yanına gider)

NICK: Ne istiyorsun?

WESLEY: *(Kafası karışmış)* Şey...

NICK: Haydi konuş bakalım. Aç mısın, nedir derdin?

WESLEY: Tanrı şahit, aç değilim. Tek istediğim bir iş. Sadaka istemiyorum.

NICK: Peki, ne yapabilirsin ve ne kadar iyi yapabilirsin?

WESLEY: Ayak işleri yapabilirim. Temizliktir, bulaşıktır, ne iş olsa yaparım.

DUDLEY: *(Telefonda, büyük bir heyecanla)* Elsie? Elsie, ben Dudley. Benimle evlenmezsen kendimi denize atacağım. Sen olmadan yaşamın hiçbir anlamı yok. Uyuyamıyorum. Senden başka hiçbir şey düşünmüyorum. Sürekli. Sabah akşam, gece gündüz. Elsie, seni seviyorum. Seni seviyorum. Efendim? *(Yanaklarını ateş basar)* Sunset 7-3-4-9 değil mi? *(Bir an durur)* 7943 mü? *(WILLIE oyun makinesiyle ufak ufak gürültü çıkar-*

maya başlar. DUDLEY, *sakin bir biçimde*) Öyle mi, sizin adınız ne? Lorene mi? Lorene Smith. Ben de sizi Elsie Mandelspiegel sanmıştım. Efendim? Dudley. Evet. Dudley R. Bostwick. Evet. R. R, Raoul'un baş harfi, ama Raoul'u kullanmıyorum. Ben de sizinle tanıştığımı memnun oldum. Efendim? Burada çok gürültü var da. (WILLIE makineye vurmaya bırakır) Nerede miyim? Pasifik Caddesi'nde, Nick'in Yeri'nde. S. P.'de çalışıyorum. Onlara hastayım dedim, öğleden sonra izin verdiler. Bekleyin bir dakika. Soruyorum. Ben de sizinle tanışmak isterim. Elbette. Soruyorum. (NICK'e döner) Buranın adresi ne?

NICK: Pasifik Caddesi, 3 numara, seni aşağılık herif.

DUDLEY: Aşağılık mı? Sen benim Elsie için ne acılar çektiğimi bilmiyorsun. Her şeyin üzerine çok düşünüyorum. Daha kayıtsız davranmam lazım. (Ahizeye) Alo, Elenore? Yani, Lorene. Pasifik Caddesi 3 numara. Evet. Tabii. Seni bekleyeceğim. Beni nasıl mı tanıyacaksın? Tanırsın. Ben seni tanırım. Şimdilik hoşça kal. (Telefonu kapatır)

HARRY: (Monoloğuna çeşitli hareket, jest ve buna benzer şeylerle devam ederek) Burada duruyorum. Kimseye hiçbir şey yapmadım. Neden ben asker olacakmışım ki? (İçtenlikle, çıldırmış gibi) GÜÜÜÜÜÜÜM. SAVAŞ! Tamam. Savaş. Geri çekiliyorum. Savaştan nefret ediyorum. Sacramento'ya taşınyorum.

NICK: (Bağırarak) Tamam, tamam, komedyen. Rahat dur iki dakika.

* South Pacific Railroad Company: Güney Pasifik Demiryolları Şirketi.

HARRY: (Kalbi kırılmış, WILLIE'ye gider) Kimse mizahtan, sakadan anlamıyor artık. Dünyanın komediye her zamankinden çok daha fazla ihtiyacı var ama kimse gülmeyi bilmiyor.

NICK: (WESLEY'ye) Sendikaya üye misin?

WESLEY: Ne sendikası?

NICK: Hey ya rabbim, nerede yaşıyorsun sen? İstedğin yere böyle elini kolunu sallaya sallaya girip iş isteyebileceğini, sonra da çalışmaya başlayabileceğini mi sanıyorsun? Sendikalardan birine üye olman lazım.

WESLEY: Bilmiyordum. İş bulmam lazım. Çok acil.

NICK: Evet, ama önce sendikalı olman lazım.

WESLEY: Kimseden lütuf beklemiyorum. Tek istediğim, bana hayatımı kazanabilmek için bir şans verilmesi.

NICK: Mutfağa git, Sam'e söyle, sana yiyecek bir şeyler versin.

WESLEY: Gerçekten, aç değilim.

DUDLEY: (Bağırarak) Neler çektim ben bu Elsie yüzünden.

HARRY: Dünyayı yeniden mutlu bir yer yapmak için kafamda bir sürü komik fikir var.

NICK: (WESLEY'yi tutarak) Yok canım, hiç aç değil.

(WESLEY açlıktan bayılmak üzeredir. NICK onu tam zamanında tutmuştur. ARAP ve NICK, delikanlıyı mutfağa götürürler)

HARRY: (WILLIE'ye) Bak bakalım, şunu komik bulacak mısın. Kendi fikrim. Bu dansı ben yarattım. Monologdan hemen sonra geliyor.

(HARRY dans etmeye başlar. WILLIE bir an onu seyreder, sonra oyununa geri döner. HARRY'nin müthiş bir kederle, fakat büyük bir enerjiyle yaptığı saçmasapan bir danstır bu)

DUDLEY: Elsie. Ah Elsie ah! Şu Lorene Smith'i, tanımadığım bir kızı ne diye görmek istedim ki?

(JOE ve KITTY sessizce içmeye devam etmektedir. Komedyen HARRY'nin dans ederken hafifçe ayaklarını yere sürmesinden başka ses çıkmaz)

JOE: Şimdi ne hayal ediyorsun Kitty Duval?

KITTY: (Sözcükler ve görüntülerle hayal kurarak) Evi hayal ediyorum. Tanrım, ben hep evimin hayalini kurmuşumdur. Evim yok benim. Hiçbir yerim yok. Hepimizin yeniden birlikte olduğunu hayal ediyorum. Ohio'da bir çiftliğimiz vardı. Anlatılacak tek bir iyi tarafı bile yoktu. Hep kederliydi. Başımızdan dert hiç eksik olmazdı. Yine de hep geri dönüp babamı, annemi, Louie'yi, küçük kardeşim Stephen'ı ve kız kardeşim Mary'yi orada bulabilecekmişim gibi hayal kuruyorum. Ben Polonyalıyım. Duval'mış! Benim soyadım Duval değil, Koranovsky. Katerina Koranovsky. Her şeyimizi kaybettik. Evi, çiftliği, ağaçları, atları, inekleri, tavukları. Babam öldü. Yaşlıydı zaten. Annemden on üç yaş büyüktü. Chicago'ya taşındık. İş bulmaya çalıştık. Birlikte kalmaya çalıştık. Louie'nin başı belaya girdi. Birlikte takıldığı herifler onu öldürdüler. Ne için bilmiyorum. Stephen

evden kaçtı. Daha on yedi yaşındaydı. Nerede olduğunu bilmiyorum. Sonra annem öldü. (*Bir an durur*) Neyin hayalini mi kuruyorum? Evin hayalini kuruyorum.

(NICK, mutfaktan WESLEY ile birlikte çıkar)

NICK: Geç şöyle, şuraya oturup dinlen. Bu seni biraz idare eder. Neden aç olduğunu söylemedin bana? Şimdi iyi misin?

WESLEY: (*Piyanonun önündeki iskemleye oturarak*) Evet, iyiyim. Teşekkür ederim. O kadar aç olduğumun farkında değildim.

NICK: Peki. (*Dans eden HARRY'ye*) Hey! Sen ne yaptığını sanıyorsun?

HARRY: (*Durur*) Bu benim kendi fikrim. Ben doğuştan dansçı ve komedyenim.

(WESLEY piyanonun tuşlarına tek tek basarak yavaşça çalmaya başlar)

NICK: Beceremiyorsun işte. Neden başka türlü bir iş denemiyorsun? Bir mağazada iş bulup bir şeyler satabilirsin mesela. Niye komedyen olmak istiyorsun ki?

HARRY: Benim bu dünyaya sunabileceğim bir şey var, ama sunmama izin vermiyorlar. Anlayışları kıt çünkü. Kimse beni tanımıyor.

DUDLEY: Elsie. Şu anda hiç görmediğim bir kadını bekliyorum. Lorene Smith. Onu daha önce hiç görmedim. Yalnızca yanlış numarayı çevirmiş bulundum. Cazibesini konuşturup avucunun içine aldı işte beni. Bana bir bira ver lütfen.

HARRY: Nick, numaramı görmen lazım. Kendi türünde Amerika'nın en iyisi. Tek istediğim bana bir şans vermen. Başlangıç için para falan da istemiyorum. Bu gece denememe izin ver. Eğer insanların ağızları açık kalmazsa, tamam, çekip gideceğim. Eğer vodvil ölmeseydi benim gibi birinin hâlâ bir şansı olurdu.

NICK: Hiç komik değilsin ki. Beş para etmez, mutsuz herifin tekisin. Ayrıca ne diye komik olmaya çalışıyorsun ki? Hayatında eğlenceli tek bir şey oldu mu senin? Hayatın meteliğe kurşun atmakla geçmedi mi?

HARRY: Tamam, meteliksizim. Ama hayatta bazı şeyler diğerlerinden daha kıymetlidir, bunu unutma.

NICK: Neymiş mesela, o diğerlerinden daha kıymetli olan şey?

HARRY: Mesela, yetenek paradan daha kıymetlidir. Evet, öyle. Ve bende de yetenek var. Gece gündüz yeni fikirler geliyor aklıma. İçimden geliyor bunlar. Benim bir tarzım var. Yalnızca, onu mükemmelleştirmek için birazcık zaman gerekiyor. O kadar.

(WESLEY şimdi kendi kendine harika ve sanki bu dünyaya ait olmayan bir şeyler çalmaktadır. O yarım dakika kadar çaldıktan sonra HARRY dans etmeye başlar)

NICK: (Olan biteni izleyerek) Frisco'daki en rezil batakhaneyi işletiyorum. Herifin biri gelip bana şampanya stok ettiriyor. Orospular gelip yüzüme aslında hanımefendi olduklarını haykırıyor. Bir yetenek gelip kendini göstermesi için ona bir şans vereyim diye dizlerime kapınıyor. Sosyetikler bile arada bir teşrif ediyor. Neden

bilmiyorum. Belki içki yüzündendir. Belki de buranın konumu hoşlarına gidiyordur. Belki de benim kişiliğimdir sebep. Ya da bu batakhane tımarhane gibi olmasındandır. Bu köhne batakhane... *(Bir an durur)* Belki başka hiçbir yerde kendilerini böylesine evlerindeymiş gibi hissetmiyorlardır.

(Şu anda WESLEY gerçekten döktürmektedir, HARRY de yeni bir numaraya geçmiştir. DUDLEY ise gitgide daha da kederlenmektedir)

KITTY: N'olur benimle dans et.

JOE: *(Yüksek sesle)* Ben dans etmeyi bilmem.

KITTY: Herkes dans edebilir. Yalnızca beni kollarında tut yeter.

JOE: Çok hoşuma gidiyorsun. Özür dilerim. Ben dans edemem. Keşke edebilseydim.

KITTY: Haydi, lütfen.

JOE: Affet beni. Gerçekten çok isterdim.

(KITTY yalnız başına dans eder. TOM elinde bir paketle çıkagelir. KITTY'yi görünce yine akli başından gider. Trans halinden çıkıp paketi JOE'nun masasına koyar)

JOE: *(Paketi alarak)* Ne aldın?

TOM: İki dolarlık oyuncak. Beni bu yüzden gönderdin ya. Oradaki kız oyuncaklarla ne yapacağımı sordu. Ne diyeceğimi bilemedim. *(Gözünü KITTY'ye diker, sonra JOE'ya döner)* Joe. Bana biraz para lazım. Benim için bütün yaptıklarından sonra sana kul köle olurum, ama Joe, arada bir bana birazcık para vermen lazım.

JOE: Ne yapacaksın?

(TOM döner ve gözünü dans etmekte olan KITTY'ye diker)

JOE: (Durumu anlar) Elbette. İşte. Al sana bir beşlik. (Yüksek sesle) Dans edebilir misin?

TOM: (Gururla) Sacramento Palomar'da ikincilik ödülü aldım beş yıl önce.

JOE: (Paketi açarken, yüksek sesle) Tamam, dans et onunla o zaman.

TOM: Onunla mı yani?

JOE: (Yüksek sesle) Varyete kraliçesi Kitty Duval'ı diyorum. Yani dünya varyete kraliçesi. Dans et onunla. Dans etmek istiyor.

TOM: (KITTY DUVAL ismine taparak, çaresizlikle) Sana bir şey söyleyebilir miyim, Joe?

JOE: (Oyuncaklardan birini çıkarıp kurar) Söylemene gerek yok. Biliyorum. Onu seviyorsun. Onu gerçekten seviyorsun. Kör değilim, görüyorum. Ama kendine dikkat et. Yine o hallere düşme.

NICK: (Hayret içinde WESLEY'ye bakıp müziği dinler) Buraya gelip bulaşıkçı olmak istiyor. Açlıktan bayılıyor. Sonra da oturup Heifetz'den daha iyi piyano çalıyor.

JOE: Heifetz keman çalıyordu.

NICK: Tamam canım, ayrıntılara takılma. Çocuk müthiş, değil mi?

TOM: (KITTY'ye) Kitty.

JOE: *(Kurduğu oyuncağı bırakır, yüksek sesle)* Konuşma. Sadece dans et.

(TOM ve KITTY dans ederler. NICK bardan olanı biteni izlemektedir. HARRY de dans etmektedir. DUDLEY üzüntüyle birasına gömülmüştür. İçeri küstah ve komik görünüşlü LORENE SMITH girer. Yaklaşık otuz yedi yaşındadır. Bara yaklaşır)

NICK: Ne istemiştiniz, hanımefendi?

LORENE: *(Etrafa bakınıp orada bulunan bütün genç erkekleri ürküterek)* Telefonda konuştuğum genç adamı arıyordum. Dudley R. Bostwick'i.

DUDLEY: *(Fırlayıp ona doğru koşar, kadını görünce şok olup durur)* Dudley R. *(Yavaşça)* Bostwick mi? Aa, evet. On dakika önce çıktı. Dudley Bostwick demiştiniz değil mi, hani şu koltuk değnekli zavallı adam?

LORENE: Koltuk değneği mi?

DUDLEY: Evet. Dudley Bostwick. Adının öyle olduğunu söyledi. Bir de onu beklememenizi söyledi.

LORENE: Peki. *(Arkasını dönüp giderken)* Siz Dudley Bostwick olmadığınızdan eminsiniz değil mi?

DUDLEY: Kim, ben mi? *(Cakalı)* Benim adım Roger Tenefrancia. Ben Fransız asıllı bir Kanadalı'yım. O gari-banı da daha önce hiç görmedim.

LORENE: Sesinizi telefondaki sese çok benzettim de.

DUDLEY: Bir tesadüf. Kaza. Kaderin bir oyunu. Bunun gibi bir şey işte. Siz bunu boşverin. O zavallı kötürüm on dakika önce topallaya topallaya gitti buradan.

LORENE: İntihar edeceğini söyledi bana. Belki bir yardımım dokunur diye gelmiştim.

(Gider)

DUDLEY: Yardımı dokunurmuş. Nasıl bir yardımı dokunabilir ki onun? (DUDLEY yeniden köşedeki telefona koşar) Ah Elsie, ah! Seni bir daha asla terk etmeyeceğim. (Küçük bir adres defterinin sayfalarını çevirir) Neden bu numarayı hep unutuyorum? Bu hafta yüzlerce kez onu aradım ama yine de numarayı unutuyorum. Telefona hiç gelmiyor, ama ben denemekten vazgeçmiyorum. Dışarıda. Burada değil. Çalışıyor. Yanlış numara çevirdim. Her şey karman çorman oldu. Gözüme uyku girmiyor. (Meydan okuyarak) Bir gün telefona gelecek. Gerçek aşk diye bir şey varsa, o telefona gelecek. Sunset 7349.

(Numarayı çevirir. Bu arada JOE oyuncakları incelemeye devam etmektedir: büyük mekanik bir oyuncak, birkaç düdüğü ve bir müzik kutusu. JOE düdüğü aceleyle, rasgele üfleyip tanımaya çalışmaktadır)

(TOM ve KITTY dans etmeyi bırakırlar. TOM kadına bakakalır)

DUDLEY: Alo. Sunset 7349 mu? Elsie'yle görüşebilir miyim? Evet. (Kelimelerin üzerine basa basa, ve için için) Hayır, Dudley Bostwick değilim. Ben Kanada Montreal'den Roger Tenefrancia. Bayan Mandelspiegel'in çocukluk arkadaşıyım. Anaokuluna birlikte gitmiştik. (Eliyle ahizeyi kapatır) Lanet olsun. (Elini çeker) Evet. Bekliyorum, teşekkür ederim.

TOM: Seni seviyorum.

KITTY: Odama gitmek ister misin? (TOM cevap veremez)
İki doların var mı?

TOM: (Akli karışmış, kafasını sallayarak) Beş dolarım var,
ama seni seviyorum.

KITTY: (Ona bakarak) Bütün paranı harcamak mı istiyor-
sun?

(TOM ona sarılır. Çıkarlar. JOE onları izler. Sonra
oyuncaklarına geri döner)

JOE: Şu liman işçisi nerelerde? McCarthy'yi diyorum.

NICK: Gelir birazdan.

JOE: Acaba bugün neler yumurtlayacak?

NICK: Her zamanki gibi bir sürü şey. Ben Laurel'de üçün-
cü yarışı kimin kazandığını öğrenmeye yan tarafa gidi-
yorum.

JOE: Precious Time kazandı.

NICK: Sana öyle geliyor.

(Çıkar)

JOE: (Kendi kendine) Bugün altıncı yarışta McCarthy adın-
da bir at koşuyor.

DUDLEY: (Telefonda) Alo. Alo, Elsie? Elsie? (Sesi zayıflar,
eli kolu boşalır) Aman Tanrım. Geldi telefona. Elsie,
ben Pasifik Caddesi'ndeyim, Nick'in Yeri'nde. Buraya
gelip benimle konuşmalısın. Alo. Alo, Elsie? (Şaşkınlık-
la) O mu kapattı yoksa hat mı gitti?

(Telefonu kapatıp bara gider. WESLEY hâlâ çalmakta, HARRY de dans etmektedir. JOE ise büyük mekanik oyuncağı kurmuş, çalışmasını seyretmektedir. NICK döner)

NICK: (Oyuncağı seyrederek) Şuna bakın hele! Güzel oyuncakmış geçekten.

JOE: Ne kadar kazandım?

NICK: Kazandığını nereden biliyorsun?

JOE: Aptal aptal konuşma. Precious Time'ın on boy farkla kazanacağını söylemedi mi? Ve de bu çocuk âşık, öyle değil mi?

NICK: Tamam, nasıl oldu bilmiyorum ama Precious Time kazandı. Ona seksen aldın. Nasıl beceriyorsun bunu?

JOE: (Kükreyerek) İnanç. İnanç. Nasıl kazandı?

NICK: Burun farkıyla. Yarış bültenine bir bak. Yarıştaki en yavaş, en ucuz, en kötü at ve en berbat jokey. Ben neden böyle şanssızım ki?

JOE: Ne kadar kaybettin?

NICK: Elli sent.

JOE: Sen asla kumar oynamamalısın.

NICK: Niyeymiş?

JOE: Hep elli sent koyuyorsun. Sende bit kadar inanç yok, sorun bu.

HARRY: (Bağırarak) Buna ne dersin Nick?

(Gerçekten de kolları ve bacaklarıyla, tam bir hareket içindedir şimdi)

NICK: (Dönüp seyrederek) Fena değil. Sen buralarda takıl biraz. Garsonluk yapabilirsin. (WESLEY'ye) Hey! Wesley. Bunu akşam tekrar çalabilir misin?

WESLEY: (Çalmaya devam ederek döner) Bilemiyorum Bay Nick. Ama bir şeyler çalabilirim.

NICK: İyi. Sen de takıl bakalım.

(Barın arkasına geçer)

(Şimdi havaya, herkesin masum ve iyi yürekli olduğu; herkesin inandığı işle, ya da yapması gereken işle meşgul olduğu, sıcak, doğal bir Amerikan naifliği ve inancı hâkimdir. Kimse kimseyle rekabet içinde değildir. Kimse kimseden nefret etmez. Herkes kendi hayatını sürdürmekte, kimse kimsenin tekerine çomak sokmaya çalışmamaktadır. Kimi kaderinin peşinden gitmesi gerektiğini hissederek onun peşinden gitmekte, kimi kaderini şimdiye kadar çoktan terk etmiş olması gerektiğini düşünerek onu terk etmekte, kimiye kaderini unutmaması gerektiğini düşünerek şu an için onu unutmakta. Herkes alabildiğine ciddi olmasına rağmen, sahnede muzip bir hava vardır; insan bedeninin ve ruhunun, dünyanın verdiği sıkıntı, huzursuzluk, korku ve rahatsızlıktan kurtulup, hafiflik ve zarafetin doğal haline geçişinden doğar bu hava. Herkes olduğu gibi, kendisi olarak bu ortamın bir parçasıdır. WESLEY şimdi her zamankinden daha iyi çalmaktadır. HARRY her zamankinden daha iyi dans etmektedir. NICK barın arkasında bardakları parlatmakta, JOE ise gülümseyerek oyuncaklarla oynamak-

tadır. DUDLEY, hâlâ dertli olsa da, şimdi en azından daha sakindir ve melankolik bir durgunluk içindedir. ARAP, anılarının içine gömülmüş durumdadır, yani olmak istediği yerdedir)

(Böyle bir atmosferin tam ortasında BLICK çıkagelir)
(BLICK, insanın ilk görüşte hoşlanmayacağı bir tiptir. Aslında fiziksel olarak diğerlerinden farklı değildir. Yüzü sıradandır. Görünüşte hiçbir kusuru yoktur ama yine de, son derece cömert bir anlayışla bile onu insan saymak mümkün değildir. O, hiçbir gücü olmadan güçlüdür. Gücü kendinden güçsüzlere yeter; güçsüzlere zulmeden bir zavallıdır o)

(BLICK, herhangi bir müşteri gibi, kayıtsızca içeri girer)

(HARRY'nin dansı, o girer girmez yavaşlamaya başlar)

BLICK: (Sulu, yapmacık bir dostlukla) Merhaba, Nick.

NICK: (İşini bırakıp bara yaslanarak) Neden geldin? Senin gibi büyük bir adamın bu basit batakhane işi ne?

BLICK: (Gururu okşanmış) Yok canım...

NICK: Önemli insanlar buraya pek gelmezler. Buyur. Bir kadeh bir şey iç.

(Viski şişesi)

BLICK: Sağ ol, içki içmiyorum.

NICK: (Kendi içer) Öyle mi, niye?

BLICK: Sorumluluklarım var.

NICK: Sen o adi Ahlak Zabıtası'nın şefisin. Burada ahlaksızlık falan yok.

BLICK: (Hızla ve sert) Sokak sürtükleri burada iş tutuyor.

NICK: (Kızgın) Ne istiyorsun?

BLICK: (Yüksek sesle) Bil ki bu iş daha fazla süremez.

(Müzik kesilir. Kurmalı oyuncak durur. Şimdi havada mutlak bir sessizlik, garip bir korku ve uyumsuzluk vardır. HARRY elini kolunu nereye koyacağını bilemez. WESLEY'nin kolları iki yanına düşer. JOE ne olacağını görmek için oyunağı masanın öbür kenarına doğru iter. WILLIE oyunu bırakıp arkasına döner ve olacakları beklemeye başlar. DUDLEY, sanki "Beni kimse korkutamaz, çünkü ben hayatta en önemli şeyin aşk olduğunu biliyorum" der gibi çok çok enerjik bir biçimde doğrulur. ARAP her zaman olduğu gibidir ama tetiktedir. NICK ise küstah bir kayıtsızlık içindedir. Sanki BLICK varlığının herkes tarafından fark edilmesini bekliyormuş gibi anlık bir sessizlik ve gerginlik yaşanır. Belli ki HARRY, DUDLEY, WESLEY ve WILLIE'nin, onun orada olduğunun farkında olduklarını göstermeleri BLICK'in açıkça gururunu okşamıştır, ama NICK'in kayıtsızlığı ve düşmanca tavrı onu biraz rahatsız etmiştir)

NICK: Hiç bana bakma. Ben bir sokak sürtüğünü bir hanımefendiden ayırt edemem. Sen evli misin?

BLICK: Sen bana soru soramazsın. Ancak ben sana bir şeyler söylerim.

NICK: (Sözünü keserek) Kırk beş yaşını almış koca adamsın. Sen benden daha iyi bilirsin.

BLICK: (Kızgın) Sokak sürtükleri burada iş tutuyor.

NICK: (*Bağırılmaya başlayarak*) Benim başımı belaya sokma. İnsanlar buraya bir şeyler içip vakit öldürmeye geliyor. Kim oldukları beni ilgilendirmez.

BLICK: Beni ilgilendirir.

NICK: Bir kadının sokak sürtüğü olup olmadığını anlamanın en iyi yolu, onunla sokaklarda sürtüp, yatağa girmektir. Bunu da yapmak istemezsin. Aslında hoşuna giderdi tabii.

BLICK: Bir daha olursa bu pislik yeri kapattıracağım.

NICK: (*Çok rahat, art niyetsiz*) Bak, seni ve senin gibileri takmam ben. Şu dünya zaten kötü, siz daha da beter ediyorsunuz. Aynen kendinize benzetiyorsunuz.

BLICK: (*Öfkeden gözü dönmüş, küçümseyerek*) Akşam gene geleceğim.

(*Gitmek üzere*)

NICK: (*Çok kızgın ama çok sakın*) Kendine bir iyilik yap ve bu akşam gelme. Başkasını gönder. Karakterini beğenmiyorum.

BLICK: (*Rahat ama aşağılayıcı*) Herhangi bir yasayı çiğnemeye kalkma. Ben de seninkini beğenmiyorum.

(*Etrafa şöyle bir bakıp çıkar*)

(*Anlık bir sessizlik olur. Sonra WILLIE dönüp makineye yeni bir bozukluk atar ve yeni bir oyuna başlar. WESLEY piyanoya döner ve tereddütle çalmaya başlar. Gönülsüzdür. HARRY dans edemeyip ortalarda dolanmaya başlar. DUDLEY bir masada oturmuş, o bildik*

melankolisine gömülmüştür. NICK biraz ıslık çalar, sonra ıslığı aniden keser. JOE oyuncuğu kurar)

JOE: *(Komik bir biçimde)* Nick. O adamı öldürecek misin?

NICK: Ondan tiksiniyorum.

JOE: Öyle mi? Neden?

NICK: Neden böyle bir herif yüzünden sinirlerimi bozuyorum ki? Ne diye nefret ediyorum ondan? O bir hiç. Hiç kimse. Sıçanın teki. Ama ne zaman buraya gelse kan beynime sıçırıyor. İçki içmek istemiyor. Oturmak istemiyor. Rahat vermiyor. Bir şey soracağım sana.

JOE: Sor bakalım.

NICK: Neden böyle bir pislik, çıkıp dünyayı değiştirmeye çalışır?

JOE: *(Şaşırmış)* O da mı dünyayı değiştirmeye çalışıyor?

NICK: *(Kızgın)* Ne demek istediğimi biliyorsun. Ne diye insanların huzurunu bozuyor? Ruh hastası.

JOE: *(Neredeyse kendi kendine; BLICK'in de dünyayı değiştirmek istiyor oluşu üzerine düşünerek).* Sanırım o da dünyayı değiştirmeye çalışıyor.

NICK: Yani işime gücüme bakıp ondan nefret etmeye devam edeceğim.

JOE: Sorun sırf o değil, Nick. Her şey.

NICK: Evet, biliyorum. Ama yine de ona tahammül edemiyorum. İyi biri değil. Anlıyor musun? Garibanların canını yakıyor. *(Kafası karışmış)* Kızlardan biri onun yüzünden intihara teşebbüs etti. *(Öfkeli)* Eğer buradaki

herhangi birine bir şey yaparsa onun kafasını koparı-
rım. Burası benim çöplüğüm. (Biraz düşündükten sonra)
Birinin duygularıyla oynarsa da...

JOE: Belki de aslında derinlerde bir yerde o kadar kötü
değildir.

NICK: Ben onun ciğerini biliyorum. O iyi biri değil.

(Bu konuşmalar sırasında WESLEY çalmaya, oyunca-
ğın zırlıtısı yeniden duyulmaya, HARRY de ufak ufak
dans etmeye başlamıştır. NICK barın arkasına geçmiş-
tir; bütün öfkesini unutmuş, bir çocuk gibi oyuncağın
çalışmasını seyretmektedir şimdi. Her şeye gülümseme-
ye başlamıştır. Dönüp WESLEY'yi dinler, HARRY'yi
izler, ARAP'a bir selam gönderir, DUDLEY'ye kafasını
sallar ve WILLIE'ye dostça bir jest yapar. Burası onun
çöplüğüdür gerçekten de. Burası insanları kendi haline
bırakan, hoş, pespaye bir Amerikan batakhanesidir)

NICK: Benim çöplüğüm güzel. Burada yanlış olan hiçbir
şey yok. Hey, komedyen. Bu akşam dansı bırakma.
Bence fena değilsin. Wesley, sen de bu yaptığına akşam
devam et, yeter!

HARRY: Sağ ol Nick. Vay canına, sonunda işlerim yolu-
na girmeye başladı. (Telefonda) Alo, anne? Sen misin
anne? Ben Harry. İş aldım.

(Telefonu kapatır, ortalıkta gülümseyerek dolanır)

NICK: (Bütün bu süre boyunca oyuncağı izleyerek) Vay be,
bayağı iyi bir şeymiş bu. Sahiden, ne ki bu?

(MARY L. girer)

JOE: (Oyuncağı NICK'e ve MARY L.'ye doğru kaldırarak) Nick, bir oyuncak bu. İnsanın keskin zekâsının bir ürünü; çocukların can sıkıntısını, üzüntüsünü, ya da öfkesini gidermek için icat edilmiş bir zamazingo. Soylu bir zımbırtı. Hatta diyebilirim ki şu anda düşünebileceğim her türlü aletten bin kat daha soylu. (Herkes JOE'nun masasına toplanıp oyuncağa bakar. Oyuncak durur. JOE müzik kutusunu kurar. Düdüklerden birini alır, üflemeye başlar. Çıkan ses garip, komik ve hüzünlüdür) Çok hoş. Trajik, ama çok hoş.

(WESLEY müzik kutusunun melodisini piyanoda çalmaya başlar. MARY L. bir masaya geçip oturur)

NICK: Joe. O kız var ya, Kitty, bana dişi derken ne demek istedi? Ben değil insana, bir dişe bile zarar veremem.

(NICK, MARY L.'nin masasına gider. HARRY oyuncağı taklit ederek dans eder. Piyanonun sesi yükselir, ışıklar yavaş yavaş azalırken piyanonun sesi devam eder)

PERDE

İKİNCİ PERDE

Bir saat sonra. Perde kapanırken Nick'in Yeri'nde olan herkes, hâlâ oradadır. JOE masasında, bir yandan bir deste iskambil kâğıdını karıştırıp açarken diğer yandan da kadının yüzünü incelemekte, kadının çantasının üzerindeki harflere –kadının adının ilk harfleri– sanki bunlar dünyanın kayıp görkeminin simgeleriymiş gibi bakmaktadır. KADIN ise JOE'yu tesadüfen fark eder. Daha doğrusu hisseder; aslında onun varlığını bir saat-tir hissetmektedir. İçtiği biralar yüzünden çakırkeyiftir. JOE ise sarhoştur, ama her zamanki gibi, kendini kontrol edebilmektedir; yani daha dikkatli ve uyanıktır yani. Diğerleri masalarda ve orada buradadır.

JOE: Madge-Laubowitz mi?

MARY: Ne?

JOE: İsim Mabel Lepescu mu?

MARY: Ne ismi?

JOE: Baş harfleri M. L. olan isim. Çantanın üzerindeki harfleri kastediyorum.

MARY: Değil.

JOE: (Derin derin kadının adının ne olabileceğini düşündüğü, bir iskambil kâğıdını çevirdiği ve kadının güzel yüzüne baktığı uzun bir sessizlikten sonra) Margie Longworthy?

MARY: (Bütün bunlar çok samimi ve doğaldır, onlar açısından hiçbir gülünç yanı yoktur: ikisi de sarhoşluğun ciddiyeti içindedir) Hayır.

JOE: (Biraz telaşlanmışçasına, daha yüksek perdeden bir sesle) Midge Laurie? (Mary başını olumsuz anlamda sallar) Benim ismimin baş harfleri J ve T.

MARY: (Bir an durur) John?

JOE: Hayır. (Bir an durur) Martha Lancaster?

MARY: Hayır. (Kısacık bir an durur) Joseph?

JOE: Tam olarak değil. Adım Joseph, ama herkes bana Joe der. Esas zor olan soyadım. Sana bir ipucu. İrlandalıyım. (Bir an durur) Yoksa bildiğimiz Mary mi?

MARY: Evet. Ben de İrlandalıyım, baba tarafından. Anne tarafım İngiliz.

JOE: Ben iki taraftan da İrlandalıyım. Mary en sevdiğim isimlerden biridir. Herhalde o yüzden aklıma gelmedi. Mexico City’de Mary diye bir kızla tanışmıştım. Amerikalıydı. Philadelphia’dan. Orada evlendi. Yani Mexico City’de. Ben oradayken. Üstelik birbirimize âşıktık. En azından ben ona âşıktım. Karşı tarafın ne hissettğini insan hiç bilemiyor. Onlar nişanlıydı, kızın annesi de oradaydı, anlıyor musun, evleniverdiler. Altı-yedi yıl önce. Herhalde şimdiye kadar üç-dört çocuğu olmuştur.

MARY: Ona hâlâ âşık mısın?

JOE: Eee, hayır. Doğrusunu istersen, emin değilim. Galiba evet. O evlenmeden birkaç gün öncesine kadar nişanlı olduğunu bile bilmiyordum. Onunla evlenecek olanın ben olduğumu sanıyordum. Çocuklarımızın nasıl olabileceğini düşünüp dururdum. Benim gözdem üç numaraydı. İlk ikisi de iyiydi. Yakışıklı, iyi yürekli ve

akıllıydılar ama o üçüncü, farklıydı. Hem dilsizdi hem de aptal bir görünümü vardı. Onu çok severdim. Âşık olduğum kız bana evleneceğini söylediğinde diğer ikisi için değil ama bu üç numara için çok üzüldüm.

MARY: (*Birkaç saniyelik bir sessizlikten sonra*) Ne iş yapıyorsun?

JOE: İş mi? Aslına bakarsan, hiçbir iş yapmıyorum.

MARY: Hep böyle çok mu içersin?

JOE: (*Bilimsel*) Hep değil. Sadece uyanık olduğum zamanlar. Günde yedi-sekiz saat de uyurum.

MARY: Ne hoş. Yani, sadece uyanıkken içmek...

JOE: (*Düşünceli*) Herkese nasip olmaz.

MARY: İçki içmeyi gerçekten seviyor musun?

JOE: (*Emin*) Nefes almayı sevdiğim kadar.

MARY: (*Zarif*) Neden?

JOE: (*Dramatik*) İçki içmeyi neden mi seviyorum? (*Bir an durur*) Çünkü kandırılmayı sevmiyorum. Sürekli ölü gibi yaşayıp kırk yılda bir nefes almaya katlanamıyorum. (*Bir an durur*) Eğer içmezsem, herkes gibi önemsiz şeylerden etkileniyorum. Birtakım işlere giriyorum. Bir sürü saçma sapan neden yüzünden bir sürü saçma sapan şeyle meşgul oluyorum. Gururlu, bencilce, sıradan işler. Ama bunlar eskidendi. Artık hiçbir şey yapmıyorum. Soluk almadan yaşıyorum. Sonra da gidip uyuyorum. (*Bir an durur*)

MARY: İyi uyuyabiliyor musun?

JOE: (Herhangi bir şüpheye mahal bırakmaksızın) Tabii ki.

MARY: (Alçak sesle, neredeyse şefkatle) Planın ne?

JOE: (Yüksek sesle, ama o da şefkatle) Plan mı? Hiçbir planım yok. Yuvarlanıp gidiyorum işte.

MARY: (Her şeyi anlamaya başlayarak) Haa, evet. Evet, tabii ki.

(DUDLEY pikaba bir bozukluk koyar)

JOE: (Düşünceli) Neden içiyorum? (Bunu düşünürken duraksar. Bu düşünceler çok karmaşık ve derindir. Öyle ki JOE'nun yüzüne komik ve naif bir ifade verir.) Bu sorunun bayağı karışık bir cevabı var.

(Anlamı belirsiz bir gülümseme)

MARY: Niyetim seni...

JOE: (Hızla, nazıkçe) Hayır. Hayır. Söyleyeceğim. Nedenini biliyorum. Doğru kelimeleri bir bulabilsem. Samanlıkta iğne aramak gibi bir şey.

MARY: Hiç önemi yok gerçekten.

JOE: (Ciddi) Hayır, var. (Bilimsel) Bir düşünelim, neden içiyorum ben? (Bilimsel) Hayır. İnsanlar neden içer? (Tahlil ederek) Bir günde yirmi dört saat var.

MARY: (Üzgün ama canlı) Evet, bu doğru.

JOE: Yirmi dört saat. Nedendir bilmem ama, bu yirmi dört saatin en az yirmi üç buçuğu, renksiz, ölü, sıkıcı, boş ve çekilmez. Bunlar saatin üzerindeki çizgiler sadece; yaşadığımız zaman değil. Kim olursan ol, ne yaparsan yap, yirmi dört saatin yirmi üç buçuğu beklemekle geçiyor.

MARY: Beklemekle mi?

JOE: (Yüksek sesle ve el kol hareketleriyle) Ve bekledikçe, uğrunda beklenecek şeyler azalıyor.

MARY: (Dikkatli ve zarif öğrenci) Aaa.

JOE: (Devam ederek) Bu böyle günler, haftalar, aylar, yıllar boyunca sürüp gidiyor ve sonra fark ediyorsun ki bütün yılların ölüp gitmiş. Bütün dakikalar ölmüş. Kendin de ölmüşsün. Artık bekleyecek hiçbir şey yok. Saatin üzerindeki o çizgilerden başka hiçbir şey. Yaşanacak zaman kalmamış. Yalnızca dakikalar, bir de ahmaklık kalmış. Güzel, parlak, akıllı ahmaklık. (Bir an durur) Bu, soruna cevap oldu mu?

MARY: (Ciddi) Korkarım oldu. Teşekkür ederim. Bu kadar zahmete girmeseydiniz keşke.

JOE: Yok canım. (Bir an durur) Çocuğun var mı?

MARY: Evet. İki tane. Bir oğlan bir kız.

JOE: (Hoşuna gitmiş) Ne güzel. Sana benziyorlar mı?

MARY: Evet.

JOE: O zaman neden üzgünsün?

MARY: Ben hep üzgündüm. Yalnızca, evlendikten sonra içmeme izin çıktı.

JOE: (Meraklı) Kimi bekliyorsun?

MARY: Kimseyi.

JOE: (Gülümseyerek) Ben de kimseyi beklemiyorum.

MARY: Kocamı tabii ki.

JOE: Ah, elbette.

MARY: Kendisi avukattır.

JOE: (*Kalkar, masanın üzerine eğilerek*) Müthiş bir adam kocan. Çok beğeniyorum. Bayılıyorum ona.

MARY: (*Dinleyerek*) Senin sorumlulukların yok mu?

JOE: (*Yüksek sesle*) Binlerce. Aslına bakarsan, ben kendimi herkese karşı sorumlu hissediyorum. En azından tanıştığım herkese karşı. Üç yıldır, kendimce uygar bulduğum bir hayatı yaşamak mümkün müdür diye düşünüyorum. Yani, başka hayatlara zarar vermeyen bir hayatı.

MARY: Sen meşhur musun?

JOE: Çok. Hiç tanınmıyorum ama çok meşhurum. Dans etmek ister misin?

MARY: Olur.

JOE: (*Yüksek sesle*) Özür dilerim. Ben dans etmem. Kabul edeceğini düşünmemiştim.

MARY: Doğruyu söylemek gerekirse, ben dans etmeyi hiç sevmem.

JOE: (*Gururla; olaya dışardan bakan bir anlatıcı gibi*) Zar zor yürüyorum.

MARY: Bir yerin mi tutuldu?

JOE: (*Gülümseyerek*) Hayır. Her zaman böyle.

MARY: (*Ona yakından bakarak*) Paris'e hiç gittin mi?

JOE: 1929'da. Bir de 1934'te.

MARY: 1934'ün hangi ayında?

JOE: Nisanın büyük bir kısmı, mayısın tamamı ve haziran başı.

MARY: Ben de o yıl kasım ve aralıkta oradaydım.

JOE: Neredeyse aynı zamanda oradaymışız. Evli miydin?

MARY: Nişanlı. *(Bir an hiçbir şey konuşmadan birbirlerine bakarlar. Sessiz ve büyüğü bir biçimde)* Bana gerçekten âşık mısın?

JOE: Evet.

MARY: Şampanya yüzünden mi?

JOE: Evet. En azından kısmen.

(Oturur)

MARY: Eğer beni bir daha görmezsen çok üzülür müsün?

JOE: Çok.

MARY: *(Ayağa kalkarak)* Çok memnun oldum.

(JOE onun gidiyor olmasına çok üzülür. Hatta paniğe kapılır, öfkeli bir kederle ayağa kalkar)

MARY: Artık gitmem lazım. Lütfen kalkma.

(JOE ayağa kalkmış, şaşkınlıkla kadına bakmaktadır)

MARY: Hoşça kal.

JOE: *(Yalın)* Güle güle.

(Kadın bir an durup ona bakar, sonra da dönüp gider. JOE onun ardından bakar, uzun süre öyle kalır. Sonra yavaşça yerine oturur. GAZETECİ ÇOCUK girer, JOE'nun masasına gider)

GAZETECİ ÇOCUK: Gazete ister miydiniz efendim?

JOE: Bu sefer kaç tane var?

GAZETECİ ÇOCUK: On bir.

JOE hepsini satın alır, rezil başlıklarına göz gezdirir, fırlatır atar. GAZETECİ ÇOCUK şaşkın şaşkın onu izlemektedir. Sonra bara NICK'in yanına gider.

GAZETECİ ÇOCUK: (Kafası kaşınmış) Burası sizin mi efendim?

NICK: (Kayıtsız, ama vurgulu bir tonda) Benim.

GAZETECİ ÇOCUK: Çok iyi bir lirik tenor işinize yarar mı?

NICK: (Neredeyse kendi kendine) Çok iyi bir lirik tenor mu? (Yüksek sesle) Kimmiş o?

GAZETECİ ÇOCUK: (Yüksek sesle ve biraz kızgın) Ben. Artık gazete satma yaşım geçiyor. Sabahtan akşama kadar manşetleri bağırmak istemiyorum. Şarkı söylemek istiyorum. Çok iyi bir lirik tenor işinize yarar, değil mi?

NICK: Neren lirikmiş senin?

GAZETECİ ÇOCUK: (Yüksek perdeden, şaşırmış) Sesim.

NICK: Haa. (Bir an duraksayıp, sonra pes ederek) Tamam o zaman. Haydi söyle bakalım bir şarkı.

(GAZETECİ ÇOCUK çabucak güzel bir şarkı söylemeye başlar: "When Irish Eyes Are Smiling"* . NICK ve

* Chauncey Olcott tarafından 1912'de New York'ta sahneye konulan, İrlanda ile ilgili *The Isle O'Dreams* oyunu için bestelenmiş bir şarkı.

JOE dikkat kesilirler: NICK merakla, JOE ise şaşkınlık ve keyifle dinlemektedir)

GAZETECİ ÇOCUK:

İrlandalı gözler güldüğünde
Bir bahar sabahı gibidir.
İrlandalı kahkahasının nağmelerinde
Meleklerin şakıması işitilir.
İrlandalıların yürekleri şense
Aydınlık, şen bütün dünya
Ama İrlandalı gözler güldüğünde...

NICK: (Birden, yüksek sesle) Sen İrlandalı mısın?

GAZETECİ ÇOCUK: (Bu yersiz soruya yüksek sesle, sabırsızca cevap vererek) Hayır. Yunanım. (Şarkıyı öncekinden daha yüksek sesle söyleyip bitirir.) Kalbini çalar mutlaka.

(Seyircisinden alkış bekleyen bir vodvil şarkıcısı gibi, dramatik bir biçimde NICK'e döner. NICK merakla oğlanı inceler. JOE ayağa kalkıp onları izler)

NICK: Fena değil. Bir sene sonra bir daha gel.

GAZETECİ ÇOCUK: (Heyecanla) Ciddi mi söylüyorsunuz?

NICK: Evet. 7 Kasım 1940'ta burada ol.

GAZETECİ ÇOCUK: (Hayatında hiç olmadığı kadar mutludur; JOE'nun yanına koşar) Siz de duydunuz mu efendim?

NICK: Evet, müthiş. Yunanistan'ın neresinden?

GAZETECİ ÇOCUK: Selanik. Vay canına. Efendim, teşekkür ederim.

JOE: Bir yıl bekleme. Bir süre sonra gazetelerini alıp gel yine. Sen büyük bir şarkıcısın.

GAZETECİ ÇOCUK: *(Heyecan ve coşkuyla)* Sağ olun efendim. Görüşürüz. *(NICK'e koşarak)* Teşekkürler efendim.

(Koşarak çıkar. JOE ve NICK onun arkasından sallanan kapılara bakarlar. JOE oturur. NICK güler)

NICK: İnsanlar ne harika Joe. Şu çocuğa bak.

JOE: Tabii ki harika. Herkes ayrı bir harika.

(MC CARTHY ve KRUPP aralarında konuşarak içeri girerler)

(MC CARTHY onu çok genç gösteren iş elbiseleri içinde, dev gibi bir adamdır. Siyah kot ve mavi iş gömleği giymiştir. Kravatsızdır. Şapkasızdır. Geniş omuzları, ince, akıllı bir yüzü ve gür siyah saçları vardır. Sağ arka cebinde liman işçilerinin kullandıkları türden bir kanca görünür. Kolları uzun ve kılıdır. Gömleğinin kollarını dirseğine kadar kıvrımıştır. O, hareketleri rahat ve yumuşak; algısı keskin; cazibeyi, masumiyeti ve komediyi kolaylıkla kavrayabilen; nazik ve basit bir adamdır. Konuşması net ve sıcaktır. Sesi güçlü ama yumuşaktır. Berbat bir yer de olsa dünyadan zevk alır, berbat da olsalar insanları sever)

(KRUPP, MC CARTHY kadar uzun boylu ve geniş omuzlu değildir. Üniforma, cop, silah, kemer ve kep, üzerinde sakil durmaktadır. Ve gün gibi aşikârdır ki, polislik onun işi değildir. Hareketleri tutuk ve istemeden gösterişlidir. Aslında iyi yürekli, naif bir adamdır.

Anlayışı MC CARTHY'den daha kıttır ama dürüsttür,
kimseyi kandırmaya çalışmaz)

KRUPP: Demek istediğimi anlamıyorsun. Selam, Joe.

JOE: Merhaba, Krupp.

MC CARTHY: Selam, Joe.

JOE: Merhaba, McCarthy.

KRUPP: İki bira, Nick. (MC CARTHY'ye) Tek yaptığım
şey emirleri yerine getirmek. Emrin arkasındaki düşün-
ce nedir, onu bilmem. Kimin lehinedir, kime karşıdır,
neden verilmiştir, bilmem. Yalnızca yerine getiririm.

(NICK biralarını verir)

MC CARTHY: Yeterince okumuyorsun.

KRUPP: Okuyorum. Her sabah *The Examiner* okuyorum.
Akşamları da *The Call-Bulletin*.

MC CARTHY: Sonra da emirleri yerine getiriyorsun. Son
emirleri ne peki?

KRUPP: Rıhtımda huzuru sağlamak.

MC CARTHY: Kimin huzuru? (JOE'ya) Doğru değil mi?

JOE: (Kederli) Doğru.

KRUPP: Ben nereden bileyim kimin huzuru? Huzur işte.
Sağlayacaksın.

MC CARTHY: Ama illa ki birilerin huzuru için sağlanıyor.
Sence kimin?

KRUPP: Vatandaşların!

MC CARTHY: Ben de bir vatandaşım!

KRUPP: Tamam işte, senin huzurunu sağlıyorum.

MC CARTHY: Kafama copu indirerek mi? (JOE'ya) Doğru değil mi?

JOE: (*Anımsayarak, hüzünlü*) Bilmem.

KRUPP: Mac, biliyorsun ki senin kafana hiç cop indirmedim.

MC CARTHY: Ama ikimiz de görev başındayken karşı karşıya gelecek olsak, indirirsin.

KRUPP: Mission Lisesi'ne birlikte gittik. Hep iyi dost olduk. Yalnızca bir kere kavga ettik, o da Alma Haggerty yüzündendi. Sen Alma Haggerty ile evlendin mi? (JOE'ya) Doğru değil mi?

JOE: Hepsi doğru.

MC CARTHY: Hayır. Sen? (JOE'ya) Sen kimin yanındasın Joe?

JOE: Ben herkesin yanındayım. Sırayla.

KRUPP: Hayır. Tam da bunu demek istiyordum.

MC CARTHY: Yani diyorsun ki, ikimiz de uğruna kavga ettiğimiz kızla evlenmeyeceğiz.

KRUPP: Ne uğruna kavga ettiğimizi bile bilmiyorum ben.

MC CARTHY: Diyorum sana, yeterince okumuyorsun.

KRUPP: Mac, sen de bilmiyorsun ne için savaştığını.

MC CARTHY: Sana garip gelebilir, ama bunun çok basit bir cevabı var.

KRUPP: Peki, ne için savaşıyorsun?

MC CARTHY: Gücsüzlerin hakları için, öyle değil mi?

JOE: Onun gibi bir şey.

KRUPP: Kimlerin?

MC CARTHY: Alt tabakanın. Etrafındakileri sustalı maymuna çevirecek kudreti olmayan Mahoney'lerle* dolu şu dünyanın. Bir zamanlar eşit olarak yaratılmış insanların. Hatırladın mı şimdi?

KRUPP: Sen gücsüz değilsin Mac.

MC CARTHY: Ben bir liman işçisiyim. Bir idealistim. Bir entelektüel olamam, çünkü fazla kaslıyım. Çocuklarım birer salak değil de hanım evladı olsun diye kendi halinde, duyarlı, kültürlü bir kadınla evlendim. Birazcık hassasiyeti olan bir adam, bu dünyada ya pisliğin teki olur ya da bir işçi. Bende pislik olacak yürek yoktu, o yüzden işçi oldum. Lisede okuyan bir oğlum var. Daha şimdiden yazar olmayı düşünüyor.

KRUPP: Ben de bir zamanlar yazar olmak istemiştim.

JOE: Harika.

(Gazeteyi indirir, KRUPP ve MC CARTHY'ye bakar)

MC CARTHY: Hep yazar olmak isterler. Şu dünyada, savaş çıkarıp insanların ölümüne neden olan ne kadar manyak varsa hepsi de işe tavan arasında ya da bodrumda şiir yazarak başlamıştır. Rezalet. Sonra da çok önemli pislikler olup bunun acısını çıkarıyorlar. Hâlâ da böyle sürüp gidiyor.

* İrlanda'da yaygın bir soyadı olan Mahoney'yle Amerika'daki İrlanda kökenliler kastedilmektedir.

KRUPP: Gerçekten öyle mi Joe?

JOE: Bugünün gazetesine bak istersen.

MC CARTHY: Telgraf Tepesi'nde,* Shakespeare olmaya çalışan bir kaçık var şu anda. On yıl sonra senatör olur o. Ya da komünist.

KRUPP: Birilerinin bu konuda bir şeyler yapması lazım.

MC CARTHY: (Muzip, *kahkahasını tutarak*) Yapılacak tek şey daha fazla dergi çıkarmak. Yüzlerce. Binlerce. Yazdıkları her şeyi yayımlayacaksın, onlar da ölümsüz olduklarını sanacak. Bu her şeyi darmadağın etmelerine mani olur.

KRUPP: Mac, esas sen yazar olmalıymışsın.

MC CARTHY: O camiadan nefret ediyorum. Fesat oluyorlar. Doğru değil mi?

JOE: (Çabucak) Hepsi doğru. Hem doğru hem yanlış.

KRUPP: O zaman neden okuyorsun?

MC CARTHY: (Gülerek) Çünkü insanı rahatlatıyor, gevşetiyor. (Bir an durur) Yazarlar bu dünyadaki en berbat insanlar. Dile lafım yok. Dili kullanan insanlar berbat.

(Bu arada ARAP onlara biraz yaklaştı, konuşulanları dikkatle dinlemektedir.)

* Telegraph Hill: San Francisco'nun en eski yerleşim yerlerinden biri olan, üzerindeki Coit Kulesi ve manzarasıyla ünlü bir tepe. Yıllar boyu yalnızca sanatçılar ve göçmen işçilerin yaşadığı bir bölgeyken, 1920'lerde çehresini değiştirmeye başlamış, II. Dünya Savaşı sonrasında, yoğun olarak varlıklı kesimlerin yaşadığı bir semte dönüşmüştür.

MC CARTHY: (ARAP'a) Sen ne diyorsun buna kardeşim?

ARAP: (Yüzünü şekilden şekle sokup derin derin düşünerek) Temelsiz. Baştan aşağı. Var. Yok. Hiçbir şey. Şöyle bir yürüyüşe çıkıp gökyüzünü seyredeyim.

(Gider)

KRUPP: Var? Yok? (JOE'ya) Bu da ne demek oluyor?

JOE: (Düşünerek, anımsayarak, ağır ağır) Var. Yok. Bu taraf ve öbür taraf demek. Nefes almak, nefes vermek. Var: doğum. Yok: ölüm. Gelişme ve çürümenin, o her şeyde var olan, kaçınılmaz, hayret verici, muhteşem tohumları. Başlangıç ve son. Bu adam, kendi çapında bir kâhin. O, biranın da yardımıyla, olanla olmayanın, mantıklı olanla mantıksız olanın artık bir olduğu o derin anlayış mertebesine erişmiş biri.

MC CARTHY: Doğru.

KRUPP: Eğer şu konuşmayı anlıyorsan ne diye liman işçiliği yapıyorsun ki?

MC CARTHY: Ben, yalnızca ve yalnızca en güçlü ve en cazgır kadınlarla yatmış ya da evlenmiş olan McCarthy'lerin soyundan geliyorum.

(Birasını içer)

KRUPP: Siz ikinizi saatlerce dinleyebilirim ama konuştuklarınızın tek kelimesini anladıysam ne olayım.

MC CARTHY: Sonuç olarak şunu söyleyebilirim ki, McCarthyler kahraman olmak için biraz fazla muhteşem ve biraz fazla güçlüdürler. Yalnızca güçsüzler ve güvensizler kahramanlığa soyunur. Öyle yapmak zorundadır-

lar. Kahramanlar çoğaldıkça dünyanın hali kötüleşiyor.
Doğru değil mi?

JOE: Dışarı çık da bak.

KRUPP: Sizin için fel... felse... Öff, sizin için konuşmak kolay.

MC CARTHY: Bu lafları üzerinde üniforması olan ve söylediklerimin tek kelimesini bile anlamayan biri dışında kimseye etmezdim. Arkadaşım, bahsettiğim kişi SEN'sin.

(Telefon çalar. HARRY aniden sandalyesinden fırlayıp yeni bir dansa başlar)

KRUPP: *(Onu fark ederek, son derece otoriter)* Hop hop! Ne yaptığını sanıyorsun sen?

HARRY: *(Durarak)* Aklıma yeni bir dans geldi de, onu deniyorum. Nick. Nick, telefon çalıyor.

KRUPP: *(MC CARTHY'ye)* Bunu yapmaya hakkı var mı?

MC CARTHY: Canlılar ezelden beri dans etmişlerdir. Hatta diyebilirim ki, dansla yaşam bugünlere kol kola gelmişlerdir. *(HARRY'ye)* Yap bakalım dansını oğlum, bize hünelerimizi göster.

HARRY: Daha tam çıkaramadım ama şöyle başlıyor.

(Dans etmeye başlar)

NICK: *(Telefonda)* Nick'in Pasifik Caddesi Salon, Lokanta ve Eğlence Sarayı. İyi akşamlar. Ben Nick. *(Dinler)* Kim? *(Döner)* Burada Dudley Bostwick diye biri var mı?

(DUDLEY fırlayıp telefona gelir)

DUDLEY: (Telefonda) Alo. Elsie? (Dinler) Geliyor musun?
(Sevinçten uçar. Salona) Geliyor. (Bir an durur) Hayır.
İçmeyeceğim. Vay canına, Elsie.

(Telefonu kapatır, sanki yeni doğmuş gibi etrafına bakar, eşyalara dokunarak ortalıkta dolaşır, her şeye dokunur, sandalyeleri yerine koyar, falan filan)

MC CARTHY: (HARRY'ye) Şahane. Şahane.

HARRY: Sonra şunu yapıyorum.

(Gösterir)

KRUPP: Buna güzel mi diyorsun Mac?

MC CARTHY: Berbat ama bu müthiş ülkedeki her şey gibi samimi ve tutkulu.

HARRY: Sonra buna geçiyorum. (Gösterir) En son da şöyle yapıp bitiriyorum.

(Dansı bitirir)

MC CARTHY: Harika. Amerikan bedeni ve ruhunun şu anki hali bundan daha iyi gösterilemezdi. Oğlum, sen bir dâhisin.

HARRY: (Sevinçle MC CARTHY'nin elini sıkar) Bu gece hayatımda ilk kez seyirci karşısına çıkıyorum.

MC CARTHY: Çok beğenecekler. Dans etmeyi nerede öğrendin?

HARRY: Hiç ders almadım. Ben doğuştan dansçıyım. Ve komedyen tabii.

MC CARTHY: (*Küçük dilini yutmuş*) Sen insanları güldürabiliyor musun?

HARRY: (*Safça*) Komik olabiliyorum, ama insanlar gülmüyorlar.

MC CARTHY: Garip. Peki neden?

HARRY: Bilmiyorum. Gülmüyorlar işte.

MC CARTHY: Şimdi şansını bir denemeye ne dersin?

HARRY: Bir süredir aklımda olan monoloğu bir yapmak isterim aslında.

MC CARTHY: Haydi yap! Sana söz, komikse kahkahayı patlatacağım.

HARRY: O zaman başlıyorum. (*Olağanüstü bir enerjiyle oynamaya başlar*) Sharkey'nin Yeri'ndeyim, hani Türk Caddesi'ndeki. Dokuza çeyrek var, yaz saati uygulaması. Günlerden çarşamba, ayın on biri. Başım ağrıyor ve cebimde sadece 1918 tarihli bir beş sent var. İstedğim tek şey bir fincan kahve. Eğer o beş sentle kahve alırsam eve yürüyerek gitmem gerekecek. Ne halt edeceğimi bilmiyorum. Yunan George'la Filipinli Pedro bir el bilardo çeviriyorlar. Benim üzerimde paçavralar var. Onların üzerlerinde ise otuz beş dolarlık ısmarlama takım elbiseler. Sigaram yok. Onlarsa Bobby Burns purosunu* tütürüyor. Ben, her zamanki gibi, düşünüyorum. Yunan George zor bir noktadan vuruş yapacak. Eğer bir fincan kahve alırsam, sonra canım bir tane daha isteyecek. Peki sonra ne oluyor? Kulağım ağrımaya baş-

* İsmi İskoçyalı şair Robert Burns'den alan Robt. Burns purolarından söz etmektedir. Bobby, Robert isminin kısaltılmış halidir.

lıyor! Kulağım. Yunan George ıstakayı alıyor. Ucunu tebeşirliyor. Masadaki pozisyonu inceliyor. İstakası hafifçe topa dokunuyor. Tak. Ne oluyor? Üç top yapıyor! Ben ne yapıyorum? Kafam karışıyor. Dışarı çıkıp bir sabah gazetesi alıyorum. Sabah gazetesi ne işime yarayacaksa! İstedğim tek şey bir fincan kahve ve temiz bir ikinci el araba. Çıkıyorum ve bir gazete alıyorum. Günlerden perşembe, ayın on ikisi. Belki de manşete ben çıkmışımdır. Şöyle bir göz atıyorum. Hayır. Ben yokum. Hitler var. Yedi bin mil uzakta. Ben buradayım. Kimin nesi şu Hitler? Kim şapa oturmuş? Arkama dönüyorum. Herkes şapa oturmuş!

(Sessizlik. KRUPP çok mühim bir tutuklama olayı gerçekleştirecekmiş gibi HARRY'ye doğru ilerler. HARRY kapıya yanaşır. MC CARTHY, KRUPP'ı durdurur)

MC CARTHY: (KRUPP'a) Bu hayatımda duyduğum, hatta gördüğüm, en eğlenceli şey.

HARRY: (Geri dönerek, MC CARTHY'ye) O zaman niye gülmüyorsun?

MC CARTHY: Bilemiyorum.

HARRY: İşte, ben hep böyle kimsenin gülmediği komik fikirler buluyorum.

MC CARTHY: (Düşünceli) Belki de farkında olmadan yeni bir komedi türü bulmuşsundur.

HARRY: Kimse gülmüyorsa neye yarar ki?

MC CARTHY: Gülmenin bin bir türlü vardır oğlum. Sana samimi söylüyorum, ben güldüm ama içimden.

HARRY: Ben insanların güldüğünü duymak istiyorum.
Yüksek sesle. O yüzden sürekli onları güldürecek şeyler düşünüyorum.

MC CARTHY: Eh. Belki zamanla anlarlar seni. Haydi gidelim Krupp. Görüşürüz Joe.

(MC CARTHY ve KRUPP çıkar)

JOE: Görüşürüz. (Bir anlık sessizlikten sonra) Hey, Nick.

NICK: Efendim.

JOE: Son yarışta McCarthy'ye oyna.

NICK: Kafayı oynattın herhalde. O atın kime yarıştığı belli değil, işe yaramaz.

JOE: Neyin varsa McCarthy'ye yatır.

NICK: Ben o ata bir kuruş bile yatırmam. Sen yatırsana madem neyin varsa.

JOE: Benim paraya ihtiyacım yok.

NICK: McCarthy'nin kazanacağını nereden biliyorsun?

JOE: McCarthy'nin adı McCarthy değil mi?

NICK: Evet. Ne olmuş?

JOE: McCarthy adlı at kazanacak, işte o kadar. Hem de bugün.

NICK: Nasıl kazanacakmış?

JOE: Sen ne diyorsam onu yap. Hiçbir sorun çıkmayacak.

NICK: McCarthy konuşmayı sever, işte o kadar. (Bir an durur) Tom nerede?

JOE: Damlar şimdi. Biraz perişan halde olacaktır, ama yine de gelir. Beş on dakikaya.

NICK: Kitty'ye inanmıyorsun değil mi? Varyete yaptığına falan?

JOE: (Çok net) Ben hayallere istatistikten daha çok inanıyorum.

NICK: (Hatırlayarak) Özel biri olduğu kesin. Bana dişçi dedi.

(TOM girer, allak bullak olmuş bir biçimde, telaşla JOE'nun masasına gider)

JOE: Ne oldu?

TOM: Al şu beşliğini Joe. Başımı belaya soktum yine.

JOE: Eğer organik bir şey değilse, kendi kendine iyileşir. Organikse, bilim çaresine bakar. Nedir, organik mi inorganik mi?

TOM: Joe, bilmiyorum...

(Yıkılmış görünmektedir)

JOE: İçini kemiren ne? Sana bir iş vereceğim.

TOM: Mesele Kitty.

JOE: Ne olmuş Kitty'ye?

TOM: Odasında ağlıyor.

JOE: Ağlıyor mu?

TOM: Hıı. Bir saattir ağlıyor. Onunla konuşmaya çalıştım ama faydasız.

JOE: Niye ağlıyor?

TOM: Bilmiyorum. Hiçbir şey anlamadım. Bir yandan ağladı, bir yandan da bir evden, evin etrafında dolaşan Collie cinsi köpeklerden, çiçeklerden, bir erkek kardeşinin öldüğünden, diğerininse kaybolduğundan bahsetti durdu. Kitty'nin ağlamasına dayanamıyorum Joe.

JOE: Bu kızla evlenmek mi istiyorsun?

TOM: (Başını sallayarak) Evet

JOE: (Meraklı ve içten) Neden?

TOM: Nedenini tam olarak bilmiyorum Joe. (Bir an durur) Joe, Kitty'in sokaklarda olduğunu düşünmek hoşuma gitmiyor. Sanırım onu seviyorum, tek neden bu.

JOE: Hoş kız.

TOM: Sanki bir melek. Diğer sokak kadınlarına hiç benzemiyor.

JOE: (Çabuk çabuk) Al bakalım –yan tarafa Frankie'nin Yeri'ne git ve bu parayı burun farkıyla McCarthy'ye yatır.

TOM: (Çabuk çabuk) Hepsini mi Joe? McCarthy'ye mi?

JOE: Evet. Haydi sallanma.

TOM: (Giderken) Ah, Joe. Eğer McCarthy kazanırsa köşeyi döneriz.

JOE: Yürü haydi!

(TOM dışarı fırlar, o sırada geri gelmekte olan ARAP'ı neredeyse devirecektir. NICK hiçbir şey söylemeden ARAP'a bir bira doldurur)

ARAP: Hiçbir yerde temel yok. Dünyanın hiçbir yerinde yok. Temelsiz. Baştan aşağı. Baştan aşağı.

NICK: (Kızgın) McCarthy ha! Bu sabah şansın biraz yaver gitti diye sekiz papeli çöpe atıyorsun.

JOE: Onunla evlenmek istiyor.

NICK: Ya kız onunla evlenmek istemiyorsa?

JOE: (Şaşırılmış) Aa, evet. (Düşünerek) Ama neden Tom gibi tatlı bir adamla evlenmek istemesin?

NICK: Varyete dansçısıymış. Avrupa kraliyet ailelerinden çiçekler gelirmiş. Kaliteli, yüksek mevkiden adamlarla yemeğe çıkarmış. O kız Tom'a çok.

(TOM koşarak gelir)

TOM: (Tiksintiyle) Gittiğimde koşu başlamıştı. Frankie bahsi kabul etmedi. Son düzlüğe kadar McCarthy'nin esamisi okunmuyordu. "Neyse ki parayı kurtardık" diye düşünürken McCarthy iki boy farkla kazandı.

JOE: Ne verdi, bire on beş mi?

TOM: Daha da iyi ama Frankie bahsi almadı.

NICK: (Kurulama bezini yere fırlatarak) Vay canına, şu işe bak!

JOE: Parayı ver.

TOM: (Parayı vererek) Yaklaşık bin beş yüz dolar kazana-bilirdik.

JOE: (Sıkılmış, gelişigüzel, o anda uydurarak) Schwabacher-Frey'e git ve ellerindeki en büyük Rand McNally Av-

rupa atlasından al. Dönerken de Üçüncü Cadde'deki rehincilerden birine uğrayıp iyi bir tabancayla biraz kurşun getir.

TOM: Kız odasında ağlıyor Joe.

JOE: Söylediklerimi yap.

NICK: Ne yapacaksın, haritayı inceleyip sonra da dışarı çıkıp birini mi vuracaksın?

JOE: Bazı Avrupa kentlerinin, nehirlerinin, vadilerinin ve dağlarının isimlerine bakmak istiyorum.

NICK: Tabancayla ne yapacaksın?

JOE: İnceleyeceğim. Nesneler ilgimi çekiyor. Al sana yirmi dolar Tom. Haydi git söylediklerimi al getir.

TOM: Bir büyük Avrupa haritası. Ve bir tabanca.

JOE: İyisinden. Adama silahlardan anlamadığını ve seni kandırmayacağına inandığını söyle. On dolardan fazla da verme.

TOM: Joe, senin aklında bir şeyler var. Tabancayla oyun olmaz.

JOE: İyisinden olsun.

TOM: Joe.

JOE: (*Tepesi atmış*) Ne var Tom?

TOM: Joe, neden beni sürekli böyle abuk sabuk şeyler almaya gönderiyorsun?

JOE: (*Öfkeli*) Hiçbiri abuk sabuk değil, Tom. Git artık.

TOM: Kitty ne olacak Joe?

JOE: Bırak ağlasın. Açılır.

TOM: Ben yokken buraya gelirse onunla konuşur musun Joe? Ona benden bahset.

JOE: Tamam. Haydi git. Silahı doldurma. Sadece al ve buraya getir.

TOM: (*Giderken*) Beni asla herhangi bir silahı doldururken göremeyeceksin.

JOE: Dur bir dakika. Bu oyuncakları da götür.

TOM: Nereye götüreyim?

JOE: Bir çocuğa ver. (*Bir an durur*) Hayır. Kitty'ye götür. Bir zamanlar oyuncaklar sayesinde ağlamam kesilirdi. Bu yüzden aldırıttım sana bunları. Oyuncakların ağlamamı neden durdurduklarını anlamak istedim. O zamanlar bunların bana çok aptalca geldiğini hatırlıyorum.

TOM: Gerçekten mi, Joe? Kitty'ye götüreyim mi? Sence onun ağlamasını da durdurur mu?

JOE: Olabilir. Nasıl çalıştıklarını merak ediyorsun ve aklına geldikçe ağlamana sebep olan şeyi unutuyorsun. Oyuncaklar bu yüzden var.

TOM: Evet. Kesinlikle. Mağazadaki kız oyuncakları ne yapacağımı sormuştu. Onları Kitty'ye götüreceğim. (*Trajik*) Aynı küçük bir kız çocuğu gibi.

(*Çıkar*)

WESLEY: Bay Nick, yeniden piyano çalabilir miyim?

NICK: Elbette. Ben dur demedikçe, istediğin kadar çalabilirsin.

WESLEY: Bana bu iş için para verecek misiniz?

NICK: Elbette. Geçinmene yetecek kadar vereceğim.

WESLEY (Şaşkın; sevinçten uçmuş) Piyano çalacağım için para alacağım ha!

(Piyanoya gider ve sessizce çalmaya başlar. HARRY küçük sahneye çıkar, müziği dinler. Bir süre sonra yumuşak bir step dansına başlar)

NICK: Neden ağlıyordun?

JOE: Anneme.

NICK: Ne oldu annene?

JOE: Annem öldü. O öldüğünde bana oyuncak verdiler ve ben ağlamayı kestim.

(NICK'İN ANNESİ girer. Altmış yaşlarında; siyah, basit bir elbise giymiş, ufak tefek bir kadındır. Yüzü ıslık ıslık, hareketleri çeviktir. Yüksek sesle ve el kol hareketleriyle İtalyanca konuşur. NICK onu gördüğüne çok sevinir)

NICK'İN ANNESİ: (İtalyanca) İşler yolunda mı Nick?

NICK: (İtalyanca) Tabii ki anne.

(NICK'İN ANNESİ, yarım dakika süren gürültülü bir İtalyan aile sohbetinin ardından, geldiği gibi neşeyle ve gürültüyle çıkar)

JOE: O kimdi?

NICK: (Gururla ve biraz hüznle) Annem.

(Hâlâ, kadının ardından sallanan kapıya bakmaktadır)

JOE: Ne dedi?

NICK: Hiçbir şey. Yalnızca beni görmek istemiş. *(Bir an durur)* Ne yapacaksın o silahla?

JOE: Ben nesneleri incelerim Nick.

(KIT CARSON'ın yaşlanmış hali gibi görünen bir adam kibirli bir tavırla içeri girer, ortalıkta dolanır, en sonunda JOE'nun masasında durur)*

KIT CARSON: Adım Murphy. Eski avcılardanım. Oturmanın mahzuru var mı?

JOE: Memnun olurum. Ne içersin?

KIT CARSON: *(Otururken)* Bira. Ağzıma başka içki koymadım ben bugüne kadar. Sağ ol.

JOE: *(NICK'e)* Bir bira Nick.

(NICK birayı masaya getirir, KIT CARSON bir dikişte hepsini içip sağ elinin tersiyle uzun beyaz bıyıklarını siler)

KIT CARSON: *(Lafa girerek)* Herhalde bugüne kadar hiç on sekiz kilogramlık bir cüceye âşık olmamışsındır sen.

JOE: *(Adamı inceleyerek)* Eh, oldum diyemem, ama sen bir bira daha iç.

KIT CARSON: *(İçtenlikle)* Sağ ol, sağ ol. Yirmi yıl önce, Gallup'ta... Rufus Jenkins diye bir adam, altı beyaz, iki de siyah atla kasabaya geldi. Atları dizginleyecek birine

* Christopher Houston "Kit" Carson (1809-1868): Bufalo ve kürk hayvanı avcılığı yaparken uzun süre Kızılderili kabileleriyle yaşamış, sonraları İç Savaş'ta Amerikan ordusu için Kızılderililer arasında casusluk yapmış, orduda generalliğe kadar yükselmiştir. ABD tarihinde, Navajo kabilelerini saf dışı bırakan komutan ve bir ulusal kahraman olarak kabul edilmiş, Nevada eyaletindeki bir şehir, bir göl ve bir nehre ismi (Carson) verilmiştir.

ihtiyacı olduğunu söyledi, çünkü bir bacağı takmaydı ve bu işi yapamıyordu. Parker'ın dükkânında buluştuk, sonra Henry Walpal'la birlikte adamla kavgaya tutuştuk. Kafasına pirinç bir tükürük hokkası indirip Meksika'ya tüydüm. Ama herif ölmedi. Tek kelime konuşamıyordum. Diego diye bir sığır yetiştiricisiyle ahbap oldum. Adam California'da eğitim görmüş. Dilimizi senden benden iyi konuşuyor. Dedi ki, Murph, senin işin yarış boğalarını beslemek. İyi de, dedim, neyle besleyeceğim? Saman, marul, tuz, bira ve aspirinle dedi. İki gün sonra birbirimize girdik. Akordeonunu çaldığını iddia ediyordu. Hâlbuki ödünç almıştım. Kavgasnasında akordeonu herifin kafasında parçaladım. Hayatta gördüğüm en iyi akordeonlardan biriydi. Bir at kapıp gerisingeri sınıra döndüm. Ver elini Teksas. Sağlam görünen bir herifle muhabbet kurdum. O da benim peşimde olan bir atlı polis çıktı mı sana!

JOE: Vay. On sekiz kiloluk cüce diyordun.

KIT CARSON: O kadını hiç unutabilir miyim? O çeyrek porsiyonluk amazon aklımdan çıkar mı hiç?

JOE: Çıkar mı?

KIT CARSON: Ancak altmışımdan sonra.

JOE: Altmış mı? Sen zaten altmıştan fazla gösteriyorsun.

KIT CARSON: Çektiğim sıkıntılar yüzüme yansıdığından-
dır. Sıkıntılar, dert üstüne dert. Üç ay önce elli sekizi-
me bastım.

JOE: O zaman tamam. Anlatmaya devam et sen.

KIT CARSON: Atlı polise adımın Rothstein olduğunu söyledim. Kendimi Pennsylvanialı bir maden mühendisi olarak tanıttım, Teksas'a oralarda işe yarar bir şeyler var mı diye bakmaya geldiğimi söyledim. Houston tarafında iki yerden bahsetti. Bir gün sabahın köründe merdivenlerden inerken neredeyse gözümden oluyordum. Sağ elinin olması gerektiği yerde demir bir pençe taşıyan, bir seksen beş boyunda bir herifle burun buruna geldim. Dedi ki, sen benim evimi yıktın. Bak dedim, ben yabancıyım, Houston'ı bilmem. Kızlar kavgaya seyretecek için merdivenin başında toplanmışlardı. Yedi tane kız. Bir seksen beş boy ve demirden bir pençe. İnsanın siniri bozuluyor. Pençeyi kafama sallayınca ben de onun ağzına bir tane geçirdim. Kafayı çabuk çalıştırmıyordum gözümü kaybediyordum. Su oluşuna yuvarlanıp silahını çekti. Yedi el ateş etti. Soluğu tekrar üst katta aldım. Bir saat sonra, üstümde ipekler ve tüylerle kaplı bir elbise, kafamda da yüzümü saklayan bir şapkayla oradan ayrıldım. Bir baktım köşede beni bekliyor. Dedim ki, howardalıya var mısın? Yokum dedi. Ben de yola koyulup kasabayı terk ettim. Herhalde sen hiç postu kurtarmak için kadın elbisesi giymek zorunda kalmamışsındır.

JOE: Hayır, ayrıca on sekiz kiloluk bir cüceye de âşık olmadım. Bir bira daha?

KIT CARSON: Sağ ol. (*Bir bira daha yuvarlar*) Sen hiç bisikletle sığır gütmeyi denedin mi?

JOE: Hayır, hiç denemedim.

KIT CARSON: Cebimde altmış sentle Houston'dan ayrıldım, o da Lucinda diye bir kızın hediyesiydi. On dört

saatte on dört mil yol yürüdüm. Etrafı dikenli tellerle çevrili büyük bir eve geldim. Koca koca köpekler doluyor. Üstesinden bir türlü gelemediğim bir mesele işte. Açlıktan susuzluktan gözüm kararmış; bahçe kapısından geçtim. Köpekler fırlayıp bana doğru koşmaya başladılar. Aralarından yürüdüm, her saniye biraz daha yaşılanıyorum. Evin kapısına gittim, kapıyı çaldım. İri yarı zenci bir kadın açtı kapıyı, açmasıyla kapatması bir oldu. Dedi ki, bas git, beyaz avam. Kapıyı bir daha çaldım. Dedi, bas git. Bir daha. Bas git. Bir daha. Bu sefer kapıyı yaşlı bir adam açtı, doksanında var. Tüfeğini doğrultmuş. Dedim ki, bela aramıyorum babalık. Açım, susuzum. Adım Cavanaugh. Beni içeri aldı ve kendisine de bana da birer naneli buzlu viski yaptı. Dedim ki, burada yalnız mı yaşıyorsun babalık? Dedi ki, iç ve soru sorma. Belki yalnız yaşıyorum belki değil. Kadını gördün. Artık nasıl anlarsan. Bunları duymuştum ama nezaketi elden bırakmadım. Sana o yaşlı güneyli beyefendinin dedem olduğunu söylesem, bana inanmazsın değil mi?

JOE: İnanabilirim.

KIT CARSON: Tesadüf bu ya, değildi. Ama öyle olsaydı bayağı romantik olurdu.

JOE: Nerede bisikletle sığır güttün?

KIT CARSON: Toledo, Ohio'da. 1918'de.

JOE: Toledo, Ohio mu? Toledo'da sığır güdülmez ki.

KIT CARSON: Artık gütmüyorlar. 1918'de güdüyorlardı. En azından bir kişi güdüyordu. Sam Gold diye bir ki-

tapçı. New York'un Doğu Yakası'ndan. Meksika şapkaları, kementler, Bull Durham,* iki baş sığır ve iki bisiklet. Adamın şehrin dışında iki dönümlük arazisi vardı, adı da Altın Bar Çiftliği'ydi. Hatırlarsın, o yıl savaş vardı.

JOE: Evet, hatırlıyorum. Ama sen asıl iki baş inek bisikletle nasıl güdülüyor, onu anlat. Nasıl yapıyordunuz?

KIT CARSON: Çocuk oyuncağı. Ellerimizi kullanmadan sürüyorduk bisikletleri. Öyle olmak zorundaydı, diğer türlü kement atamıyorduk. İnekler kaçınca dek Sam Gold için çalıştım. Bisiklet onları korkutuyordu. Toledo'ya gittiler. Bir daha onları ne gördüm ne duydum. Bütün gazetelere ilan verildi ama bir şey çıkmadı. Adamcağız yıkıldı. Bisikletlerin ikisini de satıp New York'a döndü. Bir deste kâğıttan dört as ayırıp kasabaya gittim. Poker. Masada Chuck Collins diye bir adam vardı, kumara bayılıyordu. Sırtarak dedim ki, bir sonraki elde dört ası bulacağıma yüz dolara bahse var mısın? Varım dedi. Bende ki kâğıtların arkası kırmızı. Masadakilerin mavi. Hiç farkında değilim. Herife dört ası gösterdim. Maça ası, sinek ası, karo ası, kupa ası. O asları altmışıma gelsem unutamam. Ensemde ölümün nefesini bir orada duydum, bir de o yılki kasırgada.

JOE: Kasırga mı?

KIT CARSON: Herhalde 1918'deki Toledo Kasırgası'nı unutmuş olamazsın.

* ABD'nin Kuzey Carolina eyaletinin Durham kentinde Blackwell Tütün Şirketi tarafından 1860 yılında üretilmeye başlayan, üretimi 1980'lerin sonlarına kadar sürmüş ve bütün dünyada tanınmış bir sigara markası.

JOE: Hayır. Toledo'da ne 1918'de ne de başka bir zaman kasırga çıktı.

KIT CARSON: Bütün o kargaşa neydi o zaman? Hem ben Chicago'ya nasıl geldim, rüyamda mı?

JOE: Sanırım seni korkutmuşlar.

KIT CARSON: Hayır, o yüzden değil. Kasım 1918 gazetelerine bir bak, Toledo'daki kasırgayı görürsün o zaman. İki katlı bir evin çatısında, kuzeybatıya doğru süzülüşümü hatırlıyorum.

JOE: (Ciddi) Kuzeybatıya doğru ha?

KIT CARSON: Sakın sen de bana inanmadığını söyleme evlat.

JOE: (Bir an durur. Çok ciddi, canlılıkla ve net) Tabii ki sana inanıyorum. Yaşamak bir sanattır. Muhasebeciliğe benzemez. İnsan kendisi gibi olabilmek için çok alıştırmayı yapmalıdır.

KIT CARSON: (Düşünceli, şaşkın, gülümseyerek) Sen bana inanan ilk adamsın.

JOE: (Ciddi) Bir bira daha iç.

(TOM, Rand McNally atlası, bir tabanca ve bir kutu kurşunla gelir. KIT bara gider)

JOE: (TOM'a) Oyuncakları verdin mi?

TOM: Evet verdim.

JOE: Ağlamayı kesti mi?

TOM: Hayır. Daha çok ağlamaya başladı.

JOE: Tuhaf. Neden acaba?

TOM: Joe, bir dakika erken gitmiş olsaydım, Frankie bahsi alacaktı ve şimdi yaklaşık bin beş yüz dolarımız olacaktı. Ne kadarını bana verirdin Joe?

JOE: Eğer seninle evlenecekse, hepsini.

TOM: Hakikaten verir miydin, Joe?

JOE: (*Paketleri açar; önce kitabı sonra da tabancayı inceleyerek*) Elbette. Bu âlemde bir tanecik tebaam var, o da sensin. Yegâne kulumun mutluluğunu temin etmek benim görevimdir, öyle değil mi ya?

TOM: Joe, bahiste seksen dolarımızı bire on beş veren bir ata yatırdığımız, havanın güzel, pistin düzgün olduğu, atların iyi çıkış yaptığı ama bizim atın son düzlüğe kadar hiçbir numara yapamadığı ve tam bütün paramızı kaybedeceğimizi düşündüğümüz anda bizim atın burun farkıyla kazandığı gün sence bir daha gelir mi?

JOE: Pek anlamadım.

TOM: Ne demek istediğimi biliyorsun.

JOE: İmkânsız istiyorsun. Hayır, Tom, gelmeyecek. Biraz geç kaldık, hepsi bu.

TOM: Kazanabiliriz Joe

JOE: Mümkün değil.

TOM: O zaman, ben onunla evlenecek parayı nereden bulacağım?

JOE: Bilmem Tom. Belki de bulamayacaksın.

TOM: Joe, benim Kitty'yle evlenmem lazım. (*Başını sallayarak*) Yaşadığı odayı bir görsen.

JOE: Nasıl bir odaymış?

TOM: Çok küçük. İnsanın üstüne üstüne geliyor. Berbat Joe, Kitty'ye göre bir yer değil.

JOE: Onu oradan çıkarmak mı istiyorsun?

TOM: Evet. Onun büyük bir evde yaşamasını istiyorum. Kitty'nin bir bahçesi falan olması lazım.

JOE: Ona göz kulak olmak mı istiyorsun?

TOM: Tabii ki Joe. Bana kendimi özel hissettiren böyle iyi birine göz kulak olmam lazım.

JOE: O zaman bir iş bulman gerekiyor. Ne yapabilirsin?

TOM: Liseyi bitirdim ama ne yapabilirim bilmiyorum.

JOE: Şöyle bir düşündüğün zaman, ne yapmak istermişsin gibi geliyor?

TOM: Tıpkı senin gibi oturup birini ayak işlerime koşturmak, şampanya içmek, hiçbir şeyi takmamak, hiç züğürt kalmamak ve parayı düşünmemek istiyorum Joe.

JOE: Bu çok asil bir heves.

NICK: (JOE'ya) Sen nasıl beceriyorsun bunu?

JOE: Gerçekten bilmiyorum. Herhalde ulu Tanrı'yla aramızda kusursuz bir işbirliği var.

NICK: Senin konuşmalarını hiç anlayamıyorum.

TOM: Joe, gidip ağlamasını durdurmaya çalışayım mı?

JOE: Bir yardım et de, ben de seninle geleyim.

TOM: (Şaşakalmış) Ne! Kalkacak mısın?

JOE: Ağlıyor demedin mi?

TOM: Ağlıyor. Hem de eskisinden daha beter.

JOE: Oyuncakları görünce ağlaması durur sanmıştım.

TOM: Seni sabahın dördünden ertesi gecenin ikisine kadar aynı yerde oturur halde gördüğüm oldu.

JOE: Yürüyerek seyahat etmekten mümkün olduğunca kaçınıyorum Tom. Hepsi bu. Haydi bir el at. Onun ağlamasını durduracak bir şey bulacağım.

TOM: (JOE'ya yardım ederek) Joe, sana bunu hiç söylememiştim. Sen çok değişik bir herifsin.

JOE: (Aniden, biraz kızmış) Aptal aptal konuşma. Benim hiçbir şeyden anladığım yok. Anlamaya çalışıyorum sadece.

(JOE biraz sarhoştur. Birlikte çıkarlar. WESLEY piyano çalarken, ışıklar yavaşça azalır ve sonra yine yavaşça artar)

PERDE

ÜÇÜNCÜ PERDE

Mekân, Nick'in Yeri'ne konmuş basit bir yatakla, Nick'in hemen yakınlarındaki New York Otel'i'nin üst katındaki 21 numaralı oda haline getirilmiştir. Yatak, Nick'in Yeri'nin ortasına konabilir, ya da üst taraftaki küçük bir sahnede durabilir. Nick'in Yeri'nde her şey aynıdır. Ancak ortalık karanlık, insanlar sessiz ve hareketsizdir. Yalnızca WESLEY yumuşak ve hüznü bir biçimde çalmaya devam etmektedir. KITTY DUVAL, üzerinde Ohio günlerinden kalma bir elbise ile yatakta, saçına bir kurdele bağlamaktadır. El aynasında kendine bakmaktadır. Kendinde gördüğü değişim onu derinden sarsar. Kurdeleyi çekip çıkarır, kızgın ve yaralıdır. Yatağın üstünden bir kitap alıp okumaya çalışır. Yeniden hıçkırıklara boğulur. Eski bir resmini bulur ve kendine bakar. Daha da çok hıçkırarak kendini yatağa atar, yüzünü yatağa gömer. Kapı çalınır.

KITTY: (Hıçkırarak) Kim o?

TOM'UN SESİ: Kitty benim, Tom. Ben ve Joe.

(JOE ve ardından gelen TOM yatağa yaklaşırlar. JOE'nun elinde çok büyük bir oyuncak atlıkarınca vardır. Bir an KITTY'yi dikkatle inceler. Atlıkarıncayı yere, onun ayakucuna koyar)

TOM: (KITTY'nin yanında, ona doğru eğilerek) Artık ağlama Kitty.

KITTY: (Ona bakmadan hıçkırarak) Bu hayatı sevmiyorum.

(JOE atlıkarıncayı çalıştırır. Oyuncaktan garip, hüznüyle çınlayan bir müzik yükselir. Müzik önce yavaş başlar, sonra hızlanır, ardından tekrar yavaşlayıp sona erer. Joe oyuncakla dikkatle izler ve müziği dinler; oyuncak onun da ilgisini çekmiştir)

TOM: (Heyecanla) Kitty. Joe sırf sana bir oyuncak alıp buraya gelmek için Nick'teki sandalyesinden kalktı. Bak, müzik çalıyor. Bunu alabilmek için taksiyle bütün şehri dolaştık. Dinle.

(KITTY yavaşça kalkıp oturur, müziği dinlemeye başlar. Bu arada TOM onu izlemektedir. Her şey son derece ağır ve kasvetli bir şekilde ilerlemektedir. KITTY bir çocukluk fotoğrafını görür. Alır ve bakmaya başlar)

TOM: (Fotoğrafa bakarak) Bu küçük kız kim Kitty?

KITTY: Ben. Yedi yaşımıdayken.

(KITTY fotoğrafı TOM'a verir)

TOM: (Bakıp gülümseyerek) Vay, çok tatlıymışsın Kitty.

(JOE, TOM'un ona uzattığı fotoğrafı alır. TOM, şu anda da en az çocukluğu kadar hoş bulduğu KITTY'ye döner. JOE fotoğrafı inceler. KITTY, TOM'a bakar. Birbirlerine âşık oldukları gün gibi ortadadır. JOE onlara bakar)

KITTY: Tom?

TOM: (Hevesle) Efendim, Kitty?

KITTY: Tom, küçükken ne olmak istiyordun?

TOM: (Biraz şaşırmış ama onu memnun etmeye hevesli) Nasıl, Kitty?

KITTY: Küçükluğunu hatırlıyor musun?

TOM: (Düşünceli) Evet, bazen aklıma geliyor Kitty.

KITTY: Ne olmak istiyordun?

TOM: (JOE'ya bakar. JOE gözlerini onun gözlerine diker ve bir süre bakışrlar. TOM ancak bunun sonrasında konuşabilir) Bazen makinist olmak isterdim, bazen de polis.

KITTY: Ben büyük bir aktris olmak istiyordum. (TOM'un gözlerinin içine bakar) Tom, sen hiç doktor olmak istemedin mi?

TOM: (JOE'ya bakar. Tekrar bakışrlar. JOE, yüzündeki ciddi ifadeyle onu konuşmaya cesaretlendirir) Haa, şimdi hatırladım. Elbette Kitty. Bir ara doktor olmak istemiştim.

KITTY: (Acıyla gülümseyerek) Çok sevindim. Çünkü ben de aktris olmayı, bir gün genç bir doktorun tiyatroya gelmesini, bana âşık olmasını ve çiçek göndermesini hayal ederdim.

(JOE, çeşitli jestlerle, TOM'a konuşmaya devam etmesini işaret eder)

TOM: Ben bunu yapardım, Kitty.

KITTY: Kim olduğunu bilmeyecektim, sonra bir gün onu sokakta göreceğim ve ona âşık olacaktım. Esasında onun bana âşık olduğunu bilmeyecektim. Hep onu düşünecektim. Onu hayal edecektim. Hayatımın geri kalanını onun yanında geçirmeyi hayal edecektim. Ona benzeyen çocuklarımızın olduğunu hayal edecektim. Ona âşık olduktan sonra artık oyunculuk yapmayacaktım. Sonra trene atlayıp güzel şehirlere gidecek, her yerde

harika insanlar görecek, fakirlere para verecektik; insanlar hastalandığında o gidip onları iyileştirecekti.

(Şaşırın TOM utanç ve kederle JOE'ya bakar. KITTY anılara dalmış, neredeyse transa geçmiştir)

JOE: (Nazikçe) Konuş onunla Tom. Hep hayalini kurduğu ama asla bulamadığı o genç doktor ol. Haydi. Dünyanın yanlışlarını düzelt.

TOM: Joe. (Dokunaklı) Ne diyeceğimi bilmiyorum.

(Koridordan gürültücü birinin şarkı söylediği duyulur. Genç bir ses avaz avaz "Sailing sailing over the bounding main"* şarkısını söylemektedir)

SES: Kitty. Ah, Kitty!

(KITTY kendine gelir, bir şokla trans halinden çıkar)

SES: Neredesin? Ah Kitty.

(TOM öfkeyle ayağa fırlar)

KADIN SESİ: (Koridordan) Kimi arıyorsun denizci?

SES: Dünyanın en iyi düzüşmesini.

KADIN SESİ: Aradığın şey tam karşında duruyor.

SES: (Kişisel olmayan bir küçümseme ile) Sen mi? Hayır. Sen değil. Kitty. Sen kokuyorsun.

KADIN SESİ: (Kızgın, ciyak ciyak) Sen benimle nasıl böyle konuşabilirsin? Yankesici!

* Takma adı Geofrey Marks'la tanınan İngiliz müzisyen James Frederick Swift (1847-1931) tarafından bestelenmiş, ilk olarak 1880 yılında Londra'da yayımlanmış, denizle ilgili popüler bir şarkı. Fırtınalı bir denize yelken açmış bir denizcinin hikâyesini anlatır.

SES: (*Hâlâ kişisel değil ama bu sefer daha yüksek sesle*) Ha, anladım. Sen kaşınıyorsun. Kapa kapını. Gözüme görünme.

KADIN SESİ: Yankesici seni. Hepiniz yankesicisiniz.

(*Kapı çarpılır*)

SES: (*Acıyla dolu bir kahkaha patlatır*) Ah, Kitty. 21 numara. Hangi cehennemde bu oda?

TOM: (JOE'ya) Joe, onu öldüreceğim.

KITTY: (*Tamamen kendine gelmiş, korkudan ödü patlamış*) Kim o?

(*Gözünü kırpmadan TOM'a ve JOE'ya bakar. TOM ayaktadır, heyecanlı ve öfkelidir. JOE son derece dingingir, yüzündeki ifade merhamet doludur. KITTY yatağa kapanır*)

JOE: (*Nazıkçe*) Tom, götür o adamı buradan.

SES: İşte, 21 numara. Turnayı gözünden vurdum.* Cennet. Benim mavi cennetim. Batı, yuva ve sen. Sadece Molly ve ben.** (*Trajik*) Of, her şeyin canı cehenneme.

* Orijinal metinde, "yirmibir" adı verilen iskambil oyununa atıfla, "toplam değerleri yirmibir eden –yani olabilecek en iyi kombinasyona denk düşen– üç kart anlamında", "three naturals" ifadesi kullanılmıştır.

** Burada, "bir yuva kurmanın" verdiği huzur ve mutluluk temalarının işlendiği iki farklı şarkıya gönderme yapılıyor: "My Blue Heaven" (Benim Mavi Cennetim) ve "The West, A Nest and You" (Batı, Bir Yuva ve Sen). İlki, 1927 yılında, George Whiting ve Roger Donaldson tarafından, ikincisi ise, 1922 yılında, Billy Hill ve Larry Yoell tarafından bestelenmiştir. "Sadece Molly ve ben / Ve bir bebek / Üçümüz mutluyuz, mavi cennetimde" dizeleri, "My Blue Heaven" adlı şarkının nakaratını oluşturmaktadır.

(En fazla yirmi bir yaşında, yakışıklı bir delikanlı olan denizci, kederle şarkı söyleyerek yatağa yaklaşır. Sadece sarhoş ve yalnızdır)

DENİZCİ: Selam Kitty (*Duraksar*) Aaa. Misafirin varmış. Kusura bakma. Binlerce özür. (*KITTY'ye*) Ben sonra gelirim.

TOM: (*Oğlanı omuzlarından sarsarak, öfkeyle*) Eğer bir daha gelecek olursan seni gebertirim.

(JOE, TOM'u tutar. TOM korkmuş oğlanı iter)

JOE: (*Kederli*) Tom. Sen burada Kitty'yle kal. Ben Union Meydanı'na gidip bir araba kiralayacağım. Birkaç dakika sonra burada olurum. Deniz kenarına gidip güneşin batışını seyrederez. Sonra da otobandan Half Moon Bay'e gideriz. Akşam yemeğini orada yeriz, Kitty'yle dans edersiniz.

TOM: (*Aptallaşmış, şaşkınlığını ve minnettarlığını dile getirecek kelimeleri bir türlü bulamayarak*) Joe, yani, şimdi sen çıkıp benim için koşturacak mısın? Yani beni göndermeyecek misin?

JOE: Aynen öyle.

(JOE, KITTY'ye TOM'un kendisiyle konuşacağını ve KITTY'nin TOM etrafta yokken ciddi tehlike altına giren, TOM'un derin bir aşk duyduğu masumiyetinin bizzat TOM tarafından korunacağını hissettiren bir işaret çıkar. JOE çıkar. KITTY'nin yüzüne dalıp giden TOM'un ifadesi çocuksulaşmakta, kederle dolmaktadır. Atlıkarcıncayı çalıştırır, KITTY'ye bakarak müziği dinler. KITTY ise, bakışları TOM'a sabitlenmiş vaziyette,

yavaşça kalkar. TOM, sanki kendi yüreğini sunuyor-
muş gibi, dönen atlıkarıncayı kaldırıp onu yavaş yavaş
KITTY'ye doğru götürür. Piyanodan müzik sesi yükse-
lir, sahne kararır. Bu arada HARRY'nin dans etmeye
başladığı duyulur)

SAHNE KARARIR

DÖRDÜNCÜ PERDE

Kısa bir süre sonra.

WESLEY piyanonun başındadır. HARRY küçük sahnede dans etmektedir. NICK barın arkasındadır. ARAP her zamanki yerindedir. KIT CARSON masaya kapanmış uyuklamaktadır.

İçeri AYYAŞ girer. Telefona gidip içinde bozukluk kalmış mı diye bakar. NICK onu dışarı çıkarmak için yanına gider. NICK'e bir dakika beklemesini işaret eder. Sonra bir yarım dolar çıkarır. NICK, AYYAŞ'a viski servisi yapmak için barın arkasına geçer.

AYYAŞ: Eskiilere, Tanrı onları korusun. (Bir tek atar) Yenilere, Tanrı onları sevsin (Bir tek daha) Çocuklara ve küçük hayvanlara, ısırmayan küçük köpeklere mesela. (Bir tek daha atar, yüksek sesle) Ağaçlandırmaya. (Başka para var mı diye aranır, biraz bulur) Başkan Taft'a.

(Çıkar)

(Telefon çalar)

KIT CARSON: (Fırlayıp kendi kendine dövüşmeye başlayarak) Haydi gelin, hepiniz gelin, bela arayan gelsin. Kim-seden aman dilemedim ben, ama her zaman merhamet ettim.

NICK: (Sitemle) Hey, Kit Carson.

DUDLEY: (Telefonda) Alo. Kim? Nick mi? Evet, burada. (NICK'e) Sana. Sanırım önemli bir şey.

NICK: (*Telefona giderken*) Önemli! Önemli ne olabilir ki?

DUDLEY: Sesinde bir kodamanlık var gibi.

NICK: Ne var gibi? (WESLEY ve HARRY'ye) Hey, siz ikiniz! Sessiz olun. Şu önemli mesele neymiş anlayalım.

(WESLEY piyano çalmayı, HARRY de dans etmeyi bırakır. KIT CARSON, NICK'e yaklaşır)

KIT CARSON: Eğer yapabileceğim bir şey varsa söyle, senin yerine ben hallederim. Elli sekiz yaşındayım, üç savaş atlattım, dört kere evlendim, isimlerini bile bilmediğim sayısız çocuğum oldu. Hiç param yok. Kıt kanaat geçiniyorum. Ama yapabileceğim bir şey varsa söyle. Yaparım.

NICK: (*Sabırla*) Dinle babalık. Sen yerine otur ve uyumaya devam et. Benim yerime de.

KIT CARSON: Onu da yapabilirim.

(*Oturur, kollarını masanın üzerine koyup başını kollarına dayar. Ama bu durum uzun sürmez. NICK konuşmaya başlayınca, dikkatle onu dinler ve ayağa kalkar. Sonra, bir pandomimci gibi, NICK'in telefonda söylediği her sözün ardındaki ruh halini ifade eden jestler yapmaya başlar*)

NICK: (*Telefonda*) Evet. (*Sessizlik*) Kim? Ha, anladım. (*Dinler*) Neden onları rahat bırakmıyorsunuz? (*Dinler*) Kilise cemaati mi? Kilise cemaatinin canı cehenneme. Ben de Katoliğim. (*Dinler*) Peki. Onları def edeceğim. Birkaç gün ortalıkta görünmemelerini söylerim. Evet, bilirim bu işleri.

(NICK'in kızı ANNA çekinerek girer. Gözleri babasındadır. Gidip piyanonun yanında dikilmeye başlar; kimse onu fark etmemiştir)

NICK: Ne? (Köpürerek) Bak. O Blick denen herif hiç hoşuma gitmiyor. Bu sabah buradaydı. Ona bir daha buraya gelmemesini söyledim. Ben kızları buraya sokmayayım, sen de Blick'i sokma. (Dinler) Herifin kayınbiraderinin önemli biri olduğunu biliyorum, ama buraya adımını atmasını istemiyorum. Nereye gitse belasını arıyor, her defasında da buluyor. Ben yasaları çiğnemiyorum. Kasabanın en pislik yerinde bir batakhane var. Beş yıldır burada kimse soyulmadı, öldürülmedi, dolandırılmadı. İnsanları kendi haline bırakıyorum. Esas, şehrin kenar mahallelerindeki o fiyakalı çöplükleriniz her gece başınıza bela oluyor sizin. (NICK, telefonda karşı tarafın söylediklerini dinlemeye devam ederken WESLEY'ye bir işaret çıkar; elini telefonun ahizesinin üzerine kapatır. WESLEY ve HARRY'ye) Haydi çal bakalım yine. Kulaklarımın pası gitsin. Sen de dans et oğlum.

(WESLEY çalmaya, HARRY de dans etmeye başlar)

NICK: (Ahizeye) Tamam. Onları sokmam buraya. Yeter ki Blick buralarda dolanıp ortalığı karıştırmasın. (Sessizlik) Tamam.

(Telefonu kapatır)

KIT CARSON: Bela mı geliyor?

NICK: O pislik Ahlak Zabıtası yine. Şu izbandut Blick.

KIT CARSON: Kimse kim! Bana güvenebilirsin, nasıl bir izbandut bu Blick?

NICK: Çok efendi, çok... Yontulmamışın teki!

ANNA: (KIT CARSON'a müthiş bir sıcaklık ve hoş bir gururla babasını göstererek) Kendisi babam olur.

KIT CARSON: (Bu güzel sese, şaşılması yüze ve muhteşem olaya karşı duyduğu şaşkınlıkla olduğu yerde zıplayarak) Tanrı senin yüreğini kutsasın çocuğum. Tanrı o güzel yüreğini kutsasın. Benim de böyle herkese beni gösteren bir kızım vardı.

NICK: (Şaşırmış) Anna. Ne işin var senin burada? Hemen eve dön. Büyükannen bana akşam yemeği hazırlıyor, ona yardım et.

(ANNA, bu sözlerin sevgi sözcükleri olduğunun farkındadır, anlayışla babasına gülümser. Arkasını dönüp giderken gözünü ondan hiç ayırmaz. Sanki hayatının sonuna kadar ona yemek pişirebileceğini söyler gibidir. NICK, gözlerini sallanan kapılara dikmiştir)

(KIT CARSON onlara iki-üç adım yaklaşır. ANNA kapılardan birini açar, babasını tekrar görebilmek için kafasını uzatır. Ona el sallar. Dönüp koşar. NICK çok üzgündür. Ne yapacağını bilmemektedir. Bir şişeyle bardak alır. Kendine içki koyar. Biraz içer. Yetmez, bir parça daha koyar, hepsini kafasına diker)

NICK: (Kendi kendine) Benim güzel, güzel bebeğim. Anna, tıpkı sana benziyor.

(Bir mendil çıkarıp gözlerini siler. Sümkürür. KIT CARSON gözlerini NICK'in yüzünden ayırmayarak ona yaklaşır. NICK ona bakar)

NICK: (Neredeyse KIT'i zıplatacak kadar yüksek sesle) Meteliksizsin değil mi?

KIT CARSON: Daima. Daima.

NICK: Tamam. Mutfığa gidip Sam'e yardım et. Bir şeyler atıştır, geri geldiğinde birkaç bira içebilirsin.

KIT CARSON: (NICK'e uzun uzun bakar) İstemez. Ben adamın iyisini ilk görüşte tanırım. (Çıkar)

(ELSIE MANDELSPIEGEL girer. Bu güzel, esmer kızın yüzü, bilge, kederli ve hülyalıdır. Yaşlar gözünün ucundadır sanki. Merhametlidir. Bir rüya halesine bürünmüş gibidir. Hareketleri yumuşak ve zariftir; çevresindeki her şey gerçektir ve hüznün vericidir. DUDLEY önce onu fark etmez. Fark ettiğinde ise şaşkınlıktan donakalır. Kızın varlığı onu baştan aşağı değiştirmiştir. Transa girmiş gibi sandalyesinden kalkar, yüzünde hazzin bir gülümsemeyle ona doğru yürür)

ELSIE: (Ona bakarak) Merhaba, Dudley.

DUDLEY: (Kalbi kırık) Elsie.

ELSIE: Özür dilerim. (Açıklayarak) Çok hasta vardı. Dün gece bir oğlan çocuğu öldü. Seni seviyorum ama...

(Aşkın ne kadar umutsuz bir şey olduğunu göstermeye çalışan bir hareket yapar. Oturlar)

DUDLEY: (Alıklaşmış, sesi kesilmiş bir halde gözünü ona dikmiştir) Elsie... Seni görmek beni ne kadar mutlu etti bilemezsin. Sırf görmüş olmak bile... (Dokunaklı) Seni bir daha asla göremeyeceğimden korkuyordum. Bu beni çıldırtıyordu. Artık yaşamak istemiyordum. Ger-

çekten. (Başını hüznle, sessiz ve hoş bir şefkatle sallar. İçeri İKİ FAHİŞE girer, barda, DUDLEY'nin yakınında duraksarlar.) Biliyorum, daha önce söyledin, ama elimde değil Elsie. Seni seviyorum.

ELSIE: (Alçak sesle, kederle, zarif, büyük bir şefkatle) Beni sevdiğini biliyorum, ben de seni seviyorum ama anla artık, böyle bir dünyada aşk imkânsız.

DUDLEY: Belki de değildir Elsie.

ELSIE: Aşk kuşlara göre. Çünkü onların kanatları var, zamanı geldiğinde uçabilirler. Ya da ormandaki kaplanlara göre, çünkü sonlarını bilmiyorlar. Biz sonumuzu biliyoruz. Her gece ölüm döşeğindeki garibanlara bakıyorum. Uyurken nefes alışlarını, ağlamalarını, sayıklamalarını duyuyorum. Hava için, su için, aşk için, anneleri için, toprak ve gün ışığı için gözyaşı döküyorlar. Biz aşkı ve yüceliği bilemeyiz. Ama bilmeliyiz.

DUDLEY: (Bu sözler içine işlemiş) Elsie, seni seviyorum...

ELSIE: Yaşamak istiyorsun. Ben de yaşamak istiyorum, ama nerede? Kendimize küçük bir dünya kurmak için nereye kaçabiliriz?

DUDLEY: Elsie, bir yer buluruz.

ELSIE: (Ona gülümseyerek) Peki. Bir kez daha deneyelim. Ucuz bir otelde bir oda tutup dünyanın güzel, yaşamın aşk ve yücelikle dolu olduğunu düşleyelim. Ama sabah olduğunda borçlarımızı, sorumluluklarımızı ve diğer saçmasapan şeylerin bedelini unutabilecek miyiz?

DUDLEY: (Kör bir inançla) Evet, unutabiliriz Elsie.

ELSIE: Peki Dudley. Elbette. Haydi bakalım. Yine feci bir savaş başlıyor. Acele edelim. Onlar seni giydirip bir sıraya koymadan, eline ölmen ve öldürmen için bir silah vermeden gidelim.

(ELSIE şefkatle DUDLEY'ye bakar ve onun elini tutar. DUDLEY, onu incitmekten korkar gibi, çekinerek, ELSIE'ye sarılır. Bir çift hayvan yavrusu gibi oradan ayrılır. Anlık bir sessizlik olur. FAHİŞELERden biri kahkaha patlatır)

KATİL: Nick, nasıl bir batakhane işletiyorsun sen yahu?

NICK: Vallahi, burası harikulade bir yer değil tabii. Şehrin göbeğinde bir caddedeyiz, insanlar gelip gidiyor. İçlerinde ne varsa buraya getiriyorlar, söyleyecekleri ne varsa söylüyorlar.

ÖBÜR FAHİŞE: Bizim meslek hakkında en fazla yaygara koparanlar bunun gibi orospular işte.

NICK: *(Hatırlayarak)* Evet, doğru. Finnegan aradı.

ÖBÜR FAHİŞE: Ne istiyormuş?

NICK: Şu önümüzdeki birkaç günü sinemada film seyrederek geçirin.

KATİL: Filmler berbat. *(Alaycı)* Hepsi de aşk filmi.

NICK: Fark etmez. Şu birkaç gün aynasızlar sizinle aşna fişne olabilir, o yüzden buradan uzak durun ve ortalıkta görünmeyin.

KATİL: Zaten her zaman şapkalı, coplu, silahlı ve üniformalı o tiplere kolay lokma olmuşumdur.

(KRUPP girer. Kızlar içkilerini bırakır)

NICK: Pekâlâ, yaylanın.

(Kızlar giderken KRUPP'la burun buruna gelirler)

ÖBÜR FAHİŞE: Biz de tam gidiyorduk.

KATİL: Biz eskinin Magnin* modelleriyiz.

(Çıkarlar)

KRUPP: (Barda) Grev yetmezmiş gibi şimdi de kızların peşine taktılar bizi. Bilmiyorum. Keşke Sunset'te, ait olduğum yerde olsaydım, okuldan eve dönen çocukların ellerinden tutsaydım. Beladan hoşlanmıyorum. Bana bir bira versene.

(NICK ona bira verir. Biraz içer)

KRUPP: En iyi dostum McCarthy şu anda altmış grevciyle birlikte, bu gece Mary Luckenbach'i** boşaltmaya çalışacak olan grev kırıcıları durdurmak için çabılıyor. McCarthy'nin neden profesör filan değil de liman işçisi olduğunu hiçbir zaman anlayamayacağım.

NICK: Kovboylar ve Kızilderililer, hırsızlar ve polisler, liman işçileri ve grev kırıcılar.

* I. Magnin's & Co.: 1880'lerde, Isaac ve Mary Ann Magnin tarafından, San Francisco'da kurulmuş, sonraları ABD'nin Batı kesimindeki birçok kentte şubesi açılmış, özellikle 1930'lardan sonra önemli bir moda merkezi haline gelmiş, ünlü aktrisleri giydiren son derece lüks bir giyim mağazası.

** Yapımı 1919'da tamamlanmış, Amerikan Donanması'na ait buharlı bir yük gemisi. Gemi, II. Dünya Savaşı sırasında, 14 Eylül 1942'de, Norveç Denizi'nde, Alman bombardıman uçakları tarafından içindeki yüzlerce ton cephaneyle birlikte batırılmış, mürettebatından kurtulan olmamıştır.

KRUPP: Hepsi de mutlu olmaya çalışan, ekmek parası kazanıp aile geçindirmeye, çocuk yetiştirmeye çabalayan, uykularını keyifle uyumak isteyen insanlar. Sinemaya gitmeyi ve pazarları arabayla gezmeyi seviyorlar. Hepsi de iyi yürekli herifler. Ama işte bela bir yerlerden gelip onları buluyor. İstedikleri tek şey borçlarından kurtulup radyoda Amos ve Andy'yi* dinleyerek keyif çatmak. Ne halt etmeye sorun çıkarıp duruyorlar? Bir süredir her şeyi enine boyuna düşünüyorum Nick ve ne düşünüyorum biliyor musun?

NICK: Hayır. Ne?

KRUPP: Bence hepimiz deliyiz. 27. Rıhtım yolundayken kafama dank etti bu. Aniden bir duvara toslamış gibi oldum. Daha önce hiç böyle bir şey gelmemişti başıma. Şu muhteşem dünyada, muhteşem şeylerle dolu muhteşem dünyadayız. Ama halimize bak. Bir bak. Deliyiz biz. Keçileri kaçırmışız. Her şeye sahibiz ama yine de kendimizi berbat, memnuniyetsiz hissediyoruz.

NICK: Tabii ki deliyiz. Ama yine de birlikte yaşamaya devam etmek zorundayız.

(Eliyle, çöplüğündeki insanları gösterir)

KRUPP: Hiç umut yok. Bir kanun adamının benim gibi hissetmesi doğru değil biliyorum ama Tanrı şahidim,

* Freeman Gosden ve Charles Correll adlı iki beyaz aktör Chicago'da 1926'da Sam n' Henry adıyla bir radyo programı yayınlanmaya başlarlar. 1928'de Amos n' Andy adını alan programda aktörler, iki siyah karakteri canlandırmaktadır. Program, kısa zamanda büyük bir dinleyici kitlesine ulaşır. Amerikan tarihindeki en popüler radyo programlarından biri olan Amos n' Andy, 1951'de televizyona de taşınır ve popülerliğini uzun süre korur.

doğru ya da yanlış, böyle hissediyorum işte. Neden böyle reziliz? Bu güzel bir dünya. Sabah uyanmak, yürüyüşe çıkmak, ağaçları koklamak, sokakları, okula giden çocukları ve gökyüzündeki bulutları görmek harika. Hareket edebilmek, canın istiyorsa ılık çalmak ya da ne bileyim, şarkı söylemeye çalışmak, harika şeyler. Bu dünya çok hoş bir dünya. Neden bu kadar sorun çıkartıyorlar?

NICK: Bilmem. Neden?

KRUPP: Deliyiz de ondan. Artık iyi değiliz. Her şey yozlaşmış. Zavallı çocuklar kendilerini satıyorlar. Daha birkaç yıl önce okul sıralarında oturuyorlardı. Herkes habire daha çok para kazanmaya çalışıyor. Herkes at yarışını oynuyor. Kimse okyanus kıyısında sakın bir yürüyüşe çıkmıyor. Kimse vurgun yapmaktan vazgeçeyim, işleri olurlarına bırakayım demiyor. Nick, ben polisliği bırakacağım. Kanunu ve düzeni başkası korusun. Otuz yedi yaşındayım, polis merkezinde dinlediğim bütün o zırvalıklara hâlâ alışamadım. Tek sorun şu ki, karım kıyameti koparacak.

NICK: Haa, karın.

KRUPP: Harika bir kadın Nick. Oğullarımız dünya tatlısı. Biri on iki, diğeri yedi yaşında.

(ARAP kalkar, dinlemek için yaklaşır)

NICK: Bunu bilmiyordum

KRUPP: Yaa. Ama ne yapacağım? Yedi yıldır bırakmak istiyorum. Okulu bitirdiğimden beri bunu istiyorum. Bırakamadım. Bırakırsam ne yapacağım? Para nereden gelecek?

NICK: Deli olmamızın nedenlerinden biri bu işte. Sevmeden yaptığımız işler dışında, nereden para kazanılacağını bilmiyoruz.

KRUPP: Kendimi sık sık, düşmüş, meteliksiz, aç, hasta ya da sarhoş oldukları için insanlardan nefret edip onlara haşın davranırken yakalıyorum. Sonra da merkezdeki rütbelilere şirin davranıp iyi bir izlenim bırakmaya çalışıyorum. Kimin üzerinde? Sevmediğim insanların üzerinde. Midemi bulandırıyor bu iş. (Sonuç olarak) Bırakacağım. O kadar. İstifa edeceğim. Bırakıp gideceğim. Üniformamı ve bütün zımbırtıları geri vereceğim. Hiçbirini istemiyorum. Bu güzel bir dünya. Neden sürekli bu kadar sorun çıkarıyorlar?

ARAP: (Sessiz ve nazikçe, büyük bir anlayışla) Temelsiz. Baştan aşağı.

KRUPP: Ne?

ARAP: Temelsiz. Temelsiz.

KRUPP: Bence de öyle.

ARAP: Baştan aşağı.

KRUPP: (NICK'e) Ağzından başka laf çıkmaz mı bunun?

NICK: Bu hafta başka laf çıkmadı ağzından.

KRUPP: Ne ayak ki bu adam?

NICK: Arap ya da onun gibi bir şey.

KRUPP: Hayır, yani ne iş yapıyor diyorum?

NICK: (ARAP'a) Ne iş yapıyorsun kardeşim?

ARAP: İş. Hayatım boyunca iş. İş, hayatım boyunca. Küçüklükten ihtiyarlığa, iş. Eski ülkede, iş. Yeni ülkede, iş. New York'ta, Pittsburgh'da, Detroit'te, Chicago'da, Imperial Vadisi'nde, San Francisco'da. İş. Dilenmek yok. Ne için? Boşa. Eski ülkede üç oğul var. Yirmi yıldır, görmek yok. Kayıp. Ölü. Kim bilir? Var. Yok. Temelsiz. Baştan aşağı.

KRUPP: Geçen hafta ne diyordu?

NICK: Hiçbir şey. Armonika çalıyordu.

ARAP: Eski ülkeden şarkı, çalarım.

(Arka cebinden bir armonika çıkarır)

KRUPP: Tatlı bir herife benziyor.

NICK: O bu dünyadaki en tatlı herif.

KRUPP: (Acı) Ama deli. Hepimiz gibi. Abuk sabuk konuşuyor işte.

(WESLEY ve HARRY uzun süre önce çalmayı ve dans etmeyi bırakmıştır. Bir masaya oturup önce biraz konuşurlar. Sonra kartların yere açıldığı bir iskambil oyunu oynamaya başlarlar. ARAP armonikasını çalmaya başladığında, oyunu bırakıp onu dinlerler)

WESLEY: Duyuyor musun?

HARRY: Müthiş bir şey.

WESLEY: Feryat bu, feryat.

HARRY: Ben insanları güldürmek istiyorum.

WESLEY: Bu çok çok derinlerden bir feryat. Uzun zaman önceden gelen bir feryat. Bin yıl önceden, beş bin mil öteden gelen bir feryat.

HARRY: Buna piyanoyla eşlik edebilir misin?

WESLEY: Esas söyleyebilmek isterdim, ama şarkı söyleyemiyorum.

HARRY: Sen çalarak eşlik etmeyi dene. Ben de dans etmeye çalışacağım.

(WESLEY piyanoya gider, dikkatle dinledikten sonra armonikaya eşlik etmeye başlar. HARRY küçük sahneye gider. Birkaç denemeden sonra dans etmeye başlar. Bu böyle, sessizce, bir süre devam eder. KRUPP ve NICK hiç konuşmazlar; ikisi derinden etkilenmiştir)

KRUPP: (Yumuşak) Eee, neyse, Nick.

NICK: Hıııı?

KRUPP: Söylediklerimi unut.

NICK: Olur.

KRUPP: Bazen böyle geliyorlar işte.

NICK: Konuşmaktan zarar gelmez.

KRUPP: (Tekrar polis olarak, yüksek sesle) Kızları buradan uzak tut.

NICK: (Yüksek sesle ve dostça) Bunları takma kafana.

(Müzik ve dansın yoğunluğu doruğa erişir)

PERDE

BEŞİNCİ PERDE

O günüün akşamı. Dışarıdan sis düdükleri duyulmaktadır. Smokinli, silindir şapkalı bir adamla, gece elbiseleri içinde bir kadın kapıdan girer.

WILLIE hâlâ oyunun başındadır. NICK barın arkasındadır. JOE masasında Avrupa atlasına bakmaktadır. Tabancanın ve kurşunların durduğu kutular masanın üstünde, JOE'nun bardağının arkasındadır. JOE sakin, şapkasını başının gerisine itmiştir. Yüzünde huzurlu bir ifade vardır. TOM bara dayanmış, aşk ve KITTY'yle ilgili hayallere dalmıştır. ARAP gitmiştir. WESLEY ve HARRY de gitmiştir. KIT CARSON oyun oynayan WILLIE'yi izlemektedir.

KADIN: Aa, haydi lütfen.

(ADAM, eli mahkûm, kadının peşinden gider. Bir masaya otururlar. NICK onlara bir menü verir)

(Sokaktan, davul, trampet ve kornetlerden oluşan bir bando eşliğinde "The Blood of the Lamb" ilahisini söyleyen Selamet Ordusu cemaatinin sesleri gelmektedir.* Müzik ve sözler içeriden zayıf ve komik bir biçimde duyulmaktadır. Ardından, işlediği günahları sayıp döken bir ihtiyarın sesi gelir. Konuşan, AYYAŞ'tır. Ağzından çıkan sözcükleri anlamak mümkün değildir, ancak vermek istediği mesaj çok açıktır: Hidayete ermiştir. Artık günah işlemek istememektedir. Vesaire)

* "Salvation Army": Selamet Ordusu. 1865'te Londra'da kurulmuş uluslararası bir Hristiyan yardım kuruluşu. "The Blood of the Lamb" ise söz konusu kuruluşla özdeşleşmiş bir dini şarkı.

AYYAŞ: (*Sarhoş olduğu gün gibi ortada, günah çıkarır*) Kardeşlerim. Ben bir günahkârdım. Tütün çiğnedim, kadınların peşinden koştum. Ah kardeşlerim, günah işledim ben. Ama artık kurtuldum. Selamet Ordusu beni kurtardı. Tanrım beni affet.

JOE: Şimdi, bir bakalım. İşte bir şehir. Pribor. Çekoslovakya. Küçük, sevimli, ıssız Çekoslovakya. Acaba Pribor nasıl bir yerdir? (*Seslenerek*) Pribor! Pribor!

(TOM fırlar)

KADIN: Nesi var bu adamın?

ADAM: (*Tuvalete gitmesi lazımmiş gibi bacaklarını birbirine sürterek*) Sarhoş.

TOM: Kimi çağırdın, Joe?

JOE: Pribor'u.

TOM: Pribor kim?

JOE: Çek. Ve Slav. Bir Çekoslovakyalı.

KADIN: Ne kadar enteresan.

ADAM: (*Bacağını indirir*) Sarhoş.

JOE: Tom, Pribor Çekoslovakya'da bir şehir.

TOM: Haaa. (*Bir an durur*) Ona gerçekten çok iyi davran-
dın, Joe.

JOE: Kitty Duval'a mı? O bu dünyadaki en iyi insanlardan biri.

TOM: Araba kiralayıp bizi okyanus kıyısına, Half Moon Bay'e götürmen çok hoştu.

JOE: O üç saat hayatımın en zevkli, en kederli ve en güzel saatleriydi.

TOM: Neden Joe?

JOE: Neden mi? Çünkü ben bir öğrenciyim (*Sesini yükselterek*) Tom. (*Alçak sesle*) Ben bir öğrenciyim. Ve her şeyi irdeliyorum. Her şeyi. Her şeyi. Ve çalışmalarım sonucunda, sadece çirkinliğin veya ölümün ortaya çıkabileceği bir yerden ya da bir insandan güzellik ortaya çıktığında, hayatın ne kadar iyilikle dolu olduğunu anlıyorum. Bunu anlamak iyi bir şey. Bu, benim her daim doğruluğunu kanıtlamaya çalıştığım bir gerçek.

KADIN: Sarhoş olduğuna emin misin?

ADAM: (*Bacak bacak üstüne atarak*) Ya sarhoş ya da kafadan kontak.

TOM: Joe?

JOE: Böyle...

TOM: Bir şey soracağım ama kızmayacaksın.

JOE: (*Sabırsızca*) Nedir, Tom?

TOM: Joe, bütün bu para nereden geliyor? Arabanın parasını ödedin. Half Moon Bay Lokantası'nda yemeğin ve iki şişe şampanyanın parasını ödedin. Kitty'yi New York Oteli'nden çıkarıp Powell Caddesi'ndeki St. Francis Oteli'ne yerleştirdin. Otel parasını ödediğini gördüm. Ona yeni giysiler alması için para verdiğini de gördüm. Bütün bu para nereden geliyor Joe? Üç yıl oldu, bir kere olsun sormadım bunu sana.

JOE: *(Kederle Tom'a bakar, biraz öfkeli ama esas öfkesi dünyaya, kendine, kendi üstünlüğüne karşıdır. Net bir biçimde, ağır ve ciddiyetle konuşur)* Aptallaşma Tom. İyi dinle şimdi beni. Eğer birinin istif edecek ya da savuracak kadar parası varsa, emin ol bunu diğer insanlardan çalmıştır. Ama verebilecek durumdaki zenginlerden değil, veremeyecek durumdaki fakirlerden çalmıştır. Onların hayatlarından ve rüyalarından. Ben de bir istisna değilim. Savurduğum parayı kazandım. Herkes gibi çaldım. Bu para için başkalarına zarar verdim. Böyle aylaklık yaptığımı bakma, hâlâ para kazanıyorum. Paranın kendisi daha da çok kazanıyor. Yani insanlara hâlâ zarar veriyorum. Onların kim olduklarını, nerede olduklarını bilmem. Eğer bilseydim kendimi daha kötü hissederdim. Dünyada vicdan kalmamış ama bende hâlâ bir Hristiyan vicdanı var. Dünyanın, birazcık sosyal vicdan oluşturacak diye canı çıkıyor. Benim param var. Dünya böyle gittikçe de param olacak. Çalışmıyorum. Hiçbir şey yapmıyorum. *(İçkisinden bir yudum alır)* İçiyorum. Çocukken çalıştım. Çok çalıştım. Gerçekten çok, Tom. İnsanların yaşamaktan zevk alması gerekir. Bense yoruldum. *(Silahı eline alır, konuşmasını silaha bakarak sürdürür)* Dünyadan öcümü almaya karar verdim. Eee, çalışmadan hayatın tadını çıkaramazsın. Bir şey yapmadıkça hayatın tadı çıkmıyor. Ben hiçbir şey yapmıyorum. Artık hiçbir şey yapmak istemiyorum. Utanmadan yapabileceğim hiçbir şey yok. Çünkü ben basit ve iyi şeyler yapamam. Sabrım yok. Ve çok zekiyim. Para bu dünyadaki en büyük suçludur. Dünyanın en rezil şeyidir. Bir daha da bu konuyu açıp benim canımı sıkma.

TOM: Keyfini kaçırmak istememiştim Joe.

JOE: (Yavaşça) şimdi bu silahı alıp caddeye çık ve bunu hak eden bir soyguncuya ver.

KADIN: Ne diyor?

ADAM: (Bacağıını indirir) Batakhane göreçeğim diye tutturmuştun. Al işte sana batakhane. (Tüm dünyaya) Yirmi sekiz yıllık evlilikten sonra kadın hâlâ macera peşinde.

TOM: Soyguncu olduğunu nereden bileceğim?

JOE: Al götür işte. Ver birine.

TOM: (şaşkıın) İlla birine vermem mi lazım?

JOE: Elbette.

TOM: Aldığımız yere götürüp paranın bir kısmını geri alamaz mıyım?

JOE: İş adamı gibi konuşma. Etrafına şöyle bir bak, silaha ihtiyacı olabilirmiş gibi görünen birini gözüne kestir ve silahı ona ver. Bu iyi bir silah, değil mi?

TOM: Adam öyle söyledi, ama kimin silaha ihtiyacı olduğunu nereden bileceğim?

JOE: Daha önce silaha ihtiyacı olan iyi insanlar görmüşsündür herhalde.

TOM: Hatırlamıyorum Joe. Tutup yanlış birine veririm, o da gider manyakça bir iş yapar.

JOE: Tamam. Ben birini bulurum. (TOM kalkar) Al sana biraz para. Git bana bu haftanın *Life*, *Liberty* ve *Time* dergilerini, bir de altı-yedi paket sakız al.

TOM: (Her bir kalemi iyice aklında tutabilmek için, hızlı hızlı)
Life, Liberty, Time, altı-yedi paket sakız, öyle mi?

JOE: Aynen öyle.

TOM: Altı-yedi paket sakız ha? Peki sakızlar nasıl olsun?

JOE: Fark etmez. Karışık al. Hepsinden olsun.

TOM: Meyanköklü de alayım mı?

JOE: Al tabii.

TOM: Meyve aromalı?

JOE: Meyve aromalı.

TOM: Tutti frutti?

JOE: Öyle bir sakız var mı?

TOM: Var galiba.

JOE: Tamam, tutti frutti de al. Her çeşidinden olsun. Neli varsa al işte.

TOM: *Life, Liberty, Time* ve bütün sakız çeşitlerinden.

(Gider)

JOE: (Arkasından, yüksek sesle) Jelibon da al. Her renginden.

TOM: Tamam, Joe.

JOE: Bir de bulabildiğin en uzun panatella purosundan.
Altı tane.

TOM: Panatella. Tamamdır.

JOE: Bir gazeteci çocuğa da bir dolar ver.

TOM: Peki, Joe.

JOE: Yaşlı bir adama da bir dolar ver.

TOM: Peki, Joe.

JOE: Sokaktaki Selamet Ordusu cemaatine de birkaç dolar ver ve şu şarkıyı söylemelerini rica et... (Yüksek sesle söyler) Kıyıda sönmesin geceleri lambalar, bir ışık gelsin dalgaların ardından.*

TOM: (Hızlı hızlı tekrarlar) Kıyıda sönmesin geceleri lambalar, bir ışık gelsin dalgaların ardından.

JOE: Aynen öyle. (Şarkıyı çok yüksek sesle, ilahi bir havayla söyler) Kurtuluş ümidi olsun denizcilere, azgın denizde dermansız çırpınan.

(Durur)

TOM: Tamam Joe. Anladım. *Life, Liberty, Time*, bütün sakızlardan, jelibon, altı panatella puros, bir gazeteci çocuğa bir dolar, Selamet Ordusu'na iki dolar (Giderken) Kıyıda sönmesin geceleri lambalar, bir ışık gelsin dalgaların ardından.

JOE: Aynen öyle.

KADIN: Bu adam kesinlikle zırdeli.

ADAM: (Bezgince bacak bacak üstüne atarak) Mark Hopkins** yerine bu batakhaneye gelmeyi sen istedin. Al

* "Let the lower lights be burning, send a gleam across the wave": 1871'de Philip Bliss'in yazdığı bu ilahi, fırtınalı bir gecede, kıydan yeterli ışık gelmediği için batan bir balıkçı teknesini konu alıyor.

** Mark Hopkins Inter-Continental: San Francisco'da, 1926 yılında açılmış olan, manzarası ve Fransız şato tarzı ile İspanyol Rönesans tarzlarını birleştiren mimarisi ile ünlü lüks bir otel.

sana batakhane. Adam deliyse ben ne yapayım? Deli olmayan insanların arasına dönelim artık istersen.

KADIN: Hayır, henüz değil.

ADAM: O zaman ikide bir “bu adam deli” deyip başımın etini yeme.

KADIN: Sen de huysuzluk yapma.

(ADAM cevap vermez, bacağına indirir. JOE şarkı söylemeye başladığında KIT CARSON oyunu izlemeyi bırakıp, onu dinlemeye başlamıştır. KADIN’la ADAM tartışırken, KIT CARSON, JOE’nun masasına gelir)

KIT CARSON: Presbiteryen misin?

JOE: Presbiteryen pazar okuluna gitmiştim.

KIT CARSON: Şarkı söylemeyi seviyor musun?

JOE: Duruma göre. İçki?

KIT CARSON: Sağ ol.

JOE: Bir bardak al, gel yanıma otur.

(KIT CARSON, NICK’ten bir bardak alıp masaya döner, oturur, JOE ona içki koyar, Selamet Ordusu istek parçayı çalmaya başladığı anda kadeh tokuştururlar. Şampanyalarından birer yudum alırlar, tam sözlerin girdiği yerde onlarla birlikte söylemeye başlarlar. Bir yandan şampanyalarını yudumlar, bir yandan da şarkıyı ritmikleştirerek söyler, ortalığı velveleye verirler. SOSYETİK KADIN da onlara katılır ama kocası onu engeller)

JOE: Bu şarkıyı hep sevmişimdir. Avazım çıktığı kadar, bağıra bağıra söyledim. Hayatımda hiç denizci kurtarmışlığım da yoktur.

KIT CARSON: *(Bu duruma hiç itirazı olmayan sosyetik kadına kur yaparak)* Ben bir keresinde kurtarmıştım. Aslında tam olarak denizci değildi. Wellington adında bir zenciydi. Oturaklı bir herifti. Karakterliydi ama hiç arkadaşı yoktu. Yani ben gelene kadar. New Orleans'ta, 1899 yazıydı. Yok, doksan sekiz yazıydı. Tabii o zamanlar çok gençtim, bıyığım yoktu ama herkesin yardımına koştuğum için çok itibarım vardı.

JOE: Silahlardan anlar mısın?

KIT CARSON: *(Kur yaparak)* Kitabını yazarın. Ojibwayler'le boşuna savaşmadık herhalde. Michigan'da, Taka-looca Gölü'nün orada. *(Anımsayarak)* Yıl 1881 ya da 82'ydi. Çarpışa çarpışa, onları göl kıyısına kadar sürmüştük. Kanada'ya gitmek için yüzmek zorunda kalmışlardı. Aralarından özellikle biri; Harry Daisy diye bir Kızılderili...

JOE: *(Silahın kutusunu açarken)* Sence nasıl bir silah bu? İş görür mü?

KIT CARSON: *(Silahı görünce fırlar)* Evet, gayet iyi bir tabanca. Altıpatlar bu. Bir keresinde bir altıpatlarla bir adam vurmuştum. Sağ avcunun içinden mıhlamıştım. Arkadaşına el sallamak için elini kaldırmış. Kuş sandım. Galiba adı Carroway idi. Larrimore Carroway.

JOE: Bunun nasıl kullanıldığını biliyor musun?

(Eski ve büyük tabancayı ona uzatır)

KIT CARSON: *(Bu abes soruya gülerek)* Nasıl kullanıldığını biliyor muyum? Evlat, uzat sen bana o ufak tabancayı, içini dışını göstereyim sana.

(JOE, KIT'e tabancayı verir)

KIT CARSON: (*Ciddi*) Şimdi bir bakalım. Bu büyük ihtimalle yeni bir tür altıpatlar. Benim zamanımda yoktu. Yıllar var ki bir Kızılderiliyi mıhlamadım. Sanırım şu bölüm, açılıyor. (*Biraz kurcalar ve namluyu çıkarır*) İşte burada.

JOE: İyi görünüyor mu?

KIT CARSON: İyi bir tabanca. Evet, güzel bir tabancan varmış. Bak sana anlatayım. Şu delikleri görüyor musun? İşte oralara mermileri koyarsın.

JOE: (*Kutudan birkaç mermi çıkararak*) Al. Nasıl yapıldığını göster bana.

KIT CARSON: (*Biraz sabırsız*) Bak şimdi, onları teker teker alırsın, deliklere böyle koyarsın. İşte bir, iki, üç, dört, beş, altı. Sonra namluyu tekrar yerine takarsın ve emniyeti açarsın. Ondan sonra yapman gereken tek şey nişan alıp ateş etmek.

(*Silahı KADIN ve ADAM'a doğrultur. Onlar çığlık atıp ayağa fırlayınca, KIT CARSON da korkar ve durduğu yerde, öylece kalır*)

(*Silah doludur ama emniyeti kapalıdır*)

JOE: Her şey tamam mı?

KIT CARSON: Öldürmeye hazır.

JOE: Versene, bir tutayım şunu.

(*KIT silahı JOE'ya uzatır. KADIN ve ADAM dehşet içinde izlemektedirler*)

KIT CARSON: Dikkat et evlat. Emniyeti açma. Çok adam dolu silahla oynarken gözünden olmuştur. Danny Danovan diye biri vardı tanıdığım, burnu gitmişti. Hayatı kaydı. Sağlam tut. Tetiği sabitle. Sallama. Hedef şaşar.

JOE: Sağ ol. Bakalım boşaltabilecek miyim? (Mermileri çıkartmaya başlar)

KIT CARSON: Boşaltırsın tabii.

(JOE silahı boşaltır, iyice yakından inceler ve mermileri tekrar kutusuna koyar)

JOE: (Tabancaya bakarak) Sana minnettarım. Hayatım boyunca bu silahları yakından görmek istemiştım. Gerçekten iyi bir tabanca mı?

KIT CARSON: Evlat, böylesi az bulunur.

JOE: (Barda duran boş bir şişeye nişan alır) Dan!

WILLIE: (Oyun makinesinin başında, makine inliyor) Hey yavrum! (Yüksek sesle, muzaffer) N'aber Nick? Yapmam sanıyordun değil mi? Bak da gör şimdi.

(Makineden özel bir ses gelmeye başlar. Kırmızı, yeşil ışıklar yanıp söner. Bir zil, altı kez art arda, yüksek sesle çalar)

WILLIE: Bir. İki. Üç. Dört. Beş. Altı.

(Makineden bir Amerikan bayrağı fırlar. WILLIE hazır ola geçip selam verir)

WILLIE: Hey yavrum, ne güzel ülke be!

(“America” adlı marşın müzik kutularına özgü, güriültülü bir versiyonu çalmaya başlar. JOE, KIT ve KADIN ayağa kalkar)

WILLIE: (Söyler) Şarkılarım sana, ey özgürlüğün güzel diyarı, sana canım ülkem.

(Sessizlik. Bayrak tekrar makinenin içine girer. WILLIE dehşet, şaşkınlık ve zevk içindedir. Orada bulunan herkes, olduğu yerde durup yenilen makinenin performansını baştan sona izlemiştir. WILLIE sanki hep makinenin tarafını tutmuşlar gibi onlara bakar)

WILLIE: Nasıl ama? Yapabileceğimi biliyordum. (NICK’e) Altı tane.

(NICK ona altı tane bozukluk verir. WILLIE, JOE ve KIT’in yanına gider)

WILLIE: Biraz uğraştırdı ama sonunda başardım. Bu tamamen bilimsel bir şey, gerçekten... Biraz yeteneği olan herhangi biri hile yapmadan bu makineleri yenebilir. Yapmak istediğim bu olduğundan değil. Yalnızca, herhangi bir şey karşısında yenilmekten hoşlanmıyorum. Makina ya da başka bir şey, fark etmez. Ben şahsen, bir şeye kafayı taktım mı, onun üzerine giderim ve sonunda yaparım. Zaten başka türlü hiçbir şeyi başarmak mümkün değildir. (Süveterinin üzerindeki “F” harfini göstererek) Bu harfi görüyor musunuz? Bu lise amblemi falan değil. Bu benim, Faroughli. Willie Faroughli.

* Sözlere din adamı ve şair Samuel Francis Smith’in 1831’de yazdığı yurt sevgisi temalı şiire ait, ezgisi İngiliz ulusal marşı “God Save the Queen”den uyarlanan, “My country, ‘Tis of Thee” adıyla da bilinen marş.

Süryani'yim ben. Altı-yedi yüz yıllık bir medeniyetimiz var bizim, yanlış bilmiyorsam, ta oralarda bir yerde. Osman'ı bilir misiniz? Harold Osman'ı. O da Süryani'dir işte. Fresno'da bir orkestrası var hani. (KADIN ve ADAM'a yaklaşarak) Sizi daha önce hiç görmemiş-tim, ama giysilerinize ve (*Nazıkçe KADIN'ı işaret eder*) yanınızda bulunan kişiye bakarak diyebilirim ki, siz her meselenin özünü gören ve üzerine gidip meseleyi çözen bir adamsınız. Şahsen ben de öyleyimdir. (*Sevimli bir biçimde gülümser, adamın elini sıkıca tutar*) Arada bir sizin gibi hoş insanlarla konuşmak harika oluyor. Haydi görüşürüz. Hoşça kalın. (*Dönüp iki adım atar, sonra masaya geri döner. Çok kibar ve ciddi*) Hoşça kalın, hanımefendi. Elinizdeki kıymetini bilin. Ona iyi bakın.

(WILLIE, JOE'yu ve tüm dünyayı selamlayarak çıkar)

KIT CARSON: (JOE'ya) Tanrı şahidim olsun, demin yanındayken bu Süryani delikanlının yapabileceğine hiç inanmamıştım. Bu çocukta bir şey var.

(TOM, elinde dergiler ve diğer ıvrır zıvırla çıkagelir)

JOE: Hepsini aldın mı?

TOM: Aldım. Jelibon bulmak zor oldu biraz.

JOE: Bir bakalım şu aldıklarına.

TOM: Bunlar jelibonlar.

(JOE elini kese kâğıdına daldırıp bir avuç jelibon çıkarır, onlara bakar, gülümser, iki tanesini ağzına atar)

JOE: Her zamanki gibi. Alsana.

(Kese kâğıdını KIT'e uzatır)

KIT CARSON: (*Cilvelenerek*) Sağ ol. İlk kez jelibon yediğim zamanı hatırlıyorum da. Altı yaşındaydım, ya da en fazla yedi. Sene herhalde (*Ağır ağır*) 1877'ydi, 77 ya da 78. Baltimore'da.

JOE: Alsana Tom.

TOM: Sağ ol Joe.

JOE: Şimdi de sakızlara geçelim.

(*Torbadaki bütün sakızları masanın üzerine boşaltır*)

KIT CARSON: (*Kur yaparak*) Ben ve Clark adında bir oğlan. Quinton Clark... Sonra senatör oldu.

JOE: İşte, tutti frutti. Çok güzel. (*Bir paket açıp beşini birden ağzına atar*) Tek seferde en fazla kaçını çiğneyebileceğimi merak etmişimdir hep. Bak ne diyeceğim Tom, var mısın iddiasına, ben senden daha çok çiğnerim.

TOM: (*Gözleri parlar*) Tamam.

(*Ağzlarına sakız atmaya başlarlar*)

KIT CARSON: Ben de hakemlik yapacağım. Her seferinde bir tane. Kaç tane var sende?

JOE: Altı.

KIT CARSON: Tamam. Önce Tom sana yetişsin.

JOE: (*TOM ona yetişirken*) Gazeteci çocuğa bir dolar verdin mi?

TOM: Tabii ki.

JOE: Ne dedi?

TOM: Sağ ol.

JOE: Nasıl bir çocuktu?

TOM: Küçük esmer bir çocuktu. Sanırım İtalyandı.

JOE: Hoşuna gitti mi?

TOM: Evet.

JOE: Güzel. Yaşlı birine bir dolar verdin mi?

TOM: Evet.

JOE: Memnun oldu mu?

TOM: Evet.

JOE. İyi. Kaç tane var ağzında?

TOM: Altı.

JOE: Tamam. Bende de altı tane var.

(Ağızına bir tane daha atar. Ardından TOM da bir tane daha atar)

KIT CARSON: Yedi. İkisinde de yedi var.

(Birer tane daha atarlar. Gayet ciddi bir biçimde ağızlarındaki koca sakızları çiğnerler)

KIT CARSON: Yedi. Sekiz. Dokuz.

JOE: (Zevkten dört köşe) Hep bunu yapmak istemiştim. (Dergilerden birini alır) Bakalım dünyada neler oluyor.

(Sayfaları çevirir, bu arada ağızına sakızları atmaya ve çiğnemeye devam etmektedir)

KIT CARSON: On bir. On iki.

(JOE ve TOM yarışmaya devam ederken KIT saymayı sürdürür. Yaptıkları işe göre üçü de son derece ciddidir)

TOM: Joe, neden Kitty'yi St. Francis Otel'i'ne yerleştirmek istedin?

JOE: Lobide dolanıp duran bütün o sosyete sürtüklerinden daha iyi bir kadın çünkü o.

TOM: Doğru, ama orada kendini evindeymiş gibi hissedebilecek mi sence?

JOE: İlk başta belki hissedemez ama birkaç güne sorun kalmaz. Hoş, büyük bir oda, yatacak bir yatak, güzel elbiseler, güzel yemekler. İyi olacaktır, Tom.

TOM: Umarım. Konuşacak kimsesi de yok orada; kendini yalnız hissetmez mi sence?

JOE: (TOM'a, neredeyse takdirle dolu, keskin, memnun fakat sert bakışlarla) Onun hiçbir yerde konuşacak kimsesi yok – senden başka.

TOM: (şaşkın ve sevinçli) Ben mi Joe?

JOE: (TOM büyük bir dikkatle, KIT ise hem dikkat, hem de büyük bir takdirle onu dinlerken) Evet sen. Tanrı'nın bir hikmeti işte; sen o kızın öbür yarısıısın. Rıhtım boyunca kasılarak yürüyüp, felek kıcına tekme attığı için cazgırlık yapan o öfkeli kadının değil. Ona herkes sahip olabilir. Sen bir zamanlar Ohio'daki, o yaşamayı düşünmiş olan çocuğa aitsin. Onun bedenine, yiyecek giyecek alabilirsin, kirasını ödeyebilirsin diye verdiğin paralarla sahip olmuş değilsin. Sen ona her şeyiyle sahipsin. Onu o otele kendini biraz toparlayabilirsin diye yerleştirdim. Bunu New York Otel'i'nde yapamazdı. Oranın nasıl bir yer olduğunu gördün. Onun, nerede olursa olsun, senden başka konuşabileceği kimsesi yok.

Herkes onunla bir orospuyla konuşur gibi konuşuyor. Bir süre sonra onlara inanmaya başlayacak. Sonra da hiçbir şey hatırlamayacak. Yalnızlaşacak. Bu kesin. İnsan dertten bile yalnızlaşabilir. Ben onun senin yokluğunda kendini yalnız hissetmesini istiyorum. Böylece kendini toplayıp eski haline dönebilir. Yalnızlık insana iyi gelir. Şu anda Kitty için en iyisi bu. Bir meyan köklü daha ister misin?

TOM: *(Afallamış)* Ne, meyan kökü mü? *(Masanın üzerindeki hızla gözden geçirir)* Sanırım bütün meyan köklüleri çiğnedik. Elimizde karanfilli, naneli, keskin naneli, kayın ağaçlı, keklik üzümlü ve meyveli kaldı.

JOE: Ben en çok meyan köklüyü severdim. Kız için endişelenme Tom. O iyi olacak. Onunla gerçekten evlenmek istiyorsun değil mi?

TOM: *(Başıyla onaylayarak)* Her şeyin üstüne yemin ederim. *(Dokunaklı)* Sadece param yok.

JOE: Para için sokakta dövüşemez misin, ya da onun gibi bir şeyler yapamaz mısın?

TOM: Yook. Ben sinirlenmediğim bir adama el kaldıramam. Kendisinden nefret ettirecek bir şeyler yapması lazım.

JOE: Yapmaktan rahatsız olmayacağın bir şeyler bulmak zorundasın.

TOM: Keşke bulabilsem Joe.

JOE: *(Derin derin düşünerek, aniden)* Tom, kamyon şoförlüğü yapmaktan utanır mısın?

TOM: (*Yıldırım çarpmış gibi*) Joe, bu hiç aklıma gelmemiştir. Çok hoşuma gider. Seyahat etmek. Otoyollar. Küçük kasabalar. Kahve, yanında sıcak çörek. Muhteşem vadiler, dağlar, nehirler, ağaçlar, günbatımları.

JOE: Hatta bu işin bir şiirselliği bile var.

TOM: Joe, tam benlik bir iş bu. Orada öylece oturup seyahat etmek, etrafa bakınmak, gülümsemek ve kahkahalar patlatmak. Ara sıra Kitty de benimle gelebilir mi?

JOE: Bilmiyorum. Bana telefon rehberini getir. Sen kamyon kullanabilir misin?

TOM: Joe biliyorsun ki ben bir motoru ve tekerlekleri olan her şeyi kullanabilirim.

(TOM, JOE'ya rehberi getirir. JOE sayfaları çevirir)

JOE: (*Rehberine bakarak*) İşte! Burada. Tuxedo 7900. Al şu bozukluğu. Ara bakayım şu numarayı.

(TOM telefona gidip numarayı çevirir)

TOM: Alo.

JOE: Bay Keith'i iste.

TOM: (*Ağız sakızla dolu*) Bay Keith'le konuşmak istemiştin. (*Bir an durur*) Bay Keith.

JOE: Ağzındaki sakızı çıkarıver iki dakika.

(TOM sakızı çıkarır)

TOM: Bay Keith. Evet. Doğru. Alo, Bay Keith?

JOE: Beklemesini söyle.

TOM: Bir dakika bekleyin lütfen.

JOE: Yardım et, Tom.

(TOM, JOE'nun telefona gitmesine yardım eder)

JOE: (Avucunda özenle tuttuğu pabuç kadar sakızıyla, telefonda) Keith? Benim, Joe. Evet. İyidir. Boşver. (Bir an durur) İyi bir şoföre ihtiyacın var mı? (Bir an durur) Sanmam. (TOM'a) Ehliyetin yok değil mi?

TOM: (Endişeli) Hayır, ama hemen alabilirim Joe.

JOE: (Telefonda) Hayır, ama kolaylıkla alabilir. Sendikanın şeytan görsün yüzünü. Sonra üye olur. Tamam, Başkan Yardımcısı filan olduğunu söyle, rahatlamak için şoförlük yapıyor de. Tabii. Nasıl yani? Bu gece mi? Bilmem, neden olmasın? San Diego mu? Tamam, ehliyetsiz başlasın. Ne fark eder ki... Evet. Tabii. Ona göz kulak ol. Evet. Hemen gönderiyorum. Tamam. (Telefonu kapatır) Sağ ol.

TOM: İşi aldım mı?

JOE: Sana bir bakmak istiyor.

TOM: İyi görünüyor muyum Joe?

JOE: (Ona dikkatle bakarak) Başını dik tut. Göğsünü çıkart. Nasıl hissediyorsun?

(TOM söylenenleri yapar)

TOM: İyi.

JOE: İyi görünüyorsun.

(JOE ağzındaki sakızı çıkarıp Liberty dergisine sarar)

JOE: Başardın Tom. Bak şimdi.

(Çok uzun bir panatella purosunun ucunu ısıtıp koparır, puroyu yakar, bir tane TOM'a, bir tane de KIT'e verir)

JOE: Haydi şöyle keyifle tüttürelim. (TOM'a iki tane daha puro verir) Şu züğürtlere de birer tane ver.

(TOM gider, tek kelime söylemeden KADIN ve ADAM'a puroları verir. ADAM rencide olmuştur, puroyu koklayıp fırlatır. KADIN bir an puroya bakar, sonra ağzına alır)

ADAM: Ne yaptığını sanıyorsun?

KADIN: İçmek istiyorum hayatım, gerçekten.

ADAM: Aaa, bu kadarı da fazla ama.

KADIN: Hayatım gerçekten, çok içmek istiyorum.

(Güler, puroyu ağzına yerleştirir. KIT'e döner. KIT purosunun ucunu ısıtıp tükürür. KADIN da aynısını yapar)

ADAM: (Yüksek sesle) Boyu kadar beş tane oğlu var, hâlâ romantizm peşinde koşuyor. (KIT, KADIN'ın purosunu yakarken ADAM bağırır) Hayır. Buna izin vermiyorum!

JOE: (Bağırarak) Ne oluyor sana? Rahat bıraksana kadını. Şu kadınlarınıza ne diye böyle eziyet edersiniz ki? (Neredeyse hiç ara vermeden) Şimdi bak Tom...

(KADIN, purosunu keyifle içmeye başlar. Kendini harika hissetmektedir)

JOE: Al şu onluğu.

TOM: Onluk mu?

JOE: Bu gece sana bir kamyon verip San Diego'ya gitmeni isteyebilirler.

TOM: Joe, Kitty'ye söylemem lazım.

JOE: Ben söylerim.

TOM: Joe, ona iyi bak.

JOE: İyi olacak. Endişelenmeyi bırak, o artık St. Francis Otelinde. Şimdi bak, bir taksiye atla. Townsend'le Dördüncü Cadde'nin kesiştiği yere git. Büyük bir tabela göreceksin, Keith Motorlu Taşıma Şirketi diye. Seni bekliyor olacak.

TOM: Tamam Joe. *(Zorlanarak)* Sağ ol, Joe.

JOE: Aptal aptal konuşma. Haydi git.

(TOM gider. KADIN puroyu tütündürmektedir. TOM çıkarken WESLEY ve HARRY girer)

NICK: Hangi cehennemdeydiniz? Burayı biraz şenlendirmek lazım. Görmüyor musunuz, kalburüstü müşterilerimiz var.

(Sosyetik adamla kadını işaret eder)

WESLEY: İkinci gösteri için saat onda gelin demiştin.

NICK: Öyle mi dedim?

WESLEY: Evet efendim, aynen öyle dediniz.

HARRY: İlk gösteri nasıldı, iyi miydi?

NICK: Ona gösteri denmez. İzleyen kimse yoktu. Kimse'nin seyretmediği bir şey nasıl gösteri olabilir? İnsanlar rıhtıma gelmeye korkuyorlar.

HARRY: Evet. Biraz önce 27. İskele'ye gittik. Bir liman işçisi ile polis kavga ediyordu. Sonra polis adamın kafasına copla vurdu. Gözümüzle gördük, öyle değil mi?

WESLEY: Evet efendim, hepsi burnumuzun dibinde oldu.

NICK: (*Biraz kaygılanmış*) Başka bir şey oldu mu?

WESLEY: Herkes bir şeyler söylüyordu.

HARRY: Bir adam geldi, böyle kocaman bir arabayla. Dedi ki acilen bir toplantı yapılacaktı, herkesin istekleri yerine getirilecekti ve grev sona erecekti.

WESLEY: Hemen bu akşam olacaktı.

NICK: Eee, artık zamanı gelmişti. Yoksa o adi polisler zıvanadan çıkıp birini vuracaklar. (*Aniden HARRY'ye*) Gel buraya. Biraz buraya göz kulak ol. Ben iskelenin oraya bir gidip geleceğim.

HARRY: Peki efendim.

NICK: (SOSYETİK ADAM ve KADIN'a) Siz sosyetikler, hâlâ karar veremediniz mi?

KADIN: Şampanyanız var mı?

NICK: (JOE'yu göstererek) Şunun şişeden boşalttığı şey neye benziyor sence, suya falan mı?

KADIN: Soğutulmuş bir şişeniz var mı?

NICK: Bir düzine var. Bu adam bir aydır gece gündüz şampanya içiyor.

KADIN: Bir şişe alabilir miyiz?

NICK: Fiyatı altı dolar.

KADIN: Sanırım bunun altından kalkabiliriz.

NICK: Bilmiyorum. Tek bildiğim, bilmediğim.

(NICK ceketini çıkarıp HARRY'ye giydirir. HARRY dans ederek, ADAM ve KADIN'a bir şişe şampanyayla iki kadeh götürür, altı doları alır, yine dans ederek barın arkasına geçer. NICK paltosuyla şapkasını alır)

NICK: (WESLEY'ye) Şu aleti biraz tıngırdat bakalım evlat. Tıngırdat.

WESLEY: Peki efendim, peki Bay Nick.

(NICK çıkarken ARAP girer)

NICK: Selam Mehmet.

ARAP: Temelsiz.

NICK: Baştan aşağı.

(WESLEY piyanonun başında, sessiz sessiz çalmaktadır. ARAP bir bardak bira içip armonikasını çıkarır ve çalmaya başlar. WESLEY, ARAP'ın çaldığı ezgiye ayak uydurur, ona eşlik etmeye başlar)

(KITTY yeni giysileri ile girer; garip bir güzelliği vardır. Üzerindeki güzel giysileri giymeye hakkı yokmuş gibi, utanarak yürümektedir. KADIN ve ADAM ondan çok etkilenmiştir. HARRY şaşkınlıkla bakmaktadır. JOE, Time dergisi okumaktadır. KITTY onun masasına gider. JOE en ufak bir şaşkınlık belirtisi göstermeden, kafasını dergiden kaldırıp bakar)

JOE: Merhaba Kitty.

KITTY: Merhaba Joe.

JOE: Seni tekrar görmek çok güzel.

KITTY: Taksiyle geldim.

JOE: Yine ağladın değil mi? (KITTY cevap veremez. HARRY'ye) Bir bardak getir.

(HARRY bir bardak getirir. JOE, KITTY'ye içki koyar)

KITTY: Seninle konuşmam lazım.

JOE: İcsene.

KITTY: Hiçbir zaman varyetede dans etmedim ben. Biz çok yoksulduk.

JOE: Otur Kitty.

KITTY: (Oturur) Başka işler yapmayı denedim.

JOE: Sana içiyorum Katerina Koranovsky. Sana ve Tom'a.

KITTY. (Kederle) Tom nerede?

JOE: Bu akşam kamyon şoförlüğüne başlıyor. Birkaç gün sonra döner.

KITTY: (Üzgün) Onunla evleneceğimi söyledim ona.

JOE: Seni görüp hoşça kal demek istiyordu.

KITTY: O benim için fazla iyi. Küçük bir oğlan gibi. (Bitkin) Ben... Başıma çok şey geldi benim.

JOE: Kitty Duval, sen benim tanıdığım en masum insanlardan birisin. Birkaç gün sonra burada olacak. Otele dön ve onu bekle.

KITTY: Ben de bunu söylemek istiyordum. Yalnızlığa dayanamıyorum. Ben iyi değilim. Çok denedim. Neden böyle olduğunu bilmiyorum. Özlüyorum...

(Bir jest yapar)

JOE: (Yumuşak) Gerçekten buraya dönmek istiyor musun Kitty?

KITTY: Bilmiyorum. Emin değilim. Her şey farklı kokuyor. Ne hissedeceğimi, ne düşüneceğimi bilmiyorum. (Dokunaklı bir jest yaparak) Buraya ait olmadığımı biliyorum. Hayatım boyunca bunu istedim ama artık çok geç. Boşverip mutlu olmaya çalışıyorum ama yapabildiğim tek şey, her şeyi hatırlayıp ağlamak.

JOE: Sana ne diyeceğimi bilemiyorum Kitty. Seni üzmem istememiştim.

KITTY: Beni üzmedin. Sen bana iyi davranan tek insansın. Senin gibi birini hiç tanımadım. Artık aşkın ne olduğunu bilmiyorum, ama sana âşık olduğumu biliyorum. Tom'a âşık olduğumu da biliyorum.

JOE: Ben de sana âşığım Kitty Duval.

KITTY: Bebek isteyecektir. İsteyeceğini biliyorum. Biliyorum, ben de isteyeceğim. Tabii ki isteyeceğim. Yapamam...

(Başını sallar)

JOE: Tom daha kendisi bebek. Birlikte çok mutlu olacaksınız. Gittiği yerlere seni de götürmek istiyor. O tam sana göre biri. Sen de ona göresin.

KITTY: (Çocuk gibi) Gidip onu beklememi mi istiyorsun?

JOE: Sana ne yapacağını söyleyemem. Ama bana en iyi fikir buymuş gibi geliyor.

KITTY: Yalnızlık bana nasıl dokunuyor, keşke anlatabilsem sana. Çok kötü bir his.

JOE: Geri dönmesi bir haftayı bulabilir, Kitty. (*Aklına bir fikir gelir, parlak gözlerle KITTY'ye bakarak*) Sen bir kitap okuduğunu söylemiştin, öyle değil mi, bir şiir kitabı hani?

KITTY: Ne dediğimin farkında değildim.

JOE: (*Kalkmaya çalışarak*) Tabii ki farkındaydın. Bence şiir seversin sen. Bir dakika bekle burada Kitty. Gidip bir bakayım, sana birkaç kitap bulabilecek miyim.

KITTY: Peki Joe.

(JOE yalpalamamak için büyük çaba sarf ederek dışarı çıkar)

(Sis düdüğü. Müzik. GAZETECİ ÇOCUK girer. JOE'ya bakınır. Onu göremeyince hayal kırıklığına uğrar)

GAZETECİ ÇOCUK: (*Sosyetik beyefendiye*) Gazete ister misiniz?

ADAM: (*Kızgın*) Hayır.

(GAZETECİ ÇOCUK, ARAP'a gider)

GAZETECİ ÇOCUK: Gazete ister misiniz efendim?

ARAP: (*Rahatsız olmuş*) Temelsiz.

GAZETECİ ÇOCUK: Ne?

ARAP: (*Çok öfkeli*) Temelsiz.

(GAZETECİ ÇOCUK onun yanından ayrılır, döner ARAP'a tekrar bakar, kafasını sallar)

GAZETECİ ÇOCUK: Temelsiz ha? Nereden biliyorsun?

(BLICK ve iki polis girer)

GAZETECİ ÇOCUK: (BLICK'e) Gazete ister misiniz, efendim?

(BLICK onu kenara iter. GAZETECİ ÇOCUK çıkar)

BLICK: (Otoriter bir edayla ortalıkta dolanır. HARRY'ye) Nick nerede?

HARRY: Yürüyüşe çıktı.

BLICK: Sen kimsin?

HARRY: Harry.

BLICK: (WESLEY ve ARAP'a) Hey, siz ikiniz. Kesin zırlıttıyı.

(ARAP armonikayı, WESLEY de piyanoyu çalmayı bırakır)

BLICK: (KITTY'yi süzer) Adın ne yavrum?

KITTY: (Ona bakarak) Kitty Duval. Sana ne bundan?

(KITTY'nin sesi şimdi oyunun başındaki gibidir; dişli, bağımsız, acı ve sert)

BLICK: (Öfkeli) Terbiyesizlik yapma. Soruma cevap ver.

KITTY: Cehennemin dibine kadar yolun var.

BLICK: (KITTY'nin üstüne yürüyerek, öfkeden kudurmuş) Nerede kalıyorsun sen?

KITTY: New York Oteli, oda 21.

BLICK: Nerede çalışıyorsun?

KITTY: Şu anda çalışmıyorum. İş arıyorum.

BLICK: Nasıl bir iş? (KITTY cevap veremez) Nasıl bir iş?
(KITTY cevap veremez) (Öfkeyle) NASIL BİR İŞ!

(KIT CARSON dahil olur)

KIT CARSON: Benim olduğum yerde bir hanımefendiyle böyle konuşamazsın.

(BLICK dönüp gözünü KIT'e diker. Polisler bardan o yöne doğru hareketlenir)

BLICK: (Polislere) Tamam çocuklar. Ben hallederim.
(KIT'e) Ne dedin sen?

KIT CARSON: İnsanları hırpalamaya hakkın yok. Kim oluyorsun sen?

(BLICK tek kelime etmeden KIT'i dışarı çıkarır. Bir yumruk sesi, ardından da bir inleme duyulur. BLICK döner, zorlukla nefes almaktadır)

BLICK: (Polislere) Tamamdır çocuklar. Şimdi icabına bakabilirsiniz. Ayağa kaldırın ve bundan sonra adam gibi davranmasını söyleyin. (Tekrar KITTY'ye) Şimdi soru-
ma cevap ver. Nasıl bir iş?

KITTY: (Alçak sesle) Ben bir orospuyum, seni orospu çocuğu. Nasıl bir iş yaptığımı gayet iyi biliyorsun. Ve ben de senin nasıl bir iş yaptığını biliyorum.

ADAM: (Dehşet içinde, bu durum sahiden içine dokunmuş)
Kusura bakmayın memur bey ama bana öyle geliyor ki tavrınız...

BLICK: Kapa çeneni.

ADAM: (Alçak sesle) Zavalılığa doğru olmayan şeyler söylüyor.

BLICK: Kapa çeneni dedim.

KADIN: Haydi bakalım. (ADAM'a) Böyle bir küstahlığın altında mı kalacaksın?

BLICK: (Ayaktaki ADAM'a) Ne diyorsun?

ADAM: (KADIN'ın kolundan tutarak) Boşanacağım. Yeni bir hayata başlayacağım. (KADIN'ı iterek) Haydi. Defolup gidelim buradan.

(ADAM KADIN'ı dışarı sürüklerken BLICK onları seyreder)

BLICK: (KITTY'ye) Şimdi... En baştan başlayalım ki doğruları söyleyebilesin. Adın ne?

KITTY: Kitty Duval.

BLICK: Nerede yaşıyorsun?

KITTY: Bu akşama kadar New York Oteli'nde kalıyordum. 21 numaralı odada. Bu akşam St. Francis Oteli'ne geçtim.

BLICK: Ooo. St. Francis Oteli. Kıyak yer. Nerede çalışıyorsun?

KITTY: İş arıyorum.

BLICK: Ne iş yaparsın sen?

KITTY: Aktristim.

BLICK: Anlıyorum. Hangi filmlerde izledik seni acaba?

KITTY: Varyetede çalışıyordum.

BLICK: Yalan söylüyorsun.

(WESLEY endişeyle ve sessiz bir öfkeyle ayağa kalkar)

KITTY: (Oyunun başındaki gibi dokunaklı) Gerçeği söylüyorum.

BLICK: Burada ne yapıyorsun?

KITTY: İş var mı diye bakmaya geldim.

BLICK: Ne işi?

KITTY: Şarkı söyleyip dans etmek.

BLICK: Sen dans edip şarkı söyleyemezsin. Neden yalan söylüyorsun?

KITTY: Yapabilirim. Ben şarkı söyleyip dans ederek ülkeyi baştan başa dolaştım.

BLICK: Külahıma anlat bunları.

KITTY: Replikli oyunculuk da yaptım.

BLICK: Yani sen varyetede dans ettin, öyle mi?

KITTY: Evet.

BLICK: Pekâlâ. Göster bakalım marifetini.

KITTY: Yapamam. Müzik yok, kostümüm uygun değil.

BLICK: Müzik var. (WESLEY'ye) Şu pikaba bir beşlik at.
(WESLEY *kalakalmıştır*) Haydisene, şu pikaba bir beşlik at.

(WESLEY söyleneni yapar)

BLICK: (KITTY'ye) Haydi sahneye çık da şöyle ateşli bir varyete numarası göster.

(KITTY ayağa kalkar. Yavaşça sahneye çıkar, ama kıpırdayamamaktadır. JOE, elinde üç kitapla girer)

BLICK: Haydi başla. Ülkeyi baştan başa dolaşırken yaptığın şu dansı bir görelim bakalım.

(KITTY bir varyete dansı yapmaya çabalar. Yaptığı şey trajik bir biçimde güzeldir)

BLICK: Haydi, çıkarmaya başla artık şu elbiseleri.

(KITTY şapkasını çıkarır, ardından ceketini çıkarmaya başlar. JOE şaşkınlıktan dilini yutmuş halde sahneye yaklaşır)

JOE: (KITTY'ye, aceleyle) İn oradan.

(KITTY'yi kollarına alır. KITTY ağlamaktadır)

JOE: (BLICK'e) Ne yaptığını sanıyorsun sen?

WESLEY: (Küçük bir çocuk gibi, çok kızgın) İşte şu adam. Blick. Onu giysilerini çıkarmaya zorladı. Yaşlı adamı da dövdü.

(BLICK, WESLEY'yi bir kenara iterken TOM girer. BLICK, WESLEY'yi dövmeye başlar)

TOM: Bir şey mi var Joe? Ne oldu?

JOE: Kamyon dışarıda mı?

TOM: Evet ama, ne oldu? Kitty yine ağlıyor!

JOE: San Diego'ya mı gidiyorsun?

TOM: Evet Joe. Ama o çocukcağıza ne yapıyor bu?

JOE: Haydi sallanma. Al sana biraz para. Her şey yolunda. (KITTY'ye) Kamyonda giyinirsin. Al bu kitapları da.

WESLEY'NİN SESİ: Bana acı veremezsin. Göreceksin gününü. Görürsün sen.

TOM: Joe, adam çocuğa vuruyor. Geberteceğim onu.

JOE: (TOM'u iterek) Gidin buradan. San Diego'da evlenin. Dönünce görüşürüz.

(TOM ve KITTY giderler. NICK girer ve barın öbür ucunda durur. JOE cebinden çıkardığı tabancaya bakar)

JOE: Her zaman birini öldürmek istemiştım. Sadece kimi öldürmem gerektiğini bilmiyordum.

(Tabancanın emniyetini açar, dimdik durur, silahı sımsıkı tutup kapıya doğru yürür. Bir an BLICK'e bakar, dikkatle nişan alıp tetiği çeker. Silah ateş almaz)

(NICK koşarak gelir, silahı kapar. JOE'yu kenara çeker)

NICK: Ne yaptığını sanıyorsun sen?

JOE: (Olağan bir biçimde ama öfkeli) Mankafa Tom. Gitmiş, bir kere bile patlamayan bir altıpatlar almış.

(JOE oturur, kendi kabuğuna çekilir)

(BLICK nefes nefese yaklaşır)

(NICK ona bakar, ağır ağır konuşur)

NICK: Blick! Sana buraya gelmemeni söylemişim. Defol git şimdi buradan! (BLICK'i yakasından tutup sıkarak dışarı iterken) Eğer bir daha gelirsen, seni şu çocuğu dövdüğün yerde, kendi ellerimle, ağır ağır geberteceğim. Bas git! (BLICK'i dışarı iter) (HARRY'ye) Git de çocukla ilgilen.

(HARRY dışarı koşar)

(WILLIE geri döner. Olanların farkında değildir. Makineye bir beşlik atar. Parayı o kadar hızlı atmıştır ki, bayrak yine çıkar. WILLIE şaşkın, hazır ola geçip selam verir. Bayrak yerine girer. WILLIE başını sallar)

WILLIE: (Düşünceli) Bana kalırsa adam gibi başka ülke yok dünyada. Avrupa saçma sapan bir yer, bana sorarsanız. (Tam kolu çekecekken bayrak yeniden çıkar. Hazır ola geçip selam verirken, bir yandan da, öfkeyle, NICK'e, yardım isteyerek) Hey, Nick, bu makine bozuldu.

NICK: (Kederli) Yan tarafına patlat bir tane.

(WILLIE söyleneni yapar, makineye sıkı bir yumruk indirir. Ama sonuç, bayrağın içeri girip tekrar dışarı çıkması olur; WILLIE de sürekli selam verir)

WILLIE: (Selam verirken) Nick! Bir şey oldu buna.

(Makinenin sesi aniden kesilir. WILLIE de büyük bir gizlilikle yeni bir beşlik atar ve yeni bir oyun başlatır)

(Uzaklardan iki el silah sesi duyulur)

(NICK dışarı fırlar)

(GAZETECİ ÇOCUK girer, JOE'nun masasına gider)

GAZETECİ ÇOCUK: (Bir şeyler olduğunu sezerek, yavaşça) Gazete ister misiniz efendim?

(JOE onu duymaz)

(GAZETECİ ÇOCUK geriye çekilip onu neşelendirecek bir şey bulmak umuduyla JOE'yu inceler. Pikabı fark eder, belki müzik sayesinde JOE'nun kendini daha mut-

lu hisseder diye bir bozukluk atar. GAZETECİ ÇOCUK oturur. JOE'yu izler. Müzik başlar: "Missouri Valsi")

(AYYAŞ girer, ortada dolanır. Sonra bir yere oturur. NICK geri gelir)

NICK: (Sevinçli) Joe, Blick ölmüş! Biraz önce biri onu vurmuş ve tek bir polis bile vuranın kim olduğunu bulmaya çalışmıyor.

(JOE duymaz. NICK geri çekilip dikkatle ona bakar)

NICK: (Bağırarak) Joe!

JOE: (Kafasını kaldırır) Ne?

NICK: Blick ölmüş.

JOE: Blick ölmüş mü? Çok iyi! O Tanrının cezası silah tutukluk yapmayacaktı ki! Üstelik Tom'a da demiştim, iyi bir şey al diye.

NICK: (Eline aldığı tabancaya bakarak) Joe, sen o herifi gebertmeyi sahiden de istedin!

(HARRY döner. JOE tabancayı ceketinin cebine koyar)

NICK: Sana bir şişe şampanya ısmarlayacağım.

(NICK bara gider. JOE kalkar, şapkasını askıdan alır, paltosunu giyer. GAZETECİ ÇOCUK fırlayıp onun giyinmesine yardım eder)

NICK: Ne oluyor Joe?

JOE: Yok bir şey. Yok bir şey.

NICK: Şampanya ne olacak?

JOE: Sağ ol.

(Yürür)

NICK: Saat daha on bir olmadı. Nereye Joe?

JOE: Bilmiyorum. Hiçbir yere.

NICK: Yarın görüşecek miyiz?

JOE: Bilmem. Sanmıyorum.

(KIT CARSON girer, JOE'ya doğru yürür. JOE ve KIT birbirlerine anlamlı bir biçimde bakarlar)

JOE: Demin birisi bir adam vurmuş. Sen iyi misin?

KIT: Hiç bu kadar iyi hissetmemiştim. (Yüksek sesle, böbürlenerek ama kederli) Bir keresinde bir adam vurmuş-tum. San Francisco'da. İki el ateş ettim. Sene galiba 1939'du. Ekim ayıydı. Herifin adı da, Blick mi, Glick mi, öyle bir şeydi. Kadınlarla konuşma tarzına tahammül edemedim. Odama gittim, emektar inci kabızlı tabancamı aldım ve onu Pasifik Caddesi'nde beklemeye koyuldum. Geldiğini görünce iki el ateş ettim. Güzelim tabancayı denize atmak zorunda kaldım sonra da.

(HARRY, NICK, ARAP ve AYYAŞ onun etrafında toplanırlar. JOE ceplerini karıştırıp tabancayı çıkarır, KIT'in avucuna koyar. Ona büyük bir hayranlık ve şefkatle bakmaktadır. JOE, ağır ağır, sokağa açılan merdivene doğru ilerler, dönüp el salllar. Önce KIT, ardından da diğerleri, sırayla ona el sallarlar. Tilt makinesi o sevimli Amerikan seremonisini tekrarlar: Bayrak, ışıklar ve müzik. Oyun biter)

PERDE

En güzel günlerinde, yaşamana bak –yaşa ki, o güzel günlerde ölüm ve çirkinlik hem senin hayatından hem de seninkiyle kesişen başka hayatlardan uzak olsun. Her yerde iyiliği ara. Bulunca, onu saklandığı yerden çıkar, özgür kıl, çekingenlikten kurtar. İnsana ve maddeye fazla değer verme, çünkü bunlar ölümlü, eninde sonunda bu dünyadan göçecek olan şeylerdir. Her şeyin ısıldayan, bozulmamış bir yönü vardır, onu keşfet. Erdem, dünyanın rezilliği ve korkunçluğu karşısında hangi yüreğe gizlenip kedere bürünmüş olursa olsun, ona güç ve cesaret ver. Aşikâr olan şeyleri boşver, gören gözlerle müşfik kalpleri meşgul etmeye değmez onlar. Ne kimsenin astı ol ne de kimsenin üstü. Unutma ki hiç kimse senden farklı değil. Ne sahipsiz suçlar senindir ne de herhangi birinin masumiyeti. Kötülüğü ve vicdansızlığı küçümse ama vicdansızlarla kötülerini değil. Bunları iyi anla. Müşfik ve nazik olmaktan utanma ama öldürmen gereken bir an gelirse, öldür ve bundan pişmanlık duyma. En güzel günlerinde, yaşamana bak –yaşa ki, dünyanın ıstırap ve kederine tuz biber ekmektense, onun o sonsuz zevklerine ve gizemlerine gülümseyebilesin.

